

Souhrnná teritoriální informace Izrael

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským úřadem ČR v Tel Avivu 01.10.2011

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

Informace níže předkládané jsou čerpány z izraelských a českých oficiálních zdrojů a slouží zejména jako úvodní, základní vodítko pro obchodní zájemce o Stát Izrael.

V případě, že nenaleznete Vámi požadovanou informaci, kontaktujte nás na commerce_telaviv@mzv.cz, rádi Vám pomůžeme.

1.1. Oficiální název státu

- Stát Izrael
  - Medinat Jisrael (hebrejsky)
  - Daulat Isrá'íl (arabsky)
  - State of Israel (anglicky)

1.2. Rozloha

- 20 770 km² v hranicích do r. 1967
- 22 145 km² včetně Golanských výšin a východního Jeruzaléma
- z toho vodní plochy 474 km² (Galilejské jezero 164 km², Mrtvé moře 310 km²)

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

- počet obyvatel 7,627 mil. (červenec 2010)
- hustota obyvatelstva 344/km²
- podíl ekonomicky činného obyvatelstva: 54,5 % obyvatel nad 15 let

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Přirozený přírůstek v r. 2009 (odhad): 1,8 %

věková struktura:

- 0 –14 let 26,1 %
- 15 –64 let 64,2 %
- nad 65 let 9,7 %

očekávaná průměrná délka života:

- mužů je 78,7 roků
- žen 82,5 roků

gramotnost: 95,4 % (muži 97,3 %, ženy 93,6 %)

fertilita: 2,9 dětí/ženu

1.5. Národnostní složení

- Židé 79,2 %

- Arabové 19,9 %
- Ostatní 0,9 %

1.6. Náboženské složení

Deklarace nezávislosti ze dne 14. 5. 1948 zaručuje náboženskou svobodu a rovnoprávnost občanů bez ohledu na vyznání, současně však vyhláší Izrael jako židovský stát. Židovské svátky jsou i svátky státními, dva vrchní rabíni (aškenázského a sefardského směru) patří k vysokým státním představitelům.

Většina obyvatel (77,2 %) se hlásí k judaismu různých směrů a různého stupně dodržování náboženských pravidel.

Druhou největší skupinou jsou muslimové (15,4 %), převážně sunnité. Významné jsou menšiny křesťanů různých denominací (2,1% populace; 81,2 % z nich je arabské národnosti) a drúzů (1,6 %) soustředěných v několika komunitách na severu Izraele.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

úřední jazyky:

- hebrejšťina
- pro arabskou menšinu arabština

další běžně užívané jazyky:

- angličtina
- ruština

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

Stát Izrael sestává z šesti oblastí (uvedeny se správním centrem):

- Severní oblast (Nazaret)
- Oblast Haify
- Hlavní město Jeruzalém
- Oblast Tel Avivu
- Střední oblast (Ramla)
- Jižní oblast (Beerševa)

Samosprávní celky tvoří 54 okresních zastupitelstev (z toho 1 drúzké), 69 městských zastupitelstev (z toho 4 arabská) a 141 obecních zastupitelstev (z toho 62 arabská).

V r. 1980 byl Jeruzalém (včetně východní arabské části, která byla do r. 1967 spravována Jordánskem) zákonem vyhlášen "nedělitelným hlavním městem Izraele" (748 tis. obyvatel, z toho 64 % Židů, 36 % Arabů). Většina států však toto rozhodnutí Izraele neuznala a sídlem jejich velvyslanectví je Tel Aviv (388 tis. obyvatel; celá aglomerace Tel Avivu včetně některých dále uvedených měst asi 3,1 mil.). Dalšími velkými městy jsou Haifa (369 tis.), Rišon leCion (224 tis.), Ašdod (206 tis.), Beerševa (184 tis.), Petach Tikva (175 tis.), Cholon (265 tis.), Netanja (168 tis.), Bnei Brak (140 tis.), Ramat Gan (127 tis.), Bat Jam (131 tis.), Aškelon (105 tis.) a Rechovot (100 tis.).

Asi 200 tisíc Židů obývá osady na území obsazeném Izraelem v r. 1967 na Západním břehu Jordánu, největší z těchto sídel jsou Maale Adumim (27 tis.) a Ariel (19 tis.).

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Izraelskou národní měnou je nový izraelský šekel (v angličtině používaná zkratka NIS, ted New Israeli Shekel; kód ISO je ILS), který se dělí na 100 agorot (nejmenší mince je v hodnotě 5 agorot). Z cizích měn se ve vnitrostátním styku v některých případech používá USD (např. v obchodu s realitami včetně nájemného nebo v hotelích). Kurz šekelu (střed) ke dni 31. 3. 2011 činil 3,511 NIS za 1 USD.

[Globes Online - aktuální směnný kurs šekelu](#)

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Hebrejský kalendář je lunisolární, data židovských svátků jsou z hlediska gregoriánského kalendáře pohyblivá. Platí to i pro Den nezávislosti, státní svátek, který může připadnout i na duben, i když nezávislost byla vyhlášena 14. května 1948. Hlavní svátky a měsíc (období) na který obvykle připadnou:

- Roš hašana - Nový rok - jednodenní svátek (září-říjen)
- Jom kipur - Den smíření - jednodenní svátek, ustává veškerý život v zemi, nevysílá TV ani rozhlas, prakticky ustává motorizovaná doprava na silnicích (září-říjen)
- Sukot - Svátky stánků - trvají týden, nepracuje se první a poslední den (říjen)
- Simchat Tora - Radost z Tóry (říjen)
- Chanuka - Svátky zasvěcení (chrámu) - osmidenní svátky, nepracuje se první a poslední den (prosinec-leden)
- Purim - Svátek "metání losu" - jednodenní (únor-březen)
- Pesach - Svátek překročení - sedmidenní svátek, nepracuje se první a poslední den (březen-květen);
- Jom haacmaut - Den nezávislosti (duben/květen)
- Lag ha-Omer - Svátek učenců - jednodenní, volno ve školách (květen)
- Šavuot - Svátek týdnů (květen-červen)

Pracovní týden v Izraeli začíná nedělí a končí v pátek okolo poledne, formálně ale při východu tří hvězd, tzn. začátkem šabatu. Státní úřady jsou zavřeny i v pátek, kdy obecně platí režim jako v ČR v sobotu. Po začátku šabatu je omezena veřejná doprava případně je v některých městech (Jeruzalém, Tel Aviv) zcela pozastavena. Standardní otevírací doba v obchodech je od neděle do čtvrtka 08:00–13:00 a 14:00–19:00 (někde i později), v pátek 08:00–14:00, zatímco v sobotu je zavřeno - obchody, restaurace apod. znovu otevírají po konci šabatu, tzn. po západu slunce. V Jeruzalémě je uzavřena většina restaurací, zatímco v Tel Avivu, Haifě a jiných kosmopolitních městech bývají restaurace otevřeny i během svátku. V muslimských částech (např. v části Tel Avivu-Jaffy, Haify, Ramly) je dnem pracovního klidu pátek; v místech, kde jsou větší křesťanské komunity (Nazaret) neděle. Obvyklá pracovní doba obchodních firem a průmyslových podniků je ve dnech neděle-čtvrtek 08:00–16:00, v pátek 08:00–13:00 (pokud v pátek pracují). Státní úřady obvykle pracují ve dnech neděle-čtvrtek 07:30–16:00 a jsou zavřeny v pátek; v předvečer náboženských svátků obvykle zavírají ve 12:00. Banky jsou zpravidla otevřeny ve dnech neděle-pátek 08:30–12:30 a navíc odpoledne (16:00–18:00) v neděli, úterý a čtvrtek. Většina bank má bankomaty (ATM), z nichž lze vybírat prostřednictvím platebních karet hotovost v NIS i ze zahraničních účtů.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

- Izraelci často chodí i na obchodní jednání obzvláště v letním období v neformálním oblečení (bez saka a kravaty, v sandálech).
- Při výběru darů je nutno věnovat pozornost tomu, zda je akceptovatelný pro partnera, např. zda potraviny splňují požadavky kašrutu, pro muslimy nemusí být vhodným dárkem alkoholické nápoje; totéž platí při výběru restaurace - je dobře partnera pozvat a nechat na něm z důvodu vlastní neznalosti místních podmínek volbu restaurace.
- Je třeba počítat s tím, že není vhodné se snažit sjednávat schůzky na páteční odpoledne a večer a na sobotu; naopak lze pracovat v neděli.
- Doporučuje se potvrzovat vždy obchodní schůzku předem telefonicky.

- Prosazování dodatečných cenových úprav resp. změny platebních podmínek je prakticky vyloučené.
- Výsledky jednání je vždy vhodné potvrdit písemně.
- Při návštěvách v nábožensky nebo etnicky vyhraněných oblastech a komunitách je třeba dodržovat místně platné kodexy oblékání a chování, například nejezdit během šabatu autem do ortodoxních čtvrtí a osad.

Vzhledem k různorodosti izraelské společnosti doporučujeme seznámit se předem se základními reáliemi života v Izraeli a s názory místních partnerů.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Zdravotní péče v Izraeli je poměrně drahá. Jeden den pobytu v nemocnici při náhlém onemocnění stojí cca 1.000,- USD resp. při náročnějších úkonech může dosáhnout i násobků této částky. Proto lze jednoznačně doporučit, aby si čeští občané před cestou do Izraele sjednali pojištění zahrnující léčebné náklady. Naši občané stejně jako ostatní občané EU jsou povinni poskytnutou zdravotní péči uhradit buď v hotovosti nebo dle typu cestovního pojištění a stanovených pojistných podmínek může úhradu eventuálně přímo provést jejich komerční pojišťovna.

Obecně však ze zdravotního hlediska nepředstavuje pobyt v Izraeli zvýšené riziko. Nevyžaduje se žádné povinné očkování. Je nezbytné chránit se před sluncem, pít dostatečné množství tekutin a dbát na důkladné omytí ovoce a zeleniny.

Kontakty na vybrané významné nemocnice:

Jeruzalém: Hadasa, Ein Kerem, tel.: (02) 677 7111

Tel Aviv: Ichilov, 6 Weitzmann, tel: 03-697 3829

Haifa: Rambam, 6 Alija Šnija, tel.: (04) 854 3111

Eilat: Yoseftal, 7 Miseol Sosan, tel: (08) 635 8021

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Vízum se nevyžaduje, pakliže pobyt nepřesáhne tři měsíce a je nevýdělečné povahy. Pro krátkodobé turistické pobyty není tedy potřeba vízum. Víza pro ostatní účely (krátkodobé výdělečné a dlouhodobé) jsou nutná a informace lze získat na [Velvyslanectví Izraele v Praze](#).

Povinnost opatřit si vízum se týká i dobrovolné práce, např. v kibucu. Předkládá se zvací dopis příslušného kibucu (mošavu, zprostředkovatelské agentury aj.) znějící na jméno žadatele a potvrzený Ministerstvem vnitra Státu Izrael. Bližší informace poskytne Velvyslanectví Izraele v Praze.

Adresa velvyslanectví Státu Izrael v Praze:

Badeniho 2

170 06 Praha 7

Tel.: 233 097 500

Fax: 233 097 519

E-mail: info@prague.mfa.gov.il

Co se týká specifických podmínek cestování do teritoria, turista může být požádán při příjezdu o prokázání dostatečných finančních prostředků, za postačující se považuje částka 70–80 USD na osobu a den. Pro turisty neplatí přihlašovací povinnost, nevyžaduje se ani žádné povinné očkování či potvrzení o zdravotním stavu. Na pozemních přechodech do Egypta a Jordánska vyžadují izraelské úřady od držitelů cestovních aslužebních pasů zaplacení výstupního poplatku v ekvivalentu 16–35 USD podle místa přechodu.

Pozn.: Je-li v pasu jakékoli izraelské razítko, nevpuští arabské státy (s výjimkou Jordánska a Egypta) držitele pasu na své území.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Cizinci se až na ojedinělé výjimky nestali v Izraeli cílem teroristických útoků. Vzhledem k vleklému konfliktu s Palestinci a absenci mírových smluv se Sýrií a Libanem je však nutno počítat s rizikem útoků na místa, kde se soustřeďuje větší množství izraelských civilistů a s potenciálními nepokoji na palestinských územích. Předmětem teroristických útoků byla v posledních letech zejména tržiště, autobusová nádraží a zastávky a zábavní podniky.

Občanům ČR nedoporučujeme cestovat na území Gazy, vstup do pásma Gazy je ostatně v současnosti prakticky vyloučen. Před cestami na autonomní palestinská území na Západním břehu Jordánu je důležité seznámit se s aktuálním doporučením vydávaným MZV ČR a publikovaným na webové stránce ministerstva. Cestovní doklad je třeba mít vždy u sebe pro případ kontroly na trvalých i dočasných stanovištích izraelské policie a ozbrojených sil.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Adresa zastupitelského úřadu ČR v Izraeli:

Velvyslanectví ČR 23 Zeitlin Street P.O. Box 163 61 Tel Aviv 61664, Israel	tel.: (00972 3) 691 8282-3 konzulární služba v naléhavých případech po pracovní době: 052-2947 698 fax: (00972 3) 691 8286 přímá linka obchodně ekonomického úseku vč. faxu: (00972 3) 695 1210 e-mail: telaviv@embassy.mzv.cz commerce_telaviv@mzv.cz web: www.mzv.cz/telaviv
---	--

Teritoriální působnost ZÚ ČR v Tel Avivu: Diplomatická a konzulární pro Stát Izrael, konzulární pro Palestinská autonomní území.

[Mapa](#)

Kontaktní osoby velvyslanectví ČR:

- Tomáš Pojar (velvyslanec)
- Dušan Králík III. tajemník (konzul)
- Jakub Šlosárek II. tajemník (vedoucí OEÚ)
- Marina Šternová III. tajemník (kulturní attaché)
- Libor Kutěj (přidělenec obrany)

Honorární konzuláty:

- **Generální honorární konzulát Tel Aviv (p. Chanan Rozen)**

7 Lean Street
Ramat Gan 52492, Israel
tel.: (00972 3) 675 3845

- **Honorární konzulát Jeruzalém (pí. Tatiana Hoffmanová)**

27 Street of 29 November
Jerusalem 92105, Israel

tel. (00972 2) 566 6127, (00972 52) 262 5510

• **Honorární konzulát Haifa (p. Roni Gipsz)**

42 Finland Street
Dania Haifa 34989, Israel
tel.: (00972 4) 825 8936 e-mail: roni@criza.com

Kontakt na Delegaci Evropské komise

31 - 35 Betzalel
Ramat Gan 52521, Israel
tel.: (00972 3) 613 77 99
fax: (00972 3) 613 77 70
e-mail: delegation-israel@cec.eu.int

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

Aktuálně na území Státu Izrael další zastoupení ČR nejsou.

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- První pomoc 101
- Hasičský sbor 102
- Policie 100
- Infolinka 144
- Taxi Gordon 03 527 2999

1.18. Internetové informační zdroje

Státní správa	
Český zastupitelský úřad v Tel Avivu	http://www.mzv.cz/telaviv
Velvyslanectví Státu Izrael v Praze	http://prague.mfa.gov.il
Vládní portál	http://www.israel.gov.il
Úřad předsedy vlády	http://www.pmo.gov.il
Izraelský celní sazebník	http://www.mof.gov.il/customs/eng
Ministerstvo průmyslu, obchodu a práce	http://www.tamas.gov.il
Komory, svazy, databáze, statistika	
Česko-izraelská smíšená obchodní komora	http://www.ciok.cz
Federace izraelských obchodních komor	http://www.chamber.org.il
Izraelský institut exportu a mezinárodní spolupráce	http://www.export.gov.il
Svaz průmyslu	http://www.industry.org.il/eng
Dun & Bradstreet Israel – databáze podniků	http://www.dunb.co.il
Standard & Poor's – databáze podniků	http://www.standardpoor.co.il
Centrální statistická kancelář	http://www.cbs.gov.il
Bankovníctví, pojišťovnictví, burza	
Banka Leumi	http://english.leumi.co.il
Banka Hapoalim	http://www.bankhapoalim.com
Banka United Mizrahi	http://www.mizrahi.co.il

Banka Discount	http://www.discount-bank.co.il
Banka First International	http://www.fibi.co.il
Banka Mercantile	http://www.mercantile.co.il
Pojišťovna Migdal	http://www.migdal.co.il
Pojišťovna Harel	http://www.harel-group.co.il
Burza cenných papírů	http://www.tase.co.il
Tendery a jejich hlavní vyhledávací	
Tenderový portál	http://michrazim.lapam.gov.il
Israel Electric Corporation	http://www.israel-electric.co.il
Izraelská přístavní správa	http://www.israports.org.il
Izraelské železnice	http://www.israrail.org.il
Telekomunikační společnost Bezeq	http://www.bezeq.co.il
Výstavnictví a veletržní činnost	
Veletržní areál Tel Aviv	http://www.israel-trade-fairs.com
Stier – významný organizátor výstav a veletrhů	http://www.stier.co.il
Ekonomický tisk a webové zpravodajství	
Zpravodajský ekonomický server	http://www.globes.co.il
Zpravodajský hospodářský server	http://www.themarker.co.il
Izraelské ekonomické zpravodajství	http://www.i-biz.co.il
Deník Jerusalem Post	http://www.jpost.com
Deník Haaretz	http://www.haaretz.com
Deník Yediot Achronot	http://www.ynet.co.il
Další informace	
Firemní Zlaté stránky	http://www.d.co.il/english.html
Informace o možnostech získání košer certifikace	http://www.kosher.cz
Popis kulturních rozdílů v podnikatelské praxi	http://www.israelmarketing.com/doingbusiness.html

1.19. Adresy významných institucí

Manufacturers Association of Israel (MAI)

Industry House
 29, Hamered Str.
 P.O. Box 50022
 Tel Aviv 68125
 Israel

Tel.: (00972 3) 519 8832-3

Fax: (00972 3) 510 3154

<http://www.industry.org.il>

kontaktní osoba: Mr. Dan Catarivas, Director of Division of Foreign Trade & International Relations

Federation of Israeli Chambers of Commerce (FICC)

84, Hahashmonaim St.

P.O. Box 20027

Tel Aviv 67132

Israel

Tel.: (00972 3) 563 1010

Fax: (00972 3) 561 2614

<http://www.chamber.org.il>

E-mail: chamber@tlv-chamber.org.il

kontaktní osoba: Ms. Lena Dikman, International relations Division

Pozn.: FICC funguje i jako Telavivská obchodní a průmyslová komora.

Chamber of Commerce & Industry - Haifa & Northern Israel

53, Ha`atzmaut St.
P.O. Box 33176
Haifa 31331
Israel
Tel.: (00972 4) 862 6364
Fax: (00972 4) 864 5428
<http://haifachamber.com>
E-mail: main@haifachamber.org.il
kontaktní osoba: p. Dov Marom, ředitel

Chamber of Commerce & Industry - Be`er Sheva & Negev Area

30, Rambam St.
P.O. Box 5278
Be`er Sheva 84152
Israel
Tel.: (00972 7) 623 4222, 623 5663
Fax: (00972 7) 623 4899
<http://www.negev-chamber.org.il>

Chamber of Commerce & Industry - Jerusalem

10, Halel St.
P.O. Box 2083
Jerusalem 91020
Israel
Tel.: (00972 2) 625 4333/4/6
Fax: (00972 2) 625 4335
E-mail: jercocom@inter.net.il
kontaktní osoba: Mr. Uri Halfon, Director General

Investment Promotion Center

5 Bank of Israel Street
Jerusalem 91036
Israel
Tel.: +972 2 6662607
Fax: +972 2 6662938
E-mail: infoipc@moital.gov.il
<http://www.investinisrael.gov.il>
kontaktní osoba: pí. Rachel Roei-Rothler, ředitel

Kibbutz Industries Association

13, Leonardo Da Vinci St.
P.O. Box 40012
Tel Aviv 61400
Israel
Tel.: (00972 3) 695 5413
Fax: (00972 3) 695 1464
<http://www.kia.co.il>
E-mail: kia@kia.co.il

Association of Contractors & Builders in Israel

18, Mikve Israel St.
P.O. Box 37502
Tel Aviv 61000
Israel
Tel.: (00972 3) 560 4701
Fax: (00972 3) 560 8091
<http://www.acb.org.il>
kontaktní osoba: p. Yossi Gordon, generální ředitel

Israel Institute for Export and International Cooperation

Industry House
29, Hamered St.

P.O. Box 50084
Tel Aviv 68125
Israel
Tel.: (00972 3) 514 2830
Fax: (00972 3) 514 2902
<http://www.export.gov.il>
kontaktní osoba: Sabin Segal, ředitelka

Association of Electronics and Information Industries

P.O.Box 50026
Tel Aviv 61500
Israel
Tel.: (00972 3) 516 3986, 519 8862
Fax: (00972 3) 516 1003
E-mail: shlomo@iaesi.org.il
<http://www.iaesi.org.il>
kontaktní osoba: p. Jehuda Zisapel, ředitel

Israeli Federation of Forwarders and Customs Clearing Agents

84, Hahashmonaim St.
Tel Aviv 67132
Israel
Tel.: (00972 3) 563 1033
Fax: (00972 3) 562 1245
<http://www.iffcca.org.il>

Israel Federation of Bi-National Chambers of Commerce & Industry (IFBC)

29, Hamered St.
P.O. Box 50196
Tel Aviv 61500
Israel
Tel.: (00972 3) 517 7737
Fax: (00972 3) 517 7738
E-mail: info@bncc.org
<http://www.bncc.org>
kontaktní osoba: Mr. Felix Kipper, General Director

Česko-izraelská smíšená obchodní komora (ČISOK)

Palác Blaník
Václavské nám. 56
113 26 Praha 1
Tel.: 224 032 161
Fax: 225 001 447
kontaktní osoba: pí. Klára Muzikářová, tajemnice
<http://www.ciok.cz> E-mail: trade@ciok.cz

2. Vnitropolitická charakteristika

Izrael je parlamentní demokracie se silnými pravomocemi předsedy vlády. Všem občanům umožňuje v poměrech Blízkého východu nebývalou míru svobody a prosperity. Vzhledem k trvajícím konfliktům s arabskými sousedy s výjimkou Egypta a Jordánska, s nimiž uzavřel Izrael mírové smlouvy, však v zemi od jejího vzniku trvá výjimečný stav umožňující z bezpečnostních důvodů věznění bez soudu, cenzuru tisku a konfiskaci majetku bez náhrady.

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Jednokomorový 120-členný parlament (Kneset) je volen na čtyřleté období celostátním poměrným systémem, podmínkou vstupu strany do parlamentu je získání 2 % hlasů. Vládu sestavuje předseda vítězné strany, nebo poslanec, který má největší šance na získání parlamentní podpory. Členy vlády jmenuje prezident podle vlastního uvážení a po konzultacích s politickými stranami, podmínkou nicméně je, aby byl člen vlády rovněž poslancem Knesetu.

V posledních volbách do Knesetu v únoru 2009 těsně zvítězila strana Kadima, sestavením vlády však byl pověřen předseda Likudu, druhé nejsilnější strany, Benjamin Netanjahu. Jeho strana, jakož i další pravicová uskupení, ve volbách reálně posílily a poté, co v březnu 2009 získal Netanjahu i podporu předsedy Strany práce Baraka, sestavil koaliční kabinet s většinovou podporou v Knesetu. Samotný Barak sice Stranu práce koncem roku 2010 opustil, následkem čehož jeho někdejší strana vystoupila z koalice. Baraka však následovalo několik dalších poslanců a vládní většina (67 hlasů) byla tímto zachována. Naopak **počátkem května 2012 koalice posílila, když se do jejich řad přidala strana Kadima** (její předseda Shaul Mofaz se stal vicepremiérem), následkem čehož vládní sestava drží v Knesetu 94 křesel ze 120 a opozice je až na další prakticky neexistující.

S odstupem tří let lze konstatovat, že koaliční sestava si vede dobře, je stabilní a co se hospodářství týče, podniká rozumné a vyvážené kroky. To platí navzdory aktuálním (červenec a srpen 2011) sociálním protestům vůči vysokým cenám bydlení.

Výsledky voleb do 18. Knesetu 10.2. 2009

Název strany (+)	18. Kneset volby 2009	17. Kneset volby 2006
Kadima (Vpřed)	28	29
Likud	27	12
Jisrael bejteinu (Izrael Náš Domov)	15	11
Avoda (Strana práce)	13	19
Šas (ortodoxní sefardská)	11	11
Jahadut ha`tóra (Jednotný judaismus Tóry, ortodoxní aškenázská koalice)	5	4
Ha`ichud ha`leumi (Národní jednota)	4	0
Chadaš (arabská)	4	3
Ra`am (Sjednocená arabská kandidátka)	4	4
Merec	3	5
HaBajit HaJehudi	3	0
Balad (arabská)	3	2

Charakteristika hlavních stran

Likud (Jednota) je původně koaliční blok Cherutu, Irgunu, Izraelské liberální strany a dalších pravicových uskupení, spojený především neochotou k ústupkům v konfliktu s Palestinci. Bývalý ministr

financí a bývalý i nynější předseda Benjamin Netanjahu posílil svým reformním programem pravicovou agendu strany i v sociálně-ekonomické oblasti.

Kadima (Vpřed) byla založena Arielem Šaronem na podzim 2005 jako středové hnutí, jádro tvořili bývalí členové Likudu. K novému seskupení se přidala řada osobností napříč politickým spektrem, tři poslanci Strany práce včetně Šimona Perese, některé osobnosti strany Šinuj, lidé dosud stojící mimo politické strany.

Avoda (Strana práce), člen Socialistické internacionály, programem podobná evropským sociálním demokraciím. Vznikla jako Mapai v roce 1930 sloučením několika socialisticko-sionistických skupin s odborovým a kibucnickým hnutím. Postupně vstřebala další levicové skupiny a posunula se blíže politickému středu.

Šas je sefardská ortodoxní náboženská strana, která se oddělila od převážně aškenázské Agudat Jisrael. Jejím duchovním vůdcem je bývalý vrchní sefardský rabín Ovadia Josef. Voliči patří převážně k ekonomicky slabším vrstvám. Šas jim nabízí rozsáhlé sociální programy a často i konkrétní pomoc. Ve věci urovnání konfliktu s Palestinci nezastává vyhraněné postoje.

Jisrael Bejtejnu (Izrael náš domov) - předseda strany, kterým je stávající místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí Avigdor Lieberman (původem z Moldávie) se zaměřil na přistěhovalce z bývalého Sovětského svazu, kteří tvoří jádro jeho stoupenců. Jeho další výrazné volební téma, návrh na oddělení Araby osídlených oblastí Izraele a jejich "předání" budoucímu palestinskému státu s cílem radikálně zmenšit arabskou menšinu v židovském státě, mu přineslo voliče i z ostatních segmentů společnosti. Ve volbách roku 2006 dosud marginální stranu pozvedl na pozici páté nejsilnější formace v Knesetu těsně za Likudem. V posledních 2009 se Jisrael Bejtejnu s 15 mandáty stala třetí nejsilnější stranou.

Politické analýzy a zpravodajství

Deník Jerusalem Post (anglicky): <http://www.jpost.com/>
 Deník HaArec (anglicky): <http://www.haaretz.com/>
 Deník Yediot Achronot (anglicky): <http://www.ynetnews.com/>
 Internetové rádio Bet: <http://bet.iba.org.il>

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou státu je prezident volený Knesetem na jedno sedmileté období. Prezident pověřuje člena Knesetu sestavením vlády, podepisuje zákony a mezinárodní smlouvy, má právo udělovat amnestii, schvaluje jmenování soudců, guvernéra centrální banky a státního kontrolora (který vede nejvyšší kontrolní úřad a zastává i funkci ombudsmana). Prezident nesmí bez souhlasu vlády opustit území státu a každý jím podepsaný oficiální dokument, s výjimkou dokumentů souvisejících se sestavováním nové vlády, musí být kontrasignován premiérem nebo vládou pověřeným ministrem.

V červnu 2007 byl v pořadí devátým prezidentem zvolen "veterán" izraelské politiky Šimon Peres.

2.3. Složení vlády

Složení izraelské vlády ke dni 8.5.. 2012		
Ministerstvo	Jméno ministra	Politická strana
Předseda vlády ,ministr prohospodářskou strategii, ministr zdravotnictví	Benjamin Netanjahu	Likud
Místopředseda vlády	Šaul Mofaz	Kadima

Místopředseda vlády a ministr pro regionální spolupráci a rozvoj Negevu a Galileje	Sivan Šalom	Likud	
Místopředseda vlády a ministr pro strategické záležitosti	Moše Ja'alon	Likud	
Místopředseda vlády	Dan Meridor	Likud	
Místopředseda vlády a ministr zahraničí	Avigdor Lieberman	Jisrael Bejtejnu	
Místopředseda vlády a ministr obrany	Ehud Barak	Acmaut	
Místopředseda vlády a ministr vnitra	Elijahu Jišaj	Šas	
Ministr sociálních věcí a služeb	Moše Kahlon	Likud	
Ministryně zemědělství	Orit Noked	Acmaut	
Ministr průmyslu, obchodu a práce	Šalom Simchon	Acmaut	
Ministr vědy	Daniel Herškovic	Habajt Hajehudi	
Ministr turismu	Stas Misezhnikov	Jisrael Bejtejnu	
Ministr národní infrastruktury	Uzi Landau	Jisrael Bejtejnu	
Ministr vnitřní bezpečnosti	Jicchak Aronovič	Jisrael Bejtejnu	
Ministryně přistěhovalectví a absorpce	Sofa Landver	Jisrael Bejtejnu	
Ministr pro bydlení a výstavbu	Ariel Atias	Šas	
Ministr pro náboženské záležitosti	Jaakov Margi	Šas	
Ministr dopravy	Israel Katz	Likud	

Ministryně kultury a sportu	Limor Livnat	Likud	
Ministr informací a záležitostí diaspory	Juli Edelstein	Likud	
Ministr komunikace	Moše Kahlon	Likud	
Ministr školství	Gideon Sa'ar	Likud	
Ministr spravedlnosti	Jaakov Neeman	Likud	
Ministr ochrany životního prostředí	Gilad Erdan	Likud	
Ministr financí	Juval Steinitz	Likud	
Ministr bez portfeje s pověřením zlepšit vládní služby	Michael Eitan	Likud	
Ministr pro vnitřní bezpečnost	Matan Vilnaj	Acmaut	
Ministr bez portfeje	Benny Begin	Likud	
Ministr bez portfeje	Yossi Peled	Likud	
Ministr bez portfeje	Mešulam Nahari	Šas	

Pozn.: Jména ministrů uvádíme v české transkripci.

Státní správa

- Informace o jednotlivých ministerstvech : israel.gov.il
- Úřad předsedy vlády: www.pmo.gov.il

3. Zahraničně-politická orientace

Izrael je od poloviny šedesátých let strategickým spojencem Spojených států amerických v regionu Blízkého východu.

Vztahy s evropskými zeměmi jsou od téhož období předmětem občasných sporů, v posledních letech se nicméně projevuje zájem Izraele o rozšíření nejen ekonomických, ale i politických vztahů s Evropskou unií a jejími předními členy a o zapojení se do četných unijních programů.

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Izrael není členem žádného regionálního uskupení. Má uzavřenou asociační dohodu s EU (tzv. Euro-Mediterranean Agreement), která vstoupila v platnost 1. 6. 2000. Od roku 1995 se účastní Středomořského dialogu NATO, programu konzultací a spolupráce zahrnujícího dále Alžírsko, Egypt, Jordánsko, Mauretánii, Maroko a Tunisko.

Je členem OSN, skupiny Světové banky vč. IFC, Mezinárodního měnového fondu a dalších organizací: CCC, EBRD, ECE, FAO, IADB, IAEA, EBRD, ICAO, ICC, ICFTU, IDA, IFAD, IFC, ILO, IMO, Inmarsat, Intelsat, Interpol, IOC, IOM, ISO, ITU, PCA, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UPU, WHO, WIPO, WMO, WTO/GATT a WTO (Světová organizace cestovního ruchu). Dále má statut pozorovatele nebo partnera u AG, BSEC, CCC, CE, CERN, IFRCS, OAS a OSCE (OBSE).

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Izrael je signatářem většiny rozhodujících multilaterálních dohod, především v rámci GATT/WTO. Počínaje srpnem 2010 je Izrael členem prestižní OECD, čímž byla úspěšně završena jedna ze zahraničně-politických priorit poslední dekády.

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

- Dohoda mezi vládou ČSFR a vládou Státu Izrael o spolupráci v oblasti kultury, školství a vědy (Praha, 29. 4. 1991).
- Dohoda o sukcesi do dvoustranných smluv sjednaná výměnou nót (Praha, 23. 8. 1993)
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Státu Izrael o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů ČR a pro držitele diplomatických a služebních pasů Státu Izrael (Jeruzalém, podpis 7. 8. 1995, účinnost od 9. 3. 1996).
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Státu Izrael o spolupráci v oblastech zdravotnictví a lékařské vědy (Jeruzalém, 20. 9. 1995).
- Dohoda o všeobecném bezvízovém styku (Jeruzalém, 20. 4. 1996)
- Program kulturních, vzdělávacích a vědeckých výměn mezi vládou ČR a vládou Státu Izrael na léta 2006, 2007 a 2008 (Praha, 11. 2. 2006).
- Dohoda mezi vládou ČR a Státem Izrael o sociálním zabezpečení (Jeruzalém, podpis 16. 7. 2000, účinnost od 1. 7. 2002).
- Dohoda o spolupráci při podpoře průmyslového výzkumu a vývoje v soukromém sektoru (podpis březen 2009, platnost od září 2009).

Proces sukcese do smluv uzavřených ještě za trvání federace již byl ukončen.

Pozn.: Přehled bilaterálních smluv týkajících se ekonomické oblasti je obsahem kapitoly 7.1.

4. Ekonomická charakteristika země

Izraelské hospodářství je charakteristické svým dlouhodobě slušným výkonem a vysokou technologickou úrovní produkce. Země se jednoznačně řadí mezi hospodářsky vyspělé státy a značně převyšuje ekonomiky svých blízkovýchodních sousedů. Vzhledem k malému vnitřnímu trhu je pro Izrael mimořádně důležitý export. Zároveň je pro Izrael specifické, že okolní země z politických důvodů dovážejí minimální objemy izraelských výrobků nebo v případě Sýrie a Libanonu není přímý export možný vůbec. Otevřená izraelská ekonomika je tak již po desítky let navyklá na obchodování s geograficky vzdálenými zeměmi.

Dalšími typickými znaky izraelské ekonomiky jsou vysoký podíl výdajů státního rozpočtu na vytvořeném HDP (a to nejen z důvodu masivních výdajů na obranu), silná koncentrace až - v některých oborech - monopolizace, úzká koncentrace bohatství, přezaměstnanost a v některých odvětvích i nízká produktivita práce (chemický průmysl, oděvní průmysl, potravinářský průmysl). V neposlední řadě stojí za zmínku silné působení odborů, jehož výsledkem je přední místo Izraele v počtu stávek zaměstnanců. Vysoký stupeň zestátnění, který hospodářství dříve také charakterizoval, postupně klesá spolu s pokračující úspěšnou privatizací mnoha státních společností.

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Nelehkým obdobím světové finanční a následné hospodářské krize prošla země se ctí a respektem. Po (jakkoliv mizivém) 0,8%-ním růstu HDP v roce 2009 (který pro většinu vyspělých ekonomik reprezentoval bezprecedentní hospodářský propad) zaznamenalo izraelské hospodářství **v roce 2010 růst na úrovni 4,6%**. A ani **v roce 2011** se izraelská hospodářská výkonost nijak "neomezovala", tempo růstu HDP činilo 4,7%, tahounem přitom byly zejména kapitálové investice a čisté exporty.

Pro rok **2012** se predikuje **růst** přeci jen nižší, **kolem 3% HDP**, v důsledku by pak měla mírně vzrůst **nezaměstnanost**. Ta v březnu 2012 dosáhla úrovně **6,9%**, což je v zemi, ve které ještě před pěti lety byla nezaměstnanost dvouciferná, nijak dramatické číslo.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Základní makroekonomické ukazatele

	2010	2009	2008	2007	2006
HDP per capita (USD; běžné ceny)	28 500	26 100	27 500	23 300	20 600
HDP (mld. NIS; stálé ceny r. 2008)	765	732	726	696	661
Meziroční přírůstek	4,6%	0,8 %	4,1%	5,5 %	5,1 %
Inflace	2,7%	3,9 %	3,8%	3,4 %	1,0 %
Nezaměstnanost	6,6%	7,4 %	6,3%	7,5 %	8,4 %
Kurz NIS / USD ¹⁾	3,64	3,7	3,5	4,00	4,20
Kurz NIS / EUR ¹⁾	5,2	5,4	5,26	5,65	5,55

Pramen: Centrální banka (www.bankisrael.gov.il), Centrální statistická kancelář (www.cbs.gov.il), 2010.

1) směnný kurz k 31. 12. jednotlivých roků

Procentuální podíl jednotlivých ekonomických odvětví na tvorbě HDP

	2010	2009	2008	2007	2006
Finanční služby	21,2%	23,3%	23,1%	23,2%	22,6%
Ostatní služby	28,8%	28,6%	28,7%	28,8%	29,1%
Cestovní ruch	9,3%	9,3%	9,4%	9,4%	9,2%
Průmyslová výroba	13,5%	13,3%	13,3%	13,2%	12,9%
Transport a komunikace	6,8%	6,3%	6,2%	6,2%	6,4%
Stavebnictví	4,5%	4,4%	4,4%	4,3%	4,4%
Energetika a vodohospodářství	2,4%	2,1%	2,0%	2,0%	2,1%
Zemědělství, lesnictví, rybářství	1,7%	1,3%	1,4%	1,5%	1,7%
Čisté daně z výrobků	11,8%	11,4%	11,5%	11,4%	11,5%

Pramen: Centrální statistická kancelář (www.cbs.gov.il)

Ekonomické ukazatele, data o mezinárodním obchodu, statistické údaje

- Centrální statistická kancelář www.cbs.gov.il
- Izraelské ekonomické zpravodajství www.i-biz.co.il
- Výroční zpráva izraelské centrální banky* www.bankisrael.gov.il

*Pozn.: Výroční zpráva "Bank of Israel Annual Report" sestává z velmi detailních ekonomických a finančních informací. Na svých více než 300 stranách pravidelně představuje veškeré aktuální aspekty izraelského hospodářství. Zpravidla bývá publikována ve druhé polovině dubna.

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Podíl průmyslové výroby na tvorbě HDP mírně překračuje 13 % a zajišťuje zaměstnání pro přibližně 340 tisíc pracovníků. Právě průmyslová výroba během posledních třech – čtyřech let dokumentuje obrát izraelského hospodářství směrem k růstu. V roce 2011 vyprodukovala podle předběžných dat přes 95 mld. NIS.

Vzrostla především silně propagovaná **produkce v high-tech** (nosnými obory je elektronika, avionika, farmacie a další), a to znovu o více než 20 %. Tradiční odvětví - textilní průmysl, gumárenský průmysl, a další podobné obory označované jako low tech spíše stagnovaly.

Izrael si uvědomuje, že vzhledem k nedostatku přírodních zdrojů musí být hlavní hybnou silou ekonomického rozvoje věda a výzkum a vláda do jejich podpory investuje velké sumy, ukazatel 4,9% HDP vynakládaných na R&D staví Izrael na vůbec první místo na světě! Nosnými obory jsou informatika a komunikační technika, medicínské obory, biotechnologie a nanotechnologie.

Tradičně důležitým oborem je **zbrojní výroba**, jejíž objem je obtížné stanovit vzhledem k tomu, že se ve statistikách nachází pod různými nomenklaturami průmyslové produkce. Dle dřívějšího prohlášení ministra obrany Baraka přímo zaměstnává asi 10 % zaměstnanců v průmyslu. Nepřímo se na výrobě v obranném průmyslu podílí 35 tisíc subkontraktorů. Celkově činil exportním výkon této produkce loni cca 4,5 mld. USD.

Nerostné bohatství Izraele je omezené. K dispozici jsou zásoby fosfátů, draselných (potaš), hořečnatých (hlavní zdroj světové spotřeby) a bromových solí získávaných z Mrtvého moře, dále pak sádra a stavební kámen. Stále však pokračuje geologický průzkum ložisek zemního plynu ve středomořském šelfu poblíž Aškelonu a poblíž Haify, předběžné výsledky vypadají navýsost slibně, dle odhadu prospektorů by **nová ložiska plynu** mohla být natolik rozsáhlá, že by se Izrael v horizontu pár let mohl stát vývozcem této strategické suroviny!

4.4. Stavebnictví

Stavebnictví při mírně klesajícím podílu na tvorbě HDP - nyní 4,3 % - zaměstnává asi 4 % ze všech pracovních sil. V celém stavebním odvětví se v druhé polovině roku 2008 i v průběhu roku 2009 odrazila finanční krize. Ceny pronájmu zejména v Tel Avivu a dalších významných populačních centrech byly spíše volatilní. Rostly i úrokové sazby hypotečních úvěrů. Na konci roku 2008 bylo na trhu k dispozici přes 10 tis. bytů stavěných soukromými společnostmi z toho okolo 8 tis. bylo v různém stádiu výstavby. V porovnání s předchozím rokem to znamená téměř o tisíc bytů nižší nabídku. Při započtení výstavby obchodních a kancelářských center, však došlo k nárůstu stavební výroby v roce 2008 o 1,3%.

Z hlediska směřování výstavby a investic se ukazuje, že evidentně klesá zájem o periferie v blízkosti hranic (i když v malé zemi je sice o blízkosti hranic obtížné mluvit, navíc hranice Státu Izraele ve své celistvosti stanoveny nejsou). Tato situace vede k přetlaku stavebních činností především v Tel Avivu a jeho okolí. V této oblasti, která se nazývá Dan, lze v průběhu roku 2009 přeci jen hovořit o udržení trendu výstavby, a to jak v oblasti nerezidenčních, tak i rezidenčních staveb.

Stavebnictví bylo jedním ze sektorů nejvíce postižených druhou intifádou. Před ní dojíždělo z palestinských území do Izraele denně za prací až 80 tisíc stavebních dělníků, v letech 2003 a 2004 to již bylo pouze něco přes 13 tisíc zedníků. V průběhu 2005-2006 došlo k dalšímu radikálnímu omezení pracovních povolení pro palestinské dělníky. Mezeru v nabídce pracovních sil se nedaří doplnit z rezervoáru izraelských nezaměstnaných, neboť nekvalifikovaná manuální práce není atraktivní pro izraelské dělníky, kteří dávají přednost setrvání v sociální síti. Pro léta 2005-2008 vláda Izraele dokonce schválila příplatky ke mzdě ve výši 1000 šekelů pro každého nezaměstnaného, který se pro práci ve stavebním průmyslu rozhodne. Kromě toho se v oficiálním seznamu kvalifikací udělala i kosmetická úprava a zedníkům se nyní říká technici stavby. Tyto nové pobídky však trhu nepomohly a ve stavebních firmách pracuje stále více nájemných asijských sil (především z Thajska a Číny).

Zvláštností izraelského stavebnictví je rovněž striktně státní vlastnictví půdy (viz následující kapitola věnovaná zemědělství), které komplikuje plánovací a povolovací fázi výstavby.

Informace o stavebním průmyslu

- Svaz izraelských stavebních podnikatelů www.acb.org.il

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Za posledních 20 let izraelské zemědělství prodělalo radikální změny ve výnosech, výrobních technologiích a velikosti výrobních celků, které vedly k výraznému zvýšení výnosů a snížení podílu zemědělců na počtu pracujících obyvatel pod 1,9 %. Zemědělská výroba zabezpečuje potřeby státu zejména co se týká masné produkce, některé rostlinné komodity se musejí dovážet, týká se to zejména obilí.

Výsledkem trendů izraelské ekonomiky v posledních desetiletích je také změna postavení zemědělství. Obor, který býval v počátcích Státu Izrael pro jeho hospodářství stěžejní, **produkuje nyní jen malou část HDP.**

Vlastnictví a organizace výroby má obvykle jednu ze dvou forem - kolektivní (kibuc) nebo družstva vlastníků rodinných farem (mošav, sdružující obvykle 60-100 farem). Obě formy družstevního sektoru společně zabezpečují cca 80 % zemědělské výroby. Ekonomický úpadek řady kibuců však vede ke hledání jiných modelů hospodaření, většina kibuců již např. zavedla osobní zainteresovanost, vyplácí

diferencované mzdy a zřídila přidruženou průmyslovou výrobu, která je většinou drží ekonomicky nad vodou. Mnoho kibuců také privatizovalo bydlení svých členů.

Zemědělství trpí nedostatkem levných nekvalifikovaných pracovních sil. Řešení prostřednictvím zaměstnávání zahraničních dělníků z velkých dálek (Thajsko, Čína) má svá úskalí, proti jsou jak vláda, tak odborové svazy. Zemědělci naopak často upozorňují, že bez zaměstnávání gastarbeiterů je jejich výroba neudržitelná.

Izraelští zemědělci hospodaří ve velmi **nevýhodných přírodních podmínkách**. Především asi 50 % plochy izraelského státu tvoří Negevská poušť, která je pro rozvoj zemědělství bez velkých investic zcela nevhodná, cca 15,5 % zaujímají národní parky a lesy, 6,3 % pastviny a pouze 18,3 % tvoří orná půda.

Dalším stěžejním a negativně působícím faktorem je **krize v zásobování izraelského hospodářství vodou**. V posledních letech pravidelná sucha přispěla ke kritickému snížení zásob vody v přirozených rezervoárech (Galilejské jezero, pobřežní a horská podzemní voda). Hojné deště v zimních sezónách let 2002-2005 sice do značné míry přirozené zásoby použitelné vody obnovily, ale i bez ohledu na tuto skutečnost je spotřeba vody v zemědělství nadále hodnocena jako disproporčně vysoká. V důsledku byla implementována přísná regulační opatření pro využívání vody v zemědělství, v Galilejském jezeře byl pak na roky 2010 a 2011 zakázán rybolov.

Z celkové výměry zemědělské půdy je asi 54% zavlažováno a zemědělci se tak podílí z přibližně 60% na celkové izraelské spotřebě sladké vody.

Z hlediska možností obchodu s potravinářskými výrobky je třeba zmínit **silný protekcionismus**, přestože vláda usiluje o liberalizaci a odstraňování dovozních omezení. Dovoz totiž komplikují nejen běžné množství kvóty, ale i zákazy dovozu některých výrobků a další předpisy (např. kašrut tj. náboženské zásady pro přípravu potravin). Pro vztah státu k domácí výrobě jsou charakteristické dotace za účelem vyrovnávání vyšších nákladů domácích producentů. Kromě dotací zlevňujících spotřebu vody, zmíněných výše, jsou další formou vládní podpory dotace investic do výrobních prostředků, které by se však také měly postupně snižovat. Vláda také asi ze dvou třetin finančně podporuje výzkum a vývoj jako cestu k intenzifikaci a racionalizaci zemědělské produkce.

Dle základního zákona **půdu zásadně vlastní izraelský stát a její prodej je možný pouze ve výjimečných případech**. V důsledku toho stát vlastní asi 93 % veškeré půdy. Ostatní subjekty si ji musí prostřednictvím státní agentury Israel Land Administration (ILA) pronajímat, a to zpravidla na 49 let. V letech 2006-2008 však došlo k určitému uvolňování přísných pravidel a část půdy (ovšem především nezemědělská) bude postupně odprodávána soukromým majitelům.

Internetové odkazy

[Ministerstvo zemědělství](#)

[Asociace kibuců](#)

Výroba piva a obchod s pivem

Pokud jde o obchod agrárními komoditami, tradičně výrazné pozornosti se z českého pohledu jeví **vývoz piva**. V obecné rovině lze přitom konstatovat, že exportéři piva stojí před nelehkým úkolem. Trh je poměrně malý, Izrael má 7,5 mil. obyvatel, navíc pít alkoholu pivo z toho nevyjímáje) nemá v Izraeli ani náznakem takovou tradici a rozměry jako v Evropě. To se sice lehce změnilo k lepšímu v souvislosti s přistěhovaleckou vlnou z někdejšího SSSR v posledních 20 letech, stále však platí oblíbené rčení, že „kdo vypije jedno pivo denně, je těžkým pijákem“. Odhaduje se, že dnešní kapacita IL pivního trhu je cca 1 mil. hektolitrů ročně, tedy přibližně 13,3 litrů na hlavu (pro srovnání: průměrný Čech vypije ročně cca 160 litrů).

Izraelská pivovarnická scéna je poměrně přehledná, trh s oligopolními prvky ovládají v zásadě dva domácí „hráči“: Tempo Beverages a Israel Beer Brewery. Historicky starší Tempo navaří ročně 0,5 mil. hektolitrů piva (oblíbené domácí značky Maccabi a Goldstar), Israel Beer Brewery (zal. teprve v roce 1992 v Aškelonu) se věnuje licenční výrobě značek Carlsberg a Tuborg. Tempo vedle toho dále dováží značky Heineken (holandský pivovar je ostatně menšinovým vlastníkem tempa), Murphys, Paulaner a počínaje podzimem 2011 i český Staropramen.

Výše zmíněné společnosti odhadem drží kolem 85% izraelského pivního trhu, mají silnou pozici ve většině maloobchodních řetězců, dodávají do mnoha restaurací a klubů, mnohdy na bázi exkluzivity. Producenti ostatních značek (ať už domácích nebo do Izraele dovážených) jsou v důsledku vystaveni ohromnému konkurenčnímu tlaku, což nicméně neznamená, že nelze uspět. Na místě jsou však strážlivá očekávání,

dva tři dodané kontejnery ročně lze již považovat za solidní úspěch. Positivní zpráva na závěr: podíl dovážených piv na celkové spotřebě piva v Izraeli rok od roku mírně narůstá a mírně roste i spotřeba piva jako taková.

Významní IL dovozci piva:

Norman Premium (Duvell, Fullers, Eggenberg, St. Bernardus)

Binyamina Spirits (Budvar)

Sil Rubin Ltd. (Hoegarden, Leffe, Martens Pils)

Protary (L. Huyghe, Krušovice, Budvar, Starobrno, Posolsky Dvor, Zipfer)

Y&D (Pilsner Urquell, Kozel)

Radex Import and Marketing Ltd. (Edelweiss, Starobrno, Zipfer, Schlossgold, Kaiser)

MD Aviation Services Ltd. (Chernigovskie Beer)

I v Izraeli se v posledních letech rozmohla móda mikropivoarů, v současnosti jich existuje kolem patnácti. Malé podniky kombinované zpravidla s restauračním zařízením nepředstavují pro dva výše zmíněné pivovary žádnou výraznější konkurenci, spíše naopak: fungují ve svého druhu symbióze. Tempo Beverages kupř. patří k partnerům a sponzorům každoročně pořádaného pivního festivalu Bira.

4.6. Služby

Terciální sektor zahrnující obchod, turistiku, finančnictví, pojišťovnictví, vzdělání, zdravotnictví a ostatní služby má - a dokazuje tím příslušnost Izraele k vyspělým ekonomikám - největší podíl na tvorbě HDP a je současně největším zaměstnavatelem (cca 610 tis. pracovníků, tj. asi 25 % pracovních sil), přičemž 480 tis. pracovníků ve službách je zaměstnáno v obchodních odvětvích v celé jejich šíři. Jak je vidět v tabulce níže, nejvíce vzrostly výnosy ze služeb v oblasti obchodu a podnikání resp. IT služeb.

Vývoj výnosů v terciálním sektoru (index roku 2002=100)

	2009	2008	2007	2006	2005
Velkoprodej	120,6	127,0	126,8	123,4	116,1
Maloprodej	124,7	127,1	125,7	120,3	112,9
Ubytovací a stravovací služby	125,8	130,9	129,1	126,8	117,7
Finanční a pojišťovací služby	122,9	132,3	131,1	128,2	117,2
Obchod a podnikání	140,6	154,1	149,6	142,0	122,9
IT služby	145,1	153,7	148,0	138,5	120,5
Vzdělání	115,8	119,0	118,9	115,7	104,6
Zdravotnické a sociální služby	118,5	119,1	117,2	114,9	107,8
Ostatní služby	116,7	120,9	120,3	115,2	106,4

Pramen: Centrální statistická kancelář (<http://www.cbs.gov.il>)

V roce 2009 dosáhl počet přenocování zahraničních turistů v izraelských hotelích úrovně 3 milionů. Co se týká domácí turistiky, počet přenocování v hotelích dosáhl 4,1 miliónů. V izraelských hotelích je turistům k dispozici téměř 120 tisíc lůžek v celkem 46 tisících pokojích.

Na příjmech z inomingové turistiky se podílejí ze 44 % hotely u Rudého a Mrtvého moře. Jeruzalém a Tel Aviv přispívají cca 30 %, venkovská turistika (kibucy a mošavy) 7,5 %.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Dopravní a komunikační sektor zaměstnává více než 150 tis. pracovníků, tj. 5,4% pracovních sil. Produkuje přes 6% HDP.

Silniční doprava

V Izraeli bylo v závěru roku 2009 registrováno více než 3,3 milióny řidičů a souhrnně 2,1 mil. silničních motorových vozidel (jak osobních soukromých tak i podnikatelských včetně nákladních vozidel). Izrael disponuje cca 15.000 km komunikací, z čehož je více než 4.200 km silnic meziměstského charakteru. Silnice dálničního typu spojují Tel Aviv s Jeruzalémem, Haifou a Beerševou.

Dopravní síť je v relativně dobrém stavu, ale kapacita hlavních tahů nepostačuje houstnoucímu provozu. Vláda se jí snaží postupně zvyšovat modernizací a rozsáhlými investicemi. Řešením je do jisté míry **nejnovější dálnice číslo 6**, jež spojuje oblast Galilejského jezera s Berševou a která by v ideálním případě měla pokračovat dále na jih až k Ejlatu. Dálnice je striktně budována privátně na principu BOT, mýtné se vybírá na základě elektronického sledovacího systému. Její vytíženost původně neodpovídala odhadům, ale postupně se zvyšuje a dle tvrzení investora je stavba zisková.

Dopravním zácpám na dálnici Tel Aviv - Jeruzalém hodlá stát čelit připravovaným přidáním dalšího (placeného) pruhu k dálnici. Bude též budována privátně na principu BOT, mýtné se bude vybírat pouze od automobilů, které budou mít méně než čtyři pasažéry. Rovněž město Haifa připravuje výstavbu automobilového silničního tunelu pro odvedení dopravy ze středu města.

Nejobvyklejší metodou financování nákladných dopravně investičních akcí na základě vládních tenderů je výše zmíněná formule BOT (Build-Operate-Transfer), v důsledku čehož je účast ve veřejných zakázkách dostupná pouze velkým mezinárodním konsorciím nebo silným domácím firmám, jež dokáží zajistit dlouhodobé financování.

Autobusová doprava byla privatizována. Meziměstskou a městskou dopravu zajišťuje přes 6 tisíc autobusů provozovaných především družstvy Egged a Dan, která mají prakticky monopolní postavení, přestože existují i menší přepravci, kteří však uvedeným dvěma společnostem nejsou skutečnou konkurencí.

- **Israeli National Roads Company**, vládní společnost, zodpovídá zejména za strategii rozvoje dopravní sítě - <http://www.iroads.co.il>

Železniční doprava

Železniční doprava v Izraeli je zcela **monopolní**, jediným provozovatelem je státní **Israel Railways** ([Rakevet Jisrael](#)). Ta je mj. častým terčem kritiky za svoji nehospodárnost a nákladnost, vláda tak čas od času zvažuje privatizaci některých částí společnosti, čímž by se alespoň mírně navýšila efektivita celého konglomerátu.

Pokud jde do železniční sítě, ta byla ještě na počátku století poměrně poddimenzovaná. **Zlomovým byl** v tomto smyslu **rok 2004**, kdy bylo zprovozněno vlakové spojení mezi Tel Avivem a letištěm Ben Guriona, následovaly výstavby dalších tratí v jižně-severním směru podél moře na spojnici Beer-Ševa, Tel Aviv, Haifa, Naharija. Celková délka tratí v současnosti dosahuje tisíc km, zajímavostí přitom je, že na rozdíl od aut, které jezdí napravo, se vlaky zásadně pohybují po levé straně.

Rakevet Jisrael se nyní připravuje na **výstavbu některých „horizontálních“ tratí**, které by spojovaly pobřežní a centrální aglomerace se severními částmi země, zejména v dolní a horní Galileji. Uvažuje se i ambiciózní výstavbě tratě mezi Beer Ševou a Ejlatem (cca 220 kilometrů), čímž by došlo k propojení železniční sítě s ejlatským přístavem a oblíbeným letoviskem.

Není přitom bez zajímavosti, že **jakékoliv rozšiřování sítě či kapacity izraelských železnic s sebou nese příležitosti pro zahraniční exportéry**. Tendry se vypisují v zásadě na vše, počínaje kolejemi, přes výhybky a signalizační zařízení, až po samotné vlaky (to je doposud doména firem Siemens,

Bombardier, Alstom a Vossloh); domácí výroba je tomto punktu zcela nulová. Tendry Rakavete Israel jsou k nalezení na webových stránkách [Israeli Railways](#).

Příležitostí bude i **chystaná elektrifikace železnice** (doposud se používají diesel lokomotivy), jež byla odsouhlasena vládou na jaře 2010 a na kterou bylo pro počáteční fázi vyčleněno 3 mld. USD.

Platební bilance

Přebytek běžného účtu platební bilance v roce 2010 činil 6,7 mld. USD, tedy o něco méně než v roce předchozím. V relativním vyjádření se jednalo o 3,1% HDP, dle odhadů MMF by přitom v roce 2011 měl přebytek běžného účtu činit až 3,3%.

Obchodní bilance v posledních dvou letech vykázala přebytek, přičemž se tak stalo po mnoha letech charakterizovaných naopak obchodními deficity.

Železniční doprava v Izraeli je zcela **monopolní**, jediným provozovatelem je státní **Israel Railways** (Rakevet Jisrael). Ta je mj. častým terčem kritiky za svoji nehospodárnost a nákladnost, vláda tak čas od času zvažuje privatizaci některých částí společnosti, čímž by se alespoň mírně navýšila efektivita celého konglomerátu.

Pokud jde o železniční síť, ta byla ještě na počátku století poměrně poddimenzovaná. **Zlomovým byl** v tomto smyslu **rok 2004**, kdy bylo zprovozněno vlakové spojení mezi Tel Avivem a letištěm Ben Guriona, následovaly výstavby dalších tratí v jižně-severním směru podél moře na spojnici Beer-Ševa, Tel Aviv, Haifa, Naharija. Celková délka tratí v současnosti dosahuje tisíc km, zajímavostí přitom je, že na rozdíl od aut, které jezdí napravo, se vlaky zásadně pohybují po levé straně.

Rakevet Jisrael se nyní připravuje na **výstavbu některých „horizontálních“ tratí**, které by spojovaly pobřežní a centrální aglomerace se severními částmi země, zejména v dolní a horní Galileji. Uvažuje se i ambiciózní výstavbě tratě mezi Beer Ševou a Ejlatem (cca 220 kilometrů), čímž by došlo k propojení železniční sítě s ejslatským přístavem a oblíbeným letoviskem.

Není přitom bez zajímavosti, že **jakékoliv rozšiřování sítě či kapacity izraelských železnic s sebou nese příležitosti pro zahraniční exportéry**. Tendry se vypisují v zásadě na vše, počínaje kolejemi, přes výhybky a signalizační zařízení, až po samotné vlaky (to je doposud doména firem Siemens, Bombardier, Alstom a Vossloh); domácí výroba je tomto punktu zcela nulová. Tendry Rakavete Israel jsou k nalezení na

Příležitostí bude i **chystaná elektrifikace železnice** (doposud se používají diesel lokomotivy), jež byla odsouhlasena vládou na jaře 2010 a na kterou bylo pro počáteční fázi vyčleněno 3 mld. USD.

Sociální protesty

Stěžejním socio-ekonomickým tématem, které hýbalo Izraelem v průběhu letošního léta, byly sociální protesty proti vysokým cenám – nejprve bydlení, později prakticky všeho ostatního. Na počátku byla spontánní iniciativa několika desítek jedinců, kteří si v takřka happeningovém duchu rozbili stany na hlavní telavivské třídě Rotschild boulevard, čímž vyjádřili svoji nespokojenost s vysokými cenami bytů/nájmů v Tel Avivu. Záhy se k akci připojili desítky dalších nespokojenců, během týdne pak už stály protestní stanové tábory v mnoha dalších městech. Vedle cen bydlení došlo postupně i na ceny potravin, vysoké prodejní daně na automobily, minimální snahu vlády řešit problémy spojené s vysokou koncentrací v některých odvětvích či problémy nejchudších vrstev obyvatelstva.

S postupem času si protestní iniciativa získala značnou pozornost médií (včetně zahraničních), ostře kontrastující s vlažným přístupem izraelského kabinetu. Na podporu svých požadavků zorganizovali protestující demonstrativní sobotní pochody, toho posledního se 3.9. napříč zemí zúčastnilo kolem 400 tis. lidí. Jednalo se tak o vůbec největší protest v dějinách Státu Izrael. Zároveň se však zdá, že demonstrace byla ouverturou „stanového léta“. Po více jak šesti týdnech se dostavuje logická únava, s koncem prázdnin se mladší ročníky vracejí do škol, radnice dotčených obcí pomalu ztrácejí trpělivost a nenápadně vytlačují stanáře z veřejných prostranství. Kabinet pak paralelně informuje, že v následném fiskálním roce zkrátí výdaje na obranu, zřídil zvláštní komisi, která má prostudovat požadavky spadající do sociální oblasti, avizuje snížení (věru drakonické, cca 80%-ní) prodejní daně na osobní vozy. Letní stanové protesty dokázaly po delší době vyvolat na izraelské scéně nevídanou semknutost, symptomatické nicméně je, že skutečně nejchudší vrstvy IL společnosti – izraelští Arabové a ortodoxní židé – se jich neúčastnily...

Platební bilance

Přebytek běžného účtu platební bilance v roce 2010 činil 6,7 mld. USD, tedy o něco méně než v roce předchozím. V relativním vyjádření se jednalo o 3,1% HDP, dle odhadů MMF by přitom v roce 2011 měl přebytek běžného účtu činit až 3,3%.

Obchodní bilance v posledních dvou letech vykázala přebytek, přičemž se tak stalo po mnoha letech charakterizovaných naopak obchodními deficity.

Železniční doprava v Izraeli je zcela **monopolní**, jediným provozovatelem je státní **Israel Railways** (Rakevet Jisrael). Ta je mj. častým terčem kritiky za svoji nehospodárnost a nákladnost, vláda tak čas od času zvažuje privatizaci některých částí společnosti, čímž by se alespoň mírně navýšila efektivita celého konglomerátu.

Pokud jde do železniční sítě, ta byla ještě na počátku století poměrně poddimenzovaná. **Zlomovým byl** v tomto smyslu **rok 2004**, kdy bylo zprovozněno vlakové spojení mezi Tel Avivem a letištěm Ben Guriona, následovaly výstavby dalších tratí v jižně-severním směru podél moře na spojnici Beer-Ševa, Tel Aviv, Haifa, Naharija. Celková délka tratí v současnosti dosahuje tisíc km, zajímavostí přitom je, že na rozdíl od aut, které jezdí napravo, se vlaky zásadně pohybují po levé straně.

Rakevet Jisrael se nyní připravuje na **výstavbu některých „horizontálních“ tratí**, které by spojovaly pobřežní a centrální aglomerace se severními částmi země, zejména v dolní a horní Galileji. Uvažuje se i ambiciózní výstavbě tratě mezi Beer Ševou a Ejlatem (cca 220 kilometrů), čímž by došlo k propojení železniční sítě s ejslatským přístavem a oblíbeným letoviskem.

Není přitom bez zajímavosti, že **jakékoliv rozšiřování sítě či kapacity izraelských železnic s sebou nese příležitosti pro zahraniční exportéry**. Tendry se vypisují v zásadě na vše, počínaje kolejemi, přes výhybky a signalizační zařízení, až po samotné vlaky (to je doposud doména firem Siemens, Bombardier, Alstom a Vossloh); domácí výroba je tomto punktu zcela nulová. Tendry Rakavete Israel jsou k nalezení na

Příležitostí bude i **chystaná elektrifikace železnice** (doposud se používají diesel lokomotivy), jež byla odsouhlasena vládou na jaře 2010 a na kterou bylo pro počáteční fázi vyčleněno 3 mld. USD.

Platební bilance

Přebytek běžného účtu platební bilance v roce 2010 činil 6,7 mld. USD, tedy o něco méně než v roce předchozím. V relativním vyjádření se jednalo o 3,1% HDP, dle odhadů MMF by přitom v roce 2011 měl přebytek běžného účtu činit až 3,3%.

Obchodní bilance v posledních dvou letech vykázala přebytek, přičemž se tak stalo po mnoha letech charakterizovaných naopak obchodními deficity.

Železniční doprava v Izraeli je zcela **monopolní**, jediným provozovatelem je státní **Israel Railways** (Rakevet Jisrael). Ta je mj. častým terčem kritiky za svoji nehospodárnost a nákladnost, vláda tak čas od času zvažuje privatizaci některých částí společnosti, čímž by se alespoň mírně navýšila efektivita celého konglomerátu.

Pokud jde do železniční sítě, ta byla ještě na počátku století poměrně poddimenzovaná. **Zlomovým byl** v tomto smyslu **rok 2004**, kdy bylo zprovozněno vlakové spojení mezi Tel Avivem a letištěm Ben Guriona, následovaly výstavby dalších tratí v jižně-severním směru podél moře na spojnici Beer-Ševa, Tel Aviv, Haifa, Naharija. Celková délka tratí v současnosti dosahuje tisíc km, zajímavostí přitom je, že na rozdíl od aut, které jezdí napravo, se vlaky zásadně pohybují po levé straně.

Rakevet Jisrael se nyní připravuje na **výstavbu některých „horizontálních“ tratí**, které by spojovaly pobřežní a centrální aglomerace se severními částmi země, zejména v dolní a horní Galileji. Uvažuje se i ambiciózní výstavbě tratě mezi Beer Ševou a Ejlatem (cca 220 kilometrů), čímž by došlo k propojení železniční sítě s ejslatským přístavem a oblíbeným letoviskem.

Není přitom bez zajímavosti, že **jakékoliv rozšiřování sítě či kapacity izraelských železnic s sebou nese příležitosti pro zahraniční exportéry**. Tendry se vypisují v zásadě na vše, počínaje kolejemi,

přes výhybky a signalizační zařízení, až po samotné vlaky (to je doposud doména firem Siemens, Bombardier, Alstom a Vossloh); domácí výroba je tomto punktu zcela nulová. Tendry Rakavete Israel jsou k nalezení na

Příležitostí bude i **chystaná elektrifikace železnice** (doposud se používají diesel lokomotivy), jež byla odsouhlasena vládou na jaře 2010 a na kterou bylo pro počáteční fázi vyčleněno 3 mld. USD.

Sociální protesty

Stěžejním socio-ekonomickým tématem, které hýbalo Izraelem v průběhu letošního léta, byly sociální protesty proti vysokým cenám – nejprve bydlení, později prakticky všeho ostatního. Na počátku byla spontánní iniciativa několika desítek jedinců, kteří si v takřka happeningovém duchu rozbili stany na hlavní telavivské třídě Rotschild boulevard, čímž vyjádřili svoji nespokojenost s vysokými cenami bytů/nájmů v Tel Avivu. Záhy se k akci připojili desítky dalších nespokojenců, během týdne pak už stály protestní stanové tábory v mnoha dalších městech. Vedle cen bydlení došlo postupně i na ceny potravin, vysoké prodejní daně na automobily, minimální snahu vlády řešit problémy spojené s vysokou koncentrací v některých odvětvích či problémy nejchudších vrstev obyvatelstva.

S postupem času si protestní iniciativa získala značnou pozornost médií (včetně zahraničních), ostře kontrastující s vlažným přístupem izraelského kabinetu. Na podporu svých požadavků zorganizovali protestující demonstrativní sobotní pochody, toho posledního se 3.9. napříč zemí zúčastnilo kolem 400 tis. lidí. Jednalo se tak o vůbec největší protest v dějinách Státu Izrael. Zároveň se však zdá, že demonstrace byla ouverturou „stanového léta“. Po více jak šesti týdnech se dostavuje logická únava, s koncem prázdnin se mladší ročníky vracejí do škol, radnice dotčených obcí pomalu ztrácejí trpělivost a nenápadně vytlačují stanaře z veřejných prostranství. Kabinet pak paralelně informuje, že v následném fiskálním roce zkrátí výdaje na obranu, zřídil zvláštní komisi, která má prostudovat požadavky spadající do sociální oblasti, avizuje snížení (věru drakonické, cca 80%-ní) prodejní daně na osobní vozy. Letní stanové protesty dokázaly po delší době vyvolat na izraelské scéně nevídanou semknutost, symptomatické nicméně je, že skutečně nejchudší vrstvy IL společnosti – izraelští Arabové a ortodoxní židé – se jich neúčastnily...

Platební bilance

Přebytek běžného účtu platební bilance v roce 2010 činil 6,7 mld. USD, tedy o něco méně než v roce předchozím. V relativním vyjádření se jednalo o 3,1% HDP, dle odhadů MMF by přitom v roce 2011 měl přebytek běžného účtu činit až 3,3%.

Obchodní bilance v posledních dvou letech vykazovala přebytek, přičemž se tak stalo po mnoha letech charakterizovaných naopak obchodními deficity.

Železniční doprava v Izraeli je zcela **monopolní**, jediným provozovatelem je státní **Israel Railways** (Rakevet Jisrael). Ta je mj. častým terčem kritiky za svoji nehospodárnost a nákladnost, vláda tak čas od času zvažuje privatizaci některých částí společnosti, čímž by se alespoň mírně navýšila efektivita celého konglomerátu.

Pokud jde do železniční sítě, ta byla ještě na počátku století poměrně poddimenzovaná. **Zlomovým byl** v tomto smyslu **rok 2004**, kdy bylo zprovozněno vlakové spojení mezi Tel Avivem a letišťem Ben Guriona, následovaly výstavby dalších tratí v jižně-severním směru podél moře na spojnici Beer-Ševa, Tel Aviv, Haifa, Naharija. Celková délka tratí v současnosti dosahuje tisíc km, zajímavostí přitom je, že na rozdíl od aut, které jezdí napravo, se vlaky zásadně pohybují po levé straně.

Rakevet Jisrael se nyní připravuje na **výstavbu některých „horizontálních“ tratí**, které by spojovaly pobřežní a centrální aglomerace se severními částmi země, zejména v dolní a horní Galileji. Uvažuje se i ambiciózní výstavbě tratě mezi Beer Ševou a Ejlatem (cca 220 kilometrů), čímž by došlo k propojení železniční sítě s ejlatským přístavem a oblíbeným letoviskem.

Není přitom bez zajímavosti, že **jakékoliv rozšiřování sítě či kapacity izraelských železnic s sebou nese příležitosti pro zahraniční exportéry**. Tendry se vypisují v zásadě na vše, počínaje kolejemi, přes výhybky a signalizační zařízení, až po samotné vlaky (to je doposud doména firem Siemens, Bombardier, Alstom a Vossloh); domácí výroba je tomto punktu zcela nulová. Tendry Rakavete Israel jsou k nalezení na

Příležitostí bude i **chystaná elektrifikace železnice** (doposud se používají diesel lokomotivy), jež byla odsouhlasena vládou na jaře 2010 a na kterou bylo pro počáteční fázi vyčleněno 3 mld. USD.

Platební bilance

Přebytek běžného účtu platební bilance v roce 2010 činil 6,7 mld. USD, tedy o něco méně než v roce předchozím. V relativním vyjádření se jednalo o 3,1% HDP, dle odhadů MMF by přitom v roce 2011 měl přebytek běžného účtu činit až 3,3%.

Obchodní bilance v posledních dvou letech vykazovala přebytek, přičemž se tak stalo po mnoha letech charakterizovaných naopak obchodními deficity.

Železniční doprava v Izraeli je zcela **monopolní**, jediným provozovatelem je státní **Israel Railways** (Rakevet Jisrael). Ta je mj. častým terčem kritiky za svoji nehospodárnost a nákladnost, vláda tak čas od času zvažuje privatizaci některých částí společnosti, čímž by se alespoň mírně navýšila efektivita celého konglomerátu.

Pokud jde do železniční sítě, ta byla ještě na počátku století poměrně poddimenzovaná. **Zlomovým byl** v tomto smyslu **rok 2004**, kdy bylo zprovozněno vlakové spojení mezi Tel Avivem a letištem Ben Guriona, následovaly výstavby dalších tratí v jižně-severním směru podél moře na spojnici Beer-Ševa, Tel Aviv, Haifa, Naharija. Celková délka tratí v současnosti dosahuje tisíc km, zajímavostí přitom je, že na rozdíl od aut, které jezdí napravo, se vlaky zásadně pohybují po levé straně.

Rakevet Jisrael se nyní připravuje na **výstavbu některých „horizontálních“ tratí**, které by spojovaly pobřežní a centrální aglomerace se severními částmi země, zejména v dolní a horní Galileji. Uvažuje se i ambiciózní výstavbě tratě mezi Beer Ševou a Ejlatem (cca 220 kilometrů), čímž by došlo k propojení železniční sítě s ejlatským přístavem a oblíbeným letoviskem.

Není přitom bez zajímavosti, že **jakékoliv rozšiřování sítě či kapacity izraelských železnic s sebou nese příležitosti pro zahraniční exportéry**. Tendry se vypisují v zásadě na vše, počínaje kolejemi, přes výhybky a signalizační zařízení, až po samotné vlaky (to je doposud doména firem Siemens, Bombardier, Alstom a Vossloh); domácí výroba je tomto punktu zcela nulová. Tendry Rakavete Israel jsou k nalezení na

Příležitostí bude i **chystaná elektrifikace železnice** (doposud se používají diesel lokomotivy), jež byla odsouhlasena vládou na jaře 2010 a na kterou bylo pro počáteční fázi vyčleněno 3 mld. USD.

Platební bilance

Přebytek běžného účtu platební bilance v roce 2010 činil 6,7 mld. USD, tedy o něco méně než v roce předchozím. V relativním vyjádření se jednalo o 3,1% HDP, dle odhadů MMF by přitom v roce 2011 měl přebytek běžného účtu činit až 3,3%.

Obchodní bilance v posledních dvou letech vykazovala přebytek, přičemž se tak stalo po mnoha letech charakterizovaných naopak obchodními deficity.

Železniční doprava v Izraeli je zcela **monopolní**, jediným provozovatelem je státní **Israel Railways** (Rakevet Jisrael). Ta je mj. častým terčem kritiky za svoji nehospodárnost a nákladnost, vláda tak čas od času zvažuje privatizaci některých částí společnosti, čímž by se alespoň mírně navýšila efektivita celého konglomerátu.

Pokud jde do železniční sítě, ta byla ještě na počátku století poměrně poddimenzovaná. **Zlomovým byl** v tomto smyslu **rok 2004**, kdy bylo zprovozněno vlakové spojení mezi Tel Avivem a letištem Ben Guriona, následovaly výstavby dalších tratí v jižně-severním směru podél moře na spojnici Beer-Ševa, Tel Aviv, Haifa, Naharija. Celková délka tratí v současnosti dosahuje tisíc km, zajímavostí přitom je, že na rozdíl od aut, které jezdí napravo, se vlaky zásadně pohybují po levé straně.

Rakevet Jisrael se nyní připravuje na **výstavbu některých „horizontálních“ tratí**, které by spojovaly pobřežní a centrální aglomerace se severními částmi země, zejména v dolní a horní Galileji. Uvažuje se

i ambiciózní výstavbě tratě mezi Beer Ševou a Ejlatem (cca 220 kilometrů), čímž by došlo k propojení železniční sítě s ejlatským přístavem a oblíbeným letoviskem.

Není přitom bez zajímavosti, že **jakékoliv rozšiřování sítě či kapacity izraelských železnic s sebou nese příležitosti pro zahraniční exportéry**. Tendry se vypisují v zásadě na vše, počínaje kolejemi, přes výhybky a signální zařízení, až po samotné vlaky (to je doposud doména firem Siemens, Bombardier, Alstom a Vossloh); domácí výroba je tomto punktu zcela nulová. Tendry Rakavete Israel jsou k nalezení na

Příležitostí bude i **chystaná elektrifikace železnice** (doposud se používají diesel lokomotivy), jež byla odsouhlasena vládou na jaře 2010 a na kterou bylo pro počáteční fázi vyčleněno 3 mld. USD.

- **Israeli Railways** - <http://www.rail.co.il>

Systémy městské hromadné dopravy

Městskou hromadnou dopravu v současnosti zajišťují autobusová družstva Egged a Dan. Doplnují je menší společnosti a různé firmy provozující minibusy. V různých fázích příprav jsou ale projekty MHD v Jeruzalémě (od roku 2004 se buduje tramvajová trať jejíž provozování má začít v roce 2010), Tel Avivu (již byl vyhlášen vítěz na tzv. light railway, ale probíhá odvolání dalších účastníků tendru. Tato tramvajová trať v délce asi 22 km s podpovrchovým úsekem 10 km bude v horizontu 8 let doplněna dalšími linkami) a v Haifě.

Letecká doprava

Izrael disponuje asi 50 letišti, z nichž jsou pro mezinárodní dopravu využívána pouze tři - letiště Ben-Guriona poblíž Tel Avivu, letiště v Ejlatu a Haifě. Pravidelné linky jsou soustředěny na letišti Ben-Guriona, zatímco Eilat a Haifa přijímají především charterové a tuzemské lety. Letiště v Ejlatu již nevyhovuje kvůli umístění ve středu města a vláda schválila jeho přesunutí do vnitrozemí.

Vlajkovým izraelským dopravcem je společnost El-Al privatizovaná v roce 2004. Má zcela výsadní postavení. Daleko za ní je nejsilnější charterová a vnitrostátní společnost Arkia, kterou od počátku roku 2005 vlastní zaměstnanci. Bratři Borovičové, původní vlastníci Arkia a nyní majitelé rozhodujícího podílu v El-Al, byly regulátorem přinuceni společnost Arkia prodat, aby na trhu nevznikl monopol. Konkurenci Arkii na mezinárodních charterových linkách tvoří charterový přepravce Israir, který ve výkonech přepravy cestujících překonal např. i British Airways. Co se týká zahraničních společností, kromě El-Al pravidelné linky do/z Tel Avivu provozovalo 41 leteckých firem. Nejvýznamnější z nich jsou Lufthansa, Continental, Fly Air a Alitalia. ČSA mezi Tel Avivem a Prahou létají 7x týdně.

- **Ben Gurion International Airport** - informace o příchotech a odletech, informace o bezpečnostních opatřeních a regulích - <http://www.iaa.gov.il/Rashat/en-US/Airports/BenGurion/>

Lodní doprava, přístavy

Izrael má **celkem 5 námořních přístavů** (Ašdod, Haifa, Ejlat, Chadera, Tel Aviv-Yafo), z nichž první tři mají mezinárodní význam. Přístavní kapacita je ale nedostatečná a vláda připravuje její rozšíření. Uvažuje se i o vybudování železnice mezi přístavy na Rudém a Středozemním moři, která by umožnila tranzit zboží a konkurovala by tak Suezskému průplavu.

Mezinárodní přístavy jsou spojeny do organizačního celku, tzv. **Israel Ports Company**, který svým monopolním chováním výrazně ovlivňuje ekonomické klima v Izraeli (výše poplatků za přístavní služby, časté stávky přístavních dělníků, výše platů zaměstnanců). V září 2009 vláda rozhodla o privatizaci přístavů v Ašdodu a Haifě, ta proběhne ve dvou etapách: v první (do roku 2012) odprodá stát na dvakrát úhrnem 49% akcií, ve druhé (nejdříve počátek roku 2020) zbytek.

Ve všech izraelských přístavech dohromady bylo v roce 2009 vyloženo 37,2 miliónů tun zboží a naloženo 19 miliónů tun zboží. Lodí do Izraele přicestovalo 10 tisíc turistů.

- Přístav v Ashdodu - <http://www.ashdodport.co.il>

- Přístav v Haifě - <http://www.haifaport.co.il/english.aspx>
- Přístav v Ejlatu - stránky jsou ve výstavbě
- Israel Ports Company - <http://eng.israports.co.il/Pages/HomePage.aspx>

Telekomunikace

Izraelská telekomunikační síť je nejrozvinutější na Blízkém východě a patří ke světové špičce, stejně jako v oblasti vývoje a výroby telekomunikačních zařízení. Dříve monopolní provozovatel pevné sítě, nyní postupně privatizovaná **telekomunikační společnost Bezeq**, obsluhuje asi 3,1 mil. plně digitalizovaných přímých linek, což představuje kompletní pokrytí trhu. Částečná privatizace této společnosti byla dokončena v roce 2005, stát nicméně nadále vlastní kontrolní podíl 51,5% akcií. V oblasti mezinárodních služeb vlastní licenci dvě další společnosti. Místní a meziměstské služby jsou stále dominantou Bezequ, ale licenci má i telefonní operátor společnost Ofek. Domácí síť využívají především koaxiální kabely a mikrovlnné vysílače, zatímco mezinárodní spojení je zajišťováno třemi podmorskými kabely a třemi družicemi Intelsat. Sazby místních a meziměstských hovorů jsou sjednoceny.

Stejně jako v EU získalo v Izraeli mimořádnou popularitu využívání mobilního spojení. O trh soupeří čtyři mobilní operátoři Pelephone, Cellcom, Orange/Partner a MIRS. Jsou implementovány dva rozdílné systémy GSM a CDMA. Územní pokrytí je téměř stoprocentní. Penetrace již přesáhla 90% potenciálního trhu. Síť dalších generací zatím spuštěny nejsou i vzhledem k tomu, že vývoj technologií umožňuje v současnosti po stávajících sítích přenos dat, který byl ještě před dvěma lety nemyslitelný.

Telekomunikační trh je liberalizován, umožňuje mimo jiné i kabelovým společnostem poskytování telekomunikačních služeb, čehož využila kabelová televizní společnost Hot a kromě internetu začala nabízet i telefonní služby.

Užívání internetu umožňuje 10 velkých a více než 100 menších firem všem obyvatelům, kteří vlastní počítač s modemem (4,1 mil. uživatelů v 2009). Připojeno je 67% domácností (jen 6% z nich používá dial-up) a 89% firem. Od roku 2001 umožňují mobilní operátoři bezdrátové připojení k internetu. Izrael je na předním místě ve vývoji a výrobě internetových technologií a aplikací.

Ke **kabelové televizi** má přístup 97 % domácností (a 80 % jej využívá), a to prostřednictvím tří kabelových společností a národní telekomunikační družice Amos-1 (od července 2000, v posledních dnech roku 2003 byla vypuštěna družice Amos-2).

Rozhlasový signál vysílá asi **150 veřejných národních stanic** v pásmech AM/FM a 25 místních komerčních FM stanic. Komerčnímu průzkumu a snímkování zemského povrchu slouží od roku 2000 izraelská družice EROS.

Energetika

Izrael disponuje zanedbatelnými vlastními zdroji fosilních paliv a je téměř zcela závislý na jejich dovozu pro potřeby své energetiky. Zajištění dodávek pro průmysl a obyvatelstvo patří vzhledem k jeho postavení na Blízkém východě k hlavním bezpečnostním otázkám, kterým se v Izraeli věnuje velká pozornost. Oblast energetiky má v Izraeli v portfoliu **Ministerstvo národní infrastruktury** (MNI), které zajišťuje optimální energetickou bilanci při růstu životního standardu a růstu obyvatelstva Izraele. Nároky na energetické potřeby jsou v této zemi poměrně vysoké, mimo jiné proto, že neexistuje jen zimní energetická špička, ale i letní (nutnost klimatizovat objekty).

Zdroje energie

- **Zemní plyn**

Substantivní využití zemního plynu v energetickém sektoru se datuje počínaje rokem 2004, kdy Israel Electric Corporation zprovoznila svoji vůbec první plynovou turbínu. V následujících letech počet nově instalovaných plynových turbín strmě rostl, s čímž koreluje i rostoucí IL poptávka po zemním plynu. V roce 2008 ho odhadem bylo spotřebováno 3,5 mld. kubických metrů, s postupnou substitucí uhlí

zemním plynem spotřeba nadále poroste, její odhadovaná maximální výše bude po dokončení odklonu od uhlí činit cca 4,5 až 5 mld. m³

Plyn aktuálně z 85% dodává tuzemská společnost Jam Tetys Group, jež vlastní koncesi na těžbu plynu z polí situovaných cca 25 km západně od Aškelonu. O dodávku zbylých 15% se stará egyptsko-izraelské konsorcium East Mediterranean Gas, patnáctiletý kontrakt byl podepsán v srpnu 2005 (s platností od roku 2008) a na jeho základě dodá Egypt za fixní cenu úhrnem 25 miliard kubíků zemního plynu.

Pole u Aškelonu budou dle odhadů kolem roku 2014 vyčerpány, těžba společností Jam Tetys bude ukončena, objemy plynu dodaného Egyptem budou rok od roku progresivně narůstat a v důsledku se tak Egypt (za nijak nezměněných okolností) stane majoritním dodavatelem.

Respektive možná nestane. Na počátku roku 2009 byly poprvé zveřejněny závěry explorační plynového pole Tamar-1 (90km západně od Haify), které vládním úředníkům, odborné veřejnosti i laikům vyrazil dech: odhady velikosti pole se tehdy pohybovaly kolem 170 miliard kubických metrů, následné, upřesňující průzkumy toto číslo ještě upravily směrem nahoru. Na detailní prospekci navíc čeká další z plynových polí, které se jmenuje Dalit, nachází se poblíž Aškelonu a jehož kapacita je rovněž velmi slibná, byť velikosti Tamar-1 zcela určitě nedosahuje. V ideálním světě se tak v horizontu tří, čtyř let (kdy se má v lokalitě Tamar-1 začít s těžbou) země druhy notoricky závislá na dovozech surovin může nově stát exportérem zemního plynu.

• Ropa

Denní spotřeba ropy činí cca 240 tis. barelů a rok od roku postupně klesá, byť nijak dramaticky. Těžba ropy přímo v Izraeli je nadále čistě hypotetická záležitost, výtěžnost aktuálně známých ložisek je zanedbatelná. Nejvýznamnější z nich se nachází v Negevské poušti v Rotem Jamin. Podloží obsahující ropu je silné jen asi 25 – 80 metrů a výtěžnost při případné průmyslové těžbě by přinesla pouze 60 – 70 litrů ropy z tuny vytěžené horniny, která kromě toho obsahuje i řadu dalších příměsí, vysoký je zejména podíl síry.

Veškerá ropa se tak musí dovážet, prim hrají postsovětské země, zejména Rusko, v menší míře státy kolem Kaspického moře.

Pomocí tankerů je surová ropa dopravována do přístavů v Eilatu, Aškelonu a Haifě, odtud je pak vnitrozemskými ropovody státní společnosti Ejlat-Aškelon Pipeline Co. (www.eapc.co.il) distribuována v rámci Izraele. Nejvýznamnější z nich je obousměrný ropovod Ejlat-Aškelon s roční kapacitou 55 milionů tun nezpracované ropy. Obousměrný ropovod je v provozu počínaje rokem 2008, Izrael si od něj slibuje komparativní výhodu ve vztahu k přepravě ropy původem z Ruska, středoasijských republik či Kavkazu; tato ropa – je-li určena asijským odběratelům, může být přečerpána ze středomořského terminálu v Aškelonu do rudomořského přístavu v Ejlatu a vyhne se tak přepravě Suezským průplavem, kam řada větších tankerů nemá přístup.

Ropné deriváty je možné dovážet do přístavu v Haifě a do přístavu v Aškelonu.

Rafinování ropy přímo v Izraeli zajišťuje prakticky monopolně společnost Oil Refineries Ltd. (ORL, www.orl.co.il) vlastněná izraelským státem (74%-ní podíl, zbytek drží převážně drobní akcionáři), rafinerie dokáže zpracovat až 9 mil. tun surové ropy ročně (analogicky kolem 180 tis. barelů denně). Přibližně 75% derivátů je určeno pro domácí poptávku, zbytek je exportován v rámci Středomoří. O možné privatizaci ORL se v uplynulých dvou letech v rámci IL kabinetu příležitostně diskutovalo, závazně či stěžejní rozhodnutí však doposud nepadlo.

• Uhlí

Uhlí se dováží především z Jižní Afriky (cca 50% roční spotřeby), Kolumbie, Polska a Austrálie, IEC tak přitom činí prostřednictvím své dceřiné společnosti National Coal Supply Co. Ltd., přičemž surovina

je dovážena lodní dopravou přímo k elektrárnám, které se bez výjimky budují přímo na pobřeží Středozemního moře. Roční spotřeba uhlí se pohybuje kolem 12,5 mil. tun.

• **Slunce, vítr, voda, odpad, biomasa**

Zatímco spalování fosilních paliv zatím zajišťuje asi 97 % spotřeby energie, Izrael intenzivně pracuje na využívání obnovitelných zdrojů. Sluneční záření je dosud používané k ohřevu vody v celkem 1,6 miliónu domácností, ze zákona musí být takto ohřívána voda ve všech budovách nepřesahujících 27 metrů výšky. Sluneční energie se dále využívá k různým procesům sušení ať už v zemědělství nebo průmyslu. K produkci elektrické energie je slunce využíváno jen zcela marginálně a to přes veškerou technologickou vyspělost Izraele, přičemž izraelský výzkum a vývoj má dokonce právě v oblasti slunečních kolektorů více než třicetiletou tradici. Byla to právě izraelská společnost, která vybudovala jednu z největších solárních elektráren v Kalifornii (354 MW), ještě během jejího dokončování daná firma zkrachovala a sama tato elektrárna není rentabilní. Slunce, které se může jevit jako ideální zdroj pro Středomoří, tak nebude dle MNI významným energetickým zdrojem ani výhledově. V roce 2025 by mělo pokrývat jen 2,5 % předpokládaných energetických výdajů Státu Izrael.

Energie větru má dle MNI potenciál až 600 MW ročně, přesto je využívána minimálně. Například na Golanských výšinách existuje větrná elektrárna o výkonu necelých 10 MW. Israel Electric Corporation (IEC) plánuje výstavbu dalších větrných farem v Galileji a v Negevu. Rovněž voda vzhledem k jejímu zdejšímu všeobecnému nedostatku je k tvorbě elektrické energie využívána jen naprosto okrajově ve dvou malých hydroelektrárnách. Stejně marginální je i objem energie využívané spalováním domácího a průmyslového odpadu (celkový výkon znovu do 10 MW). Spalováním dřeva a biomasy Izrael ročně získává energii odpovídající přibližně 1000 toe (tons of oil equivalent).

• **Výroba elektrické energie**

Hlavním poskytovatelem elektrické energie na území Státu Izrael je Israel Electric Corporation (IEC, www.iec.co.il), společnost, která vlastní jak elektrárny, tak i rozvodné sítě. Vlastníkem IEC je stát (aktuálně drží 99,85% akcií), diskuse o případné privatizaci (odprodeji menšinového podílu) je více méně teoretická a příznivců (byť částečné) deetatizace IEC je minimálně.

Instalovaný výkon veškerých elektráren ve vlastnictví IEC byl k 31.12. 2008 11,675 MW, vedle toho nakupuje IEC cca 0,5% ročního objemu dodané elektřiny od drobných producentů.

Suverénně největší podíl na produkci elektrické energie mají uhelné elektrárny, v roce 2008 byl tento podíl dvoutřetinový. Následují elektrárny plynové (26% z celkové sumy vyrobené elektrické energie) a přibližně 9% elektrické energie je generováno spalováním nafty. Ve střednědobém horizontu bude Izrael nadále nahrazovat fosilní paliva ekologicky přijatelnějším zemním plynem, v ideálním případě by v horizontu 15 let byla tato substituce úplná. S výjimkou zemního plynu si IEC udržuje strategické zásoby jednotlivých surovin, které pokrývají cca 50-ti denní spotřebu.

• **Voda**

Zásobování vodou je chronickým problémem vzhledem k nedostatku vodních zdrojů a neustále rostoucí spotřebě (viz informace o vodohospodářství v zemědělské kapitole 4.5). Monopolním dodavatelem služeb (zásobování vodou, odvod a zpracování odpadní vody) je státní společnost Mekorot.

Pro řešení problému neustále se ztenčujících přirozených zdrojů pitné vody byly zvoleny dvě cesty, pro jejichž realizaci bylo v poslední době vyhlášeno několik mezinárodních tenderů -dovoz pitné vody z Turecka (v březnu 2006 bylo ohlášeno, že se upouští od plánů použít na přepravu tankery a nyní se jedná o výstavbě vodovodu) a budování odsolovacích kapacit v několika lokalitách na pobřeží Středozemního moře. Předpokládá se, že z těchto alternativních zdrojů bude do roku 2010 získáváno až 40% spotřeby vody. Jedná se o argumenty podložený odhad, založený především na trvale klesající ceně odsolování a to navzdory energetickým nárokům tohoto způsobu získávání vody. Investice do vodních zdrojů resp. zpracování vody mají za období 2002–2010 dosáhnout 4 mld. USD.

Jako zdroj užitkové vody se stále více využívá i recyklace odpadních vod. Problém však patrně nebude uspokojivě vyřešen, dokud se izraelská vláda neodhodlá ustoupit od plošných dotací cen vody, které nijak nepovzbuzují obyvatelstvo ani velké odběratele (hlavně zemědělství) k úsporám.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Izrael není příjemcem rozvojové pomoci. Izrael rozvojovou pomoc poskytuje, ale některé země, kterým chtěl Stát Izrael rozvojovou spolupráci nabídnout nebo dodat humanitární pomoc, ji z politických důvodů nepřijaly, a to v žádné navrhované formě.

Formy rozvojové pomoci Státu Izrael jsou značně různorodé od vzdělávání expertů z rozvojových zemí (afrických, asijských, jihoamerických) ze všech možných oborů - zdravotnictví, zemědělství, vodohospodářství prostřednictvím různých odborných kursů až po vysílání izraelských expertů do rozvojových zemí a budování konkrétních projektů v těchto oblastech. Rozvojovou spolupráci zajišťuje agentura Mašav zřízená MZV. Za dobu své existence (založen 1957) vyškolil Mašav více než 220 tisíc expertů z téměř 140 rozvojových zemí. Roční finanční objem pomoci se pohybuje okolo 9 mil. USD.

Rozvojová spolupráce Státu Izrael

- Agentura Mašav zřízená izraelským MZV <http://mashav.mfa.gov.il>

5. Finanční a daňový sektor

Po finančních turbulencích, kterými si země prošla na počátku století, se Izrael v posledních pěti letech vyznačuje nesmírně přísnou fiskální a monetární politikou. Tento trend se ještě umocnil po roce 2005 v souvislosti s nástupem věhlasného Stanley Fischera na post guvernéra Bank of Israel.

Úroveň zdanění je v Izraeli větší než činí OECD průměr, což odráží především tradičně větší zásahy administrativy do chodu hospodářství, jakož i vysoké výdaje na obranu.

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

V roce 2009 dosáhl deficit státního rozpočtu výše 52,7 mld. NIS, v relativním vyjádření kolem 5% HDP. Hrozil vyšší deficit, ale díky zvýšené účinnosti daňové správy se jej podařilo snížit.

Státní rozpočet (2005-2009)

	2009	2008	2007	2006	2005
Příjmy v mld. NIS	327,3	314,0	242,6	218,3	199,4
Příjmy v mld. USD	93,5	89,7	57,8	47,5	46,3
Výdaje v mld. NIS	380,0	320,0	226,7	215,6	207,8
Výdaje v mld. USD	108,5	91,4	54,0	46,9	48,2
Deficit v mld. NIS	52,7	6,0	-15,9	-2,7	8,4
Deficit v mld. USD	15	1,7	-3,8	-0,6	1,9

Pramen: Ministerstvo financí (www.mof.gov.il), 2010 Pozn.: Přepočten na USD je pouze orientační.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Přebytek běžného účtu platební bilance v roce 2010 činil 6,7 mld. USD, tedy o něco méně než v roce předchozím. V relativním vyjádření se jednalo o 3,1% HDP, dle odhadů MMF by přitom v roce 2011 měl přebytek běžného účtu činit až 3,3%.

Positivní vývoj má na svědomí zejména obchodní bilance. Ta v posledních dvou letech vykázala přebytek, přičemž se tak stalo po mnoha letech charakterizovaných naopak obchodními deficity.

Odborné hospodářské komentáře, ekonomické a firemní analýzy a prognózy

- Zpravodajský hospodářský server www.globes.co.il
- Zpravodajský hospodářský server (včetně info o IT) www.themarket.co.il

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Čistý zahraniční dluh Izraele je již od roku 2003 nulový. Zatímco ještě v roce 1996 činil 20 % HDP, v roce 1999 klesl na pouhých 10 % HDP a dále se snižoval, takže v roce 2002 činil čistý zahraniční dluh Izraele pouhá 2 %. V letech 2003–2005 čistý zahraniční dluh stále osciloval okolo nuly.

Co se týká zadluženosti izraelské vlády, která ke konci roku 2003 dosáhla 520 mld. NIS (tj. 116 mld. USD) neboli 105 % HDP, tato zadluženost v letech 2004-2006 relativně klesala a to na méně než 90 % HDP. Podstatné zlepšení nastalo v roce 2007, kdy se podíl zadluženosti na HDP snížil až na 80%. Přesto se výši veřejného dluhu Izrael řadí na první příčky mezi rozvinutými státy (17,8 tis. NIS per

capita). Co se týká splátek dluhů vytvořených v předchozích obdobích, jen na ně ze státního rozpočtu směřovalo 30 mld. šekelů, a tuto částku často analytici pro zdůraznění uvádějí ve srovnání s kapitolou celkových výdajů na obranu. V roce 2008 přes vysoké splátky šlo hlavně o změnu struktury dluhu, neboť v konečném důsledku dluh poklesl jen o 250 mil. USD. V roce 2009 dluh stagnoval, což můžeme s ohledem na hospodářsky obtížné období, kterým země procházela, označit za úspěch.

Izrael je příjemcem pravidelných dávek americké vojenské pomoci.

Na základě tzv. Druhého desetiletého plánu schváleného v roce 2007 byla v roce 2009 poskytnuta vojenská pomoc ve výši 2,55 mld. USD, přičemž částka po celou dekádu poroste o 150 mil. USD ročně. Bez výše uvedeného by financování masivního vojenského rozpočtu nebylo myslitelné, byť nelze pominout, že část poskytnutých prostředků se USA vrací zpět formou povinných nákupů vojenské techniky a dalšího vojenského materiálu.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Hlavní bankovní skupiny:

- Bank Hapoalim Ltd.
- Bank Leumi Ltd.
- United Mizrahi Bank Ltd.
- Israel Discount Bank Ltd.
- First International Bank of Israel Ltd.

Největší pojišťovny:

- Clalit Insurance
- Migdal Holding
- Israel Phoenix
- Harel Insurance Investments
- Menorah

Postavení finančních institucí v izraelském hospodářství ilustruje celkový žebříček ekonomicky nejsilnějších firem sestavený počátkem roku 2008 agenturou Business Data Israel. Ten přisuzuje Bance Hapoalim (výnosy 13 mld. šekelů, více než 13 tis. zaměstnanců) druhé místo hned za farmaceutickým gigantem Teva. Banka Leumi (výnosy v roce 2008 přes 10 mld. šekelů, více než 11 tisíc zaměstnanců) je v tomto žebříčku firem na pátém místě. Pojišťovna Clalit je mezi všemi izraelskými společnostmi na sedmém místě.

Fungování bankovního a pojišťovacího sektoru

Izraelský bankovní systém lze označit za moderní a rozvinutý. Jádrem systému je koncentrováno okolo omezeného počtu bankovních skupin pod dohledem centrální Bank of Israel, která ze zákona plní standardní funkce bankovního dozoru.

Izraelské banky bývají právem kritizovány pro svoji obchodní politiku, která klienty nijak nemotivuje k ukládání depozit. Úrokové sazby jsou nízké až zanedbatelné a poplatky spojené se správou účtů a bankovními transakcemi naopak značně vysoké (dle některých průzkumů nejvyšší na světě) a nepřehledné. Poplatky tvoří tři čtvrtiny provozních příjmů bank. Navíc na rozdíl od vyspělých zemí nejsou vklady v izraelských bankách ze zákona pojištěny proti defraudaci resp. úpadku banky. Banky se pojišťují v omezeném rozsahu samy a důsledky případných úpadků řeší izraelský stát ad hoc. Díky snaze státu o udržení stability systému se ovšem klienti odškodnění zatím vždy domohli.

Izraelské banky získávají asi dvě třetiny svých příjmů od privátní klientely, zatímco podnikatelská sféra se těší výhodnější poplatkové a úrokové politice. To odráží tvrdší konkurenci v úsilí udržet si podnikatelskou klientelu. V Izraeli je asi 50 bankovních organizací (20 komerčních bank, obchodní, hypoteční a investiční banky a další specializované finanční instituce). Dvě největší bankovní skupiny, Bank Hapoalim a Bank Leumi kontrolují po jedné třetině trhu, o zbylou třetinu se dělí tři středně velké banky a malé banky specializované na určitý segment klientely. Tato výrazná koncentrace je důsledkem opatření přijatých po

krizi v roce 1983, kdy stát odkoupil akcie největších bank. Později byly privatizovány banky Hapoalim, United Mizrahi a zčásti Leumi, akciové podíly dalších bank byly zčásti umístěny na burze. V roce 2004 vlastnil stát dosud 40 % podíl Bank Leumi a 56 % Discount, následně v letech 2005-2006 byly tyto podíly privatizovány.

Vysoký stupeň koncentrace kapitálu v rukou největších bank je činí velmi mocnými hráči v izraelské ekonomice i politice. Alespoň částečné oslabení jejich ekonomické moci přinesl zákon platný od počátku 2006 nařizující oddělení bank od finančních trhů, konkrétně zakazující vlastnictví či řízení investičních fondů a portfolií. Přestože je působení zahraničních bank v Izraeli povoleno, jejich přítomnost zůstává velmi omezená. Jedním z hlavních důvodů nezájmu o zřizování poboček je malý potenciál trhu maloobchodního bankovníctví. Zahraniční banky navíc nepotřebují k poskytování služeb velkým zákazníkům přímou přítomnost v teritoriu v podobě pobočkové sítě. Menší síť poboček si v Izraeli zřídila Citibank, HSBC a Deutsche Bank.

V oblasti pojišťovnictví existuje podobná koncentrace jako v bankovním sektoru. Pět největších skupin kontroluje asi 80% trhu. Pojišťovnictví je regulováno představitel MF Izraele, tzv. "Commissioner of Insurance".

Devizový trh je liberalizován a kapitálové trhy plně otevřeny zahraničnímu kapitálu. Akciové a derivátové trhy fungují dobře, peněžní a dluhopisové trhy se stále rozvíjí. Nedostatečná kapacita kapitálového trhu je způsobena dosud omezeným působením penzijních a zaměstnaneckých fondů, které investují zásadně do vládních dluhopisů. Jako jeden z důsledků tohoto stavu se uvádí též fakt, že je obtížná privatizace velkých státních podniků prostřednictvím burzy.

Vybrané finanční instituce:

- english.leumi.co.il Banka Leumi
- www.bankhapoalim.com Banka Hapoalim
- www.mizrahi.co.il Banka United Mizrahi
- www.discount-bank.co.il Banka Discount
- www.fibi.co.il Banka First International
- www.mercantile.co.il Banka Mercantile
- www.migdal.co.il Pojišťovna Migdal
- www.harel-group.co.il Pojišťovna Harel
- www.tase.co.il Burza cenných papírů

5.5. Daňový systém

Izraelský daňový systém tvoří 6 základních skupin daní - daně z příjmu a ze zisku, daně a poplatky uvalené na zboží a služby, daně z majetku, dovozní daně, pojištění a místní daně. Téměř na všechny daně se vztahují určité úlevy a výjimky - bližší informace lze získat na internetové stránce izraelského ministerstva financí (viz závěr této kapitoly).

V roce 2009 vláda zvýšila sazbu DPH na 16,5 %. Tato změna měla pomoci státnímu rozpočtu a šla proti upravním daní z let 2004-2006, kdy byly výrazně sníženy sazby spotřebních daní na některé kategorie výrobků domácí elektroniky a byla také zrušena cla na některé potraviny. Jednalo se o součást daňové reformy, která již začala v letech 2002. Hlavní ideou reformy bylo snížení daňového zatížení. Měnila se i struktura zdanění výnosů z kapitálových trhů a příjmů ze zahraničí. Došlo k přechodu z teritoriální na individuální metodu zdanění zahrnující i zahraniční příjmy. Počínaje 1. lednem 2010 byla sazba DPH opětovně snížena na svoji původní úroveň, tj. 16%.

Od roku 2007 se zdanění týká většiny kapitálových výnosů včetně zahraničních, výjimkou jsou např. penzijní fondy či depozita nerezidentů. Nejtvrdší byl dopad reformy pro vlastníky obytných nemovitostí v zahraničí, jejichž příjmy z nájemného sníženy o odpisy podléhají zdanění ve výši 15 %, resp. při uplatnění také finančních nákladů se sazba zvyšuje na 50%. Daňová reforma se rovněž dotkla zdanění výnosů z cenných papírů. Hlavní změnou je opuštění zdanění obratu ve prospěch zdanění čistých výnosů. Nové sazby byly promítnuty do následujícího přehledu daňové soustavy. Předpokládá se, že reforma způsobí mj. odklon od investic do nemovitostí v zahraničí resp. do domácích finančních instrumentů a přinese tak impulsy izraelskému průmyslu a výstavbě. Zavedení reformy provázají komplikace, neboť některé sazby

jsou zaváděny postupně po dobu několika let a navíc budou některé skupiny daňových poplatníků jako např. noví přistěhovalci a navrátilci moci uplatňovat různé slevy a výjimky.

Nejvyšší zdanění příjmů z výdělečné činnosti včetně sociálního pojištění kleslo již v roce 2005 na 49 %, což komentátoři hodnotí jako úroveň přijatelnou i z hlediska mezinárodního srovnání. Izraelské firmy byly po ukončení reformy v roce 2008 zatíženy o 6 % nižší sazbou z příjmu (30 %). Řešení konkrétních problémů spojených se zdaněním na území Státu Izrael je obvykle natolik složité, že se vyplatí najmout daňového poradce znalého místních předpisů a hlavně výjimek.

Přehled daňové struktury Státu Izrael

I. Daně z příjmu a ze zisku

I.1. Daně z příjmu

I.1.1. Daň z příjmů fyzických osob (Personal Income Tax)

- daň se vybírá z příjmů plynoucích z aktivit v Izraeli
- progresivní daňová sazba ve výši 26,7 – 46 % se aplikuje na příjmy z mezd a platů a ze samostatné výdělečné činnosti, existuje možnost uplatnění různých odčitatelných položek
- charakter daně mají též příspěvky národního pojištění, které pokrývají též zdravotní pojištění; jejich sazba činí 14,2 %
- kapitálové příjmy fyzických osob se zdaňují podle stejných principů jako v případě právnických osob - viz I.2.

I.1.2. Daň z příjmů právnických osob (Corporate Income Tax)

- daň se vybírá z příjmů plynoucích z aktivit v Izraeli po odečtení příslušných nákladů dle mezinárodně uznávaných účetních principů
- standardně je aplikována sazba 26 %, u finančních institucí 45,3 %
- základ daně se snižuje podle složitěho algoritmu v závislosti na inflaci v daném období tak, aby bylo minimalizováno zdanění fiktivních příjmů vzešlých z inflačního zvýšení hodnoty aktiv; na společnosti schválené podle Zákona o podpoře investic je aplikována sazba 25 %, resp. 10 – 20 % u firem vlastněných zahraničními subjekty dle výše podílu na kapitálu (musí přesahovat 49%), popř. se na ně vztahují daňové prázdny pro nerozdělený zisk po dobu 2, 6 nebo 10 let dle lokality investice (prioritní rozvojové zóny)
- schválené společnosti mohou také využít možnosti zrychlených odpisů.

I.2. Daně z kapitálových zisků

I.2.1. Daň z dividend

- dividendy vyplácené izraelským fyzickým osobám a všem zahraničním příjemcům se zdaňují u zdroje sazbou 25 %, pokud příslušná mezistátní smlouva nestanoví pro zahraniční subjekty jinak (pro české firmy platí 5 % sazba daně v případě alespoň 15 % podílu na kapitálu izraelského plátce)
- dividendy vyplácené mezi izraelskými společnostmi jsou ze zdanění vyjmuty
- dividendy vyplácené všem kategoriím příjemců ze zisku schválených společností (viz I.1.2.) se zdaňují u zdroje sazbou 15 %
- sazba pro tzv. smíšené fondy činí 12 %, pro zahraniční cenné papíry v jejich případě 24 %.

I.2.2. Daň z výnosu kapitálového majetku (Capital Gains Tax)

- daň z příjmů z prodeje obchodních aktiv, nemovitostí (i zahraničních) a kapitálových investic (obchodních podílů) činí 25 %
- zdaňování výnosů z cenných papírů: výnosy z cenných papírů (akcií a dluhopisů) kotovaných na telavivské burze a cenných papírů izraelských společností kotovaných na zahraničních burzách se zdaňují jednotnou sazbou ve výši 15 %, stejně zdaňují izraelské rezidenti i zahraniční cenné papíry obchodované na zahraničních burzách
- příjmy z prodeje nemovitostí v zahraničí se zdaňují sazbou ve výši 25 %

- daň z výnosů z finančních investic v národní měně (NIS - depozita, obligace) je vybírána ve výši 10 %, finanční investice v cizích měnách nejsou daní zatíženy vůbec
- daň z výnosů otevřených investičních fondů coby právnických osob pokrývá daňovou povinnost podílníků a prodej podílů individuálních investorů již není daní zatížen.

I.2.3. Daň z úrokových příjmů

- přijaté úroky se u společností daní v zásadě společně s ostatními příjmy z podnikatelské činnosti, u zahraničních subjektů se uplatňuje srážková daň 25 %, nestanoví-li příslušná mezinárodní smlouva nižší sazbu.

I.2.4. Ostatní kapitálové příjmy

- úroky z bankovních depozit a spořicíh účtů rezidentů včetně zahraničních měn a účtů vedených v zahraničí jsou nově zdaňovány sazbou 15 %.

II. Daně a poplatky uvalené na zboží a služby

II.1. Spotřební daň (Purchase Tax)

- je placena výrobcem nebo dovozcem u některých kategorií spotřebního zboží, surovin a polotovarů;
- 5 až 95 % z velkoobchodní ceny včetně případných cel.

II.2. DPH (VAT)

- nejkomplexnější nepřímá daň postihující většinu obchodních transakcí včetně služeb, pronájmu a dovozu;
- 16 % z finální prodejní ceny, odvedená daň se podobně jako v ČR snižuje o DPH zaplacenou při nákupu vstupů.

II.3. Zvláštní daně z objemu mezd (Payroll Taxes) nahrazující DPH

II.3.1. Finanční instituce platí

- 17 % daň z objemu mezd, není možné ji kompenzovat s daní zaplacenou na vstupu;
- zaplacená daň se však uplatňuje jako nákladová položka snižující základ pro zvláštní sazbu daně ze zisku (viz I.1.2.).

II.3.2. Státní a místní úřady, sdružení a jiné neziskové organizace platí

- 8,5 % daň z objemu mezd nahrazuje VAT, není však možné ji kompenzovat s daní zaplacenou na vstupu;
- 4 % zaměstnavatelská daň z objemu vyplacených mezd (Employer`s Tax).

II.4. Spotřební/akcizní daně (Excise Taxes)

- akcizní daně se uvalují na tabákové výrobky, cement a paliva;
- sazba u paliv je 60,- až 1.680,- NIS za každých 1.000 litrů (podle druhu).

II.5. Kolkovné (Stamp Tax)

- 0,4 – 3 % z hodnoty různých dokumentů (smluv, cenných papírů atd.).

III. Daně z majetku (Taxes on Property)

III.1. Daň z prodeje půdy (Land Sales Tax)

- 2,5 % z hodnoty transakce při prodeji pozemku - nahrazuje dříve vybíranou daň uvalenou na nevyužívanou nezemědělskou půdu.

III.2. Daň z nákupu nemovitostí (Acquisition Tax)

- 0,5 – 4,75 % z nákupní ceny obytných nemovitostí, jinak 4,75 %;
- uplatňuje se i při převodu podílu na společnosti, jejíž jedinou majetkovou podstatou je nemovitost.

III.3. Daň ze zhodnocení pozemku/stavby (Improvement Tax)

- daň ze zhodnocení pozemku či stavby v důsledku změny územního plánu nebo vydání stavebního povolení ve výši 50 % reálného zvýšení ceny.

III.4. Daň ze zhodnocení nemovitosti (Property Appreciation Tax)

- 45 % z rozdílu prodejní a kupní ceny při prodeji nemovitosti.

III.5. Daň z nájemného

- vybrané nájemné z bytových prostor přesahující měsíční částku 7.000 NIS se zdaňuje sazbou 10 %.

IV. Dvozní daně

IV.1. Clo

- základem pro výpočet je CIF cena dovozu;
- sazby jsou uvedeny v celním sazebníku;
- clo není českým exportérům na izraelský trh v souladu s asociační dohodou mezi Evropskou unií, jejími členskými státy a Státem Izrael vyměřováno.

IV.2. Spotřební daň uvalená na dovozy (Purchase Tax on Imports)

- 0 – 95 % ze součtu CIF ceny dovozu a cla vynásobeného příslušným koeficientem navýšení základu pro výpočet daně (tama); jednotlivé sazby daně a koeficienty navýšení jsou uvedeny v celním sazebníku.

IV.3. DPH (VAT)

- 16 % jako u domácího zboží a služeb.

V. Pojištění

- sociální pojištění (National Insurance Contribution) z příjmů fyzických osob - asi 5 % z vyplácených mezd.

VI. Místní daň (Arnona)

- municipální/místní daň (tzv. arnona) se vypočítává z užitné plochy nemovitostí a slouží k financování provozu místních úřadů i komunálních služeb (např. odvoz odpadů).

Daňová problematika: Ministerstvo financí Státu Izrael www.mof.gov.il

6. Zahraniční obchod země

Pro Izrael, stát s relativně malým objemem ekonomiky a limitovaným domácím trhem, je zahraniční obchod rozhodujícím činitelem pro fungování ekonomiky. Výrazným specifikem přitom je, že izraelské firmy nemohou vyvážet do zemí regionu (výjimku představují Egypt a Jordánsko), neboť s většinou blízkovýchodních zemí nemá Stát Izrael navázány diplomatické styky. Izraelští exportéři/importéři jsou tak tradičně navyklí obchodovat se zeměmi daleko za horizontem bezprostředního geografického sousedství (USA, Asie, EU).

Obchodní bilance z izraelského pohledu tradičně vykazuje deficit, z pohledu platební bilance je tato nerovnost vyvážena pozitivním saldem na účtě služeb.

Pozn.: Izrael je kolébkou obchodu s diamanty, které se hojně dovážejí a po následném opracování opětovně vyvážejí. Obchodní bilance je tímto specifickým pohybem značně zatížena, zkreslena. Izraelské statistiky jsou v důsledku běžně publikovány ve dvou verzích: jedna obchod diamanty zahrnuje, druhá je od něj „očistěna“. V následných dvou kapitolách pracujeme výlučně s daty, která obchod diamanty nezohledňují (v místním žargonu se používá termín „trade balance, diamonds excluded“).

Další ve statistikách nezachycenou vývozní komponentou, která je pro izraelskou ekonomiku neméně důležitá, jsou vývozy zbrojního materiálu. Je všeobecně rozpoznávaným faktem, že obranný průmysl, který patří k absolutní světové špičce, představuje hybnou sílu nejen izraelských vývozů, nýbrž ekonomiky jako takové. Výši předmětných exportů (tak jako v případě jiných zemí) však oficiální statistiky nezahrnují.

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

S obnoveným růstem izraelské ekonomiky se (po někdejší útlumu v roce 2009) v posledních dvou letech logicky navýšily aktivity místních exportérů i importérů. V **obchodní bilanci za rok 2011** činil souhrnný izraelský export 46,6 mld. USD, dovoz 62,7 mld. USD. Obchodní bilance tedy skončila schodkem ve výši 16,1 mld. USD.

Meziročně vývozy rostly tempem 10%, dovozy vzrostly o 23%. Největším tempem přitom rostly vývozy komodit s vysokou přidanou hodnotou.

Obchodní bilance 2007 -2011 (mld. USD; meziroční změna v %)										
	2011		2010		2009		2008		2007	
	mld. USD	% změna	mld. USD	% změna	mld. USD	% změna	mld. USD	% změna	mld. USD	% změna
Vývoz	46,6	11%	42	15,7	36,3	-19	51,3	-5	54	15
Dovoz	62,7	24%	50,7	20,6	42	-23	64,5	13	56,6	18
Obrát	109,3	18%	92,7	18	78,3	-24	115,8	4	110,6	17
Saldo	-16,1	-85%	-8,7	52	-5,7	62	-13,2	-426	-2,6	-136

Pramen: Centrální statistická kancelář (www.cbs.gov.il), březen 2012

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Hlavními vývozními trhy společností sídlících na území Státu Izrael byly v roce 2010 EU (celkem 30% z celkových exportů, stejný podíl jako v roce 2009) a **USA** (28% z celku, meziročně pokles o 5%). Třetím geografickým celkem pro izraelský vývoz je **Asie** s 20 %-ním podílem (meziročně o 4% lepší výsledek než v roce 2009).

Jaké pohyby jsou pod výše uvedenými čísly skryty, které země byly z pohledu exportérů atraktivnější a kde naopak následoval ústup? **Výraznější nárůst vývozů** byl v roce 2010 vykázán v případě Číny, Velké Británie, Indie, Nizozemska, Malajsie a Německa. S několika stěžejními vývozními trhy si navíc Izrael udržuje ve vzájemné obchodní výměně přebytek, týká se to USA, Indie, Brazílie či Ruska.

Co se týká **postavení v rámci EU**, Izrael exportoval v loňském roce zejména do Velké Británie (15% z vývozu na unijní trh), na pomyslném žebříčku následují Nizozemsko (14%) a Německo (13%). Podíl ČR činí 1,% a naše země se tím řadí přibližně do středu žebříčku EU.

Z **asijských zemí** měla největší podíl na izraelských exportech ČLR včetně Hongkongu (5% z celkových IL exportů v roce 2010), před Indií (4%) a Jižní Koreou (1%).

Co se týká **dovozu v roce 2010, největší objem komodit** importoval Izrael z **EU**. Na celkovém exportu do Izraele měla EU 35%-ní podíl. Jednotlivými hlavními vývozci jsou Německo (20% z celkových EU vývozu), následované Itálií (13%), Nizozemskem (11%) a Velkou Británií (9%). ČR v kontextu unijních vývozců drží podíl 1,1%, přičemž CZ vývozy do Izraele přesáhly objem vývozu Slovinska, Rumunska, Řecka, Polska či Portugalska a výrazně za CZ vývozy zaostávají statistiky bulharské, slovenské i pobaltských zemí. Navíc je nutné si všimnout, kolik procent z dovozu nebylo určeno/klasifikováno. Je možné, že kdyby výsledky byly izraelskými úřady kompletně konkretizovány, český podíl by byl ještě vyšší, jak to ukazují hodnoty vývozu zaznamenané ČSÚ.

Z Asie bylo importováno 22% z celkového množství dovážených produktů. Z asijských zemí dominuje mezi státy vyvážejícími do Izraele Čína (včetně Hongkongu), která dosáhla podílu 10% ze všech dovozů (jde tedy o polovinu asijských vývozců do Izraele!), za zmínku stojí i vývozní aktivity Japonska (3%) a Jižní Koreje (2%).

USA na celkových vývozech do Izraele podílely celkem z 12%, výrazněji se nad rámce výše uvedeného do statistik zapsalo ještě Švýcarsko (4% ze všech IL dovozů, více, než drtivá většina unijních zemí!) a Turecko s 3%-ním podílem z celkových izraelských dovozů.

6.3. Komoditní struktura

Co se týká exportů, Izrael pokračoval v roce 2010 v **úspěšném vývozu produktů hi-tech oborů**, a to jak technických, tak i medicínských. Rozlišením podle technologické intenzity došlo v roce 2010 k následující distribuci jednotlivých exportů: 6 % vývozců tvořily produkty nízké technologické intenzity, 18 % nižší-střední technologické intenzity, 27 % střední-vyšší technologické intenzity a 49 % exportovaných výrobků spadalo mezi produkty s vysokou technologickou intenzitou.

Co se týká vývozu z komoditního pohledu, stroje, přístroje a elektrická zařízení se na vývozu podílely 11,7 mld USD s meziročním růstem o 9%. Chemický průmysl jako celek (bez farmacie) vyvezl celkem 60,3 mld. USD, což je meziroční růst o 12%. Exportní výkon podstatně zvýšil farmaceutický průmysl s celkovým vývozem 3,6 mld USD (růst o 62%). Domácí textilní průmysl (vývozní produkce 1,2 mld. USD), zůstává ve vleklé krizi dlouhodobě bez ohledu na současnou ekonomickou kontrakci. Přesto zůstal svým objemem v roce 2008 významným exportním oborem. Zemědělské exporty zůstaly na úrovni 1,2 mld. USD. Na těchto vývozech se významně podílela především produkce zeleniny, jejíž vývoz klesl o 5%.

Izrael je jedním ze světových center zpracování diamantů a obchodu s nimi. Zcela zvláštní kapitolou na obou stranách bilance jsou tedy diamanty a vzácné kovy. Na exportu se tyto komodity podílely 18,9%. Samotné diamanty představovaly v roce 2010 vývozní položku o objemu 9,6 mld. USD, podobně jako v předchozích letech.

Dovoz zpracovaných/nezpracovaných diamantů dosáhl v roce 2009 celkem 8,8 mld. USD (mírný pokles). Ze surovin je dále podstatný dovoz ropy a paliv, který dosáhl objemu 12,8 mld. USD (meziroční pokles o 43%). Dovoz oceli a železárenských produktů se snížil na 3,4 mld. USD, což je jen mírný pokles oproti předchozímu období a dovoz základních zemědělských produktů živočišného původu vzrostl o 3 %.

Významnými oblastmi izraelského dovozu zůstávají dovozy průmyslových, strojních a elektronických příslušenství (zvýšení o 6%, objem přes 10 mld. USD), chemické produkty (u produktů organické chemie došlo k navýšení o 10 % na celkový objem přes 1,6 mld. USD) a výrobky z plastů a gumy (zvýšení o 10 %, objem 2,2 mld. USD).

6.4. Dovošní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Od vstupu do EU se uplatňují obchodní ujednání asociační dohody mezi Izraelem a EU, která mj. umožňuje kumulaci původu zboží v rámci EU.

Při dovozu jsou obecně požadovány

- řádně vyplněná obchodní faktura s uvedením čísla případné licence (3 výtisky) - faktura musí obsahovat tyto údaje: země původu zboží; datum a místo vydání; úplné označení dovozce (název firmy, adresa) včetně jeho daňového registračního čísla, tytéž údaje o zahraničním dodavateli
- množství, popis, označení a čísla obalů každé části zásilky; popis zboží s uvedením jeho množství v jednotkách pro dané zboží obvyklých; popis musí být doplněn prvními čtyřmi číslicemi nomenklatury mezinárodní klasifikace (H.S.); hmotnost každé části zásilky (hrubá i čistá); cena; dodací, dopravní a platební podmínky (v obvyklém rozsahu dle Incoterms)
- osvědčení o původu zboží - EUR 1 nebo prohlášení vývozce v duchu ustanovení ujednání o volném obchodu
- dopravní dokument - v případě konosamentu může být vyžadován záznam, že loď nezastavila v arabském přístavu s výjimkou Egypta a Jordánska (¹)
- doklad o přímém transportu mezi ČR a Izraelem, popř. doklad, že zásilka zůstala v zemi tranzitu neustále pod celním dohledem (pro uplatnění preferenčního přístupu podle asociační dohody)
- balicí list s podrobnými údaji (jestliže zásilka obsahuje více nákladových listů, jestliže faktura neobsahuje podrobné údaje o obsahu jednotlivých částí zásilky nebo jestliže to požaduje dovozce, přepravce nebo dopravce)
- doklad o pojištění zásilky pro případ její ztráty nebo poškození znějící na dovozce.

Poznámka 1: Anglický text zní následovně „This vessel is not to call at any Lebanese, Syrian, or any other Arab port, with the exception of Egypt and Jordan, prior to unloading in Israel, unless the ship is in distress or subject to "force majeure". No transshipment is allowed unless the vessel is unable to proceed to destination because it is in distress."

Mezi administrativní požadavky vztahující se na dovošní případy selektivně podle druhu zboží patří také

- dovošní licence, o kterou může požádat izraelské Ministerstvo průmyslu, obchodu a práce pouze izraelský občan nebo firma v Izraeli řádně registrovaná
- zvláštní osvědčení požadovaná v některých případech resortními ministerstvy (např. veterinární a fytosanitární certifikáty)
- osvědčení o splnění místních standardů a zdravotních, bezpečnostních apod. norem - česká osvědčení nemusejí být akceptována
- certifikáty o splnění "košer" charakteru potravinářských výrobků (více viz 8.7)
- získání importní kvóty - v případě ČR záleží kolik z přidělených kvót (pokud je pro daný sortiment asociační dohoda stanoví) využijí i jiné země EU
- splnění požadavků na označení zboží (etikety) v hebrejštině.

Struktura cel a daní majících charakter cel se tvoří následovně: 1. clo vypočítané z CIF ceny dovozu (pro české firmy exportující do Izraele zboží EU původu je clo nulové); 2. tzv. TAMA, tzn. koeficient navýšení základu pro výpočet spotřební daně (Import Increment Rate); 3. spotřební daň (Purchase Tax) - vybírá se pouze u některých položek. Tyto poplatky se tedy postupně navyšují.

Na dovoz je při uvolnění do oběhu uvalena i DPH ve standardní výši 15,5 % (bližší informace o daních uvalených na dovozy - viz kapitola 5.5 Daňový systém). Jednotlivé celní sazby, koeficienty a sazby daně z obrátu jsou uvedeny v celním sazebníku, který je od roku 1988 založen na harmonizovaném systému. Sazebník obsahuje i informaci o případných dalších požadavcích a omezeních (dovošní kvóty, certifikáty

atd.), stejně jako i změny v dovozním režimu a podmínkách v rámci asociační dohody mezi Evropskou unií, jejími členskými státy a Státem Izrael.

Kromě běžných cel mohou izraelské úřady uvalit na dovážené zboží i antidumpingová cla, vyrovnávací cla a cla ochranná. Dosud ale nebyla podle dostupných informací antidumpingová ani vyrovnávací cla použita, rozhodně ne na zboží vyrobené v ČR.

Dovozní licence jsou vydávány ministerstvem průmyslu, obchodu a práce se týkají především zemědělských a potravinářských výrobků a dodávek pro zdravotnictví. Vydání licence, o kterou může požádat jen izraelský občan nebo firma registrovaná v Izraeli, trvá zpravidla 7 – 10 dní. Zrušena byla povinnost dovozních licencí u importu alkoholických nápojů - místo nich je požadováno "zvláštní schválení" Izraelským vinařským institutem (Israel Wine Institute). Toto schválení je platné jeden rok a je obnovováno "téměř automaticky". V případě dovozu whisky, rumu a brandy je dále vyžadována atestace, že nápoj byl destilován přímo v zemi, kde byla vypěstována při výrobě použitá cukrová třtina. U denaturovaných alkoholických nápojů musí výrobce předložit i osvědčení o použitých výrobních vstupech a jejich podílech. Vinařský institut provádí analýzu dovážených alkoholických nápojů.

Dovoz zboží ze zemí, s nimiž nemá Izrael obchodní styky (některé arabské resp. islámské země) a ze zemí, jež nejsou členy WTO a nemají uzavřenou dohodu o volném obchodu, je zakázán.

Vydávání a uplatňování norem je v gesci The Standards Institution of Israel (SII), přičemž v některých případech se na jejich přípravě a aplikaci podílejí i ministerstva zemědělství, telekomunikací, zdravotnictví nebo průmyslu a obchodu (např. oblast potravin a výrobků majících vztah ke zdravotnictví je v gesci ministerstva zdravotnictví). SII doposud vydal více než 2000 norem - publikovány jsou v hebrejštině s výjimkou standardů z oblastí elektrotechniky, elektroniky a telekomunikací, které jsou v angličtině. Normy jsou připravovány v maximální míře v souladu s mezinárodními standardy.

Skutečnost, že dovoz předmětného výrobku podléhá splnění specifických standardů, je indikována v celním sazebníku. Inspekce splnění mandatorních norem je u dováženého zboží prováděna v přístavu nebo na letišti, zatímco u domácího zboží až na trhu. V případě, že dovozce je držitelem značky "Standards Mark" vydávané SII, lze zboží dovážet bez kontroly. Jestliže dovozce není držitelem uvedené značky, výrobek podléhá testům a schválení. Příslušné procedury závisejí mj. na stupni (ne)bezpečnosti daného výrobku a na spolehlivosti dovozce. U některých druhů výrobků je povolení dovozu udělováno jednou za čtyři roky za předpokladu, že nedojde ke změně výrobku a dovozce. Kromě zmíněné značky "Standards Mark" SII vydává i "Safety Mark" (splnění bezpečnostních norem bez ohledu na kvalitu výkonu atd.) a "Green Label" (pro výrobky "přátelské" k životnímu prostředí - podle direktivy EU č. 880/92). O udělení všech značek mohou požádat kromě domácích dovozců a výrobců také přímo zahraniční výrobci.

Izraelské požadavky na označení, etiketování a balení výrobků jsou poměrně přísné a příslušné předpisy jsou v plném znění k dispozici jenom v hebrejštině. Značení zboží musí být provedeno tiskem, rytím, razítkováním, nalepením štítků apod. na výrobku nebo na jeho obalu. V případě několikastupňového balení musí být označena vnější vrstva. Je zakázáno dovážet zboží nesoucí jméno nebo značku izraelského výrobce, distributora apod., pokud toto jméno (značka) není doplněno o označení země výroby. Dovážené výrobky musejí obsahovat kromě informace o zemi původu i jméno a adresu výrobce a dovozce, informaci o obsahu, hmotnosti a objemu (v metrických jednotkách). Etikety a označení zboží musejí být v hebrejštině, přičemž ta může být doplněna např. o angličtinu, ale pouze je-li splněna podmínka, že cizojazyčné nápisy nejsou větší než hebrejské. Zvláštní požadavky etiketace platí pro dovozy spotřebního zboží, papíru a výrobků z něho, kabelek, hudebních nosičů, hnojiv, insekticidů, chemických výrobků, léčiv, některých potravin, semen a alkoholických nápojů. Etiketaci, resp. značení výrobků, lze v současnosti provádět s výjimkou textilních výrobků a cigaret až v Izraeli. Zcela zakázán je dovoz narkotik, hracích automatů, pornografie a her založených na náhodě a obsahujících osobní riziko. Zvláštní povolení je třeba pro dovoz zvířat, zbraní, vysílacího zařízení, čerstvého masa, léčiv, rostlin a surovin.

Ačkoliv neexistuje formální požadavek na pověření místního celního agenta, obecně se tato praxe doporučuje. V některých případech se navíc stává, že i přes zmíněnou absenci formálního požadavku jsou celnice ochotny jednat pouze s celním agentem. Celní procedury jsou jednotné a standardizované. Část proclení zpravidla probíhá přímo u celního agenta, který elektronicky komunikuje s celními úřady. Veškeré dovozy jsou proclívány s využitím výpočetní techniky, díky tomu je pravidlem proclení 90 % dovozů do 20 minut, ostatní případy během jednoho dne, výjimkou ovšem není ani několikadenní zdržení. Zvláštní kapitolou jsou poměrně časté stávky státních zaměstnanců vč. celníků, které občas ochromí veškerý

průchod zboží přes izraelské hranice. Inspekce zboží je prováděna spíše na základě posouzení rizik než metodou náhodného výběru. Inspekce před odesláním od vývozce není povinná. Zboží dovážené do Izraele může být uloženo v celních skladech v přístavech či na letišti nebo na jiných místech schválených celními úřady.

Vývoz z Izraele není obecně omezen. Výjimkami jsou komodity a výrobky strategického a citlivého charakteru, starožitnosti, živá zvířata a některé licence (v případech kdy know-how bylo vyvinuto s pomocí vládních subvencí), podobně jako u dovozu i u vývozu platí zákaz obchodu s některými teritorii.

Celní problematika

- Celní sazebník Státu Izrael www.mof.gov.il/customs/eng
- Ministerstvo financí Státu Izrael www.mof.gov.il

6.5. Ochrana domácího trhu

Co se týká zboží pocházejícího z celního území EU, ČR je od svého vstupu do unie již součástí systému panevropské kumulace původu zboží a tudíž zboží pocházející převážně z komponentů vyrobených v EU včetně ČR se těší výhodám bezcelního obchodu. Izraelská vláda, prosazující razantní budování hospodářství založeného na inovacích a špičkových technologiích, si je samozřejmě vědoma, že vnitřní trh vyžaduje i množství spotřebních produktů, rychloobrátkové zboží atd. Vzhledem k velikosti a možnostem této země nelze produkovat celou řadu výrobků a je logicky nutné nemít trh příliš uzavřený.

Mezi hlavní rysy liberalizace dovozu patří zrušení některých povinných požadavků na vydání licencí (výjimkou je např. zemědělství), přehodnocení ostatních licenčních požadavků s cílem jejich eliminace v případech, že jejich podstatou je pouze ochrana domácích výrobců, a nahrazení netarifních opatření celními tarify s výhledem jejich snížení (týká se zemí, které se Státem Izrael nemají podepsanou dohodu o volném obchodu).

I přesto některá protekcionistická opatření nadále platí - např. omezení agrárních dovozů, kvóty, licenční omezení, výslovný zákaz dovozu některých výrobků vč. zákazu dovozu těch druhů masa, které nejsou košer. Izrael dále aplikuje dvě zvláštní formy ochrany - navýšení základu pro výpočet cel na úroveň CIF ceny dovozu a tzv. "TAMA", tzn. navýšení základu pro výpočet spotřební daně uvalené na dovoz (blíže viz kapitoly 5.5 a 6.4). V souvislosti s koeficientem "TAMA" a spotřební daní se objevuje další diskriminačně-ochranný prvek v termínu splatnosti daně. Zatímco u domácích výrobců je transfer daně realizován v průměru 15 dní po prodeji zboží, u dováženého zboží je to při proclení. Daný časový rozdíl může znamenat ve svém důsledku a podle aktuálních úrokových sazeb až pětiprocentní cenové zvýhodnění domácí produkce.

Dalšími formami ochrany jsou normy často preferující domácí výrobce spotřebního zboží a poplatky za použití přístavů a lodních nakladačů ve výši 1,1 % CIF dovozní ceny. V případě přístavních poplatků je ochranný - resp. ve vztahu k dovozcům diskriminační - faktor v tom, že i přes jejich snížení dovozci platí za tytéž služby více než izraelští vývozci (ti platí jen 0,2 % z CIF ceny). Dovožci tak subvencují izraelské subjekty.

6.6. Zóny volného obchodu

Co se týká zón volného obchodu, v rámci Izraele jsou různé - především daňové - výhody poskytovány ve svobodných přístavech (Free Port Zones) v Haifě (Kishon Port), Ašdodu a Eilat. Vláda Izraele však již během roku 2004 deklarovala omezení těchto výhod a následně v průběhu 2005/2006 začala dříve udělená privilegia rušit zejména v Haifě a Ašdodu. Ministerstvo financí plánuje v roce 2008 zrušit daňové úlevy i v Eilat s tím, že zůstane výjimka u DPH v oblasti turistiky a stravovacích služeb a tato sazba zůstane nadále nulová.

Izrael má uzavřeny dohody o volném obchodu s USA, EU (jako součást asociační dohody), ESVO/EFTA, Kanadou, Tureckem a Mexikem. Mezi Izraelem a Palestinskou národní správou byla na základě Prozatímních dohod, resp. tzv. Pařížského protokolu o ekonomické spolupráci, vytvořena quasi-celní/měnová unie, která ovšem v důsledku druhé intifády měla ve svém fungování kritické mezery. Izrael má dále uzavřené preferenční obchodní dohody s Jordánskem a řadou dalších zemí - ty ale nespádají do kategorie dohod o volném obchodu.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Od znovunavázání diplomatických styků v roce 1990 se obchodní a ekonomické styky mezi Českou republikou a Státem Izrael konzistentně aktivizují a v současnosti lze oprávněně a bez nadsázky tvrdit, že v turbulentním regionu Blízkého východu není z pohledu ČR významnějšího partnera než Státu Izrael.

Obchodní výměna rok do roku narůstá, na rozdíl od mnoha dalších blízkovýchodních zemí je oboustranná, tj. substantivní jsou vývozy obou zemí. Z českého pohledu je zajímavé, že naše vývozy se z komoditního pohledu v průběhu let svým charakterem pozvolna mění a čím dál větší podíl zaujímají exportní položky s vysokou přidanou hodnotou.

V neposlední řadě je třeba zmínit i relativně vysoké investice, které izraelští investoři alokují v ČR – prim hrají jednoznačně developerské projekty, evidujeme ale rovněž investice v potravinářském či farmaceutickém průmyslu nebo v oblasti ICT.

7.1. Smluvní základna

V souvislosti se vstupem ČR do EU byly k prvnímu květnu 2004 vypovězeny ty smluvní dokumenty, které byly v rozporu se závazky vyplývajícími z unijního práva. K témuž datu začala ČR uplatňovat obchodní články Asociační dohody mezi Evropskou unií, jejími členskými státy a Státem Izrael (Euro-Mediterranean Agreement).

Dále zůstaly v platnosti tyto smlouvy:

- Dohoda mezi vládou ČSFR a vládou Státu Izrael o letecké dopravě (Jeruzalém, 24. 4. 1991).
- Smlouva mezi ČR a Státem Izrael o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu (Jeruzalém, podpis 12. 12. 1993, účinnost od 23. 12. 1994).
- Dohoda o spolupráci v zemědělství mezi vládou ČR a vládou Státu Izrael (Praha, podpis 12. 1. 1996, účinnost od 29. 4. 1996).
- Dohoda mezi vládou ČR a Státem Izrael o vzájemné pomoci v celních otázkách (Jeruzalém, 2. 9. 1997).
- Dohoda mezi vládou ČR a Státem Izrael o vzájemné podpoře a ochraně investic (Jeruzalém, podpis 23. 9. 1997, účinnost od 16. 3. 1999) - o její renegociaci či vypovězení se aktuálně jedná.

V březnu roku 2009 byla podepsána **Dohoda o spolupráci při podpoře průmyslového výzkumu a vývoje v soukromém sektoru**, platná je od září 2009. Na bázi této dohody byl 1. dubna 2010 spuštěn implementační program MOST/GEŠER, který vítězným, česko-izraelským projektům umožňuje financování z vládních zdrojů.

Kromě uvedených dohod byly na nevládní úrovni uzavřeny dohody o spolupráci mezi Izraelským svazem průmyslu (MAI) a Svazem průmyslu a dopravy ČR, mezi Federací izraelských obchodních komor (FICC) a HK ČR a mezi Izraelským exportním institutem (IEI) a agenturou CzechTrade.

Vztahy mezi Izraelem a EU jsou tedy téměř výhradně dány **Asociační dohodou**, respektive od 1.1.2010 i tzv. **Agrární dohodou**, jež řeší obchod zemědělskými komoditami mezi EU a Izraelem. Nedílnou součástí dohod jsou ujednání o volném obchodu, které odstraňují ve vzájemném obchodu cla.

- **Delegace EU v Izraeli** - http://ec.europa.eu/delegations/israel/index_en.htm

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

České vývozy do Izraele dle oficiálních statistik v posledních šesti letech **standardně rostou**. Rok 2011 nebyl výjimkou, CZ vývozy do Izraele opětovně **dosáhly historického maxima, konkrétně pak úrovně 623 mil. USD**, což představuje meziroční nárůst o 6%. IL vývozy do ČR vykázaly meziroční nárůst o 16%.

ČR v obchodu se Státem Izrael dosahuje tradičně aktivního salda obchodní bilance, což potvrzují jak česká, tak izraelská statistická data.

Vývoz a dovoz z/do ČR (2007–2011; v mil. USD)										
Data	2011		2010		2009		2008		2007	
	Izraelská	Česká	Izraelská	Česká	Izraelská	Česká	Izraelská	Česká	Izraelská	Česká
Vývoz	389	623	268	587	188	373,8	165,6	361,4	136,4	353,3
Dovoz	157	288	149	247	133	223,2	161,6	246,1	132,1	197,2
Obrat	546	911	417	834	321	597	327,2	607,5	266,5	550,5
Saldo	232	335	119	340	55	150,6	4	115,3	0,3	156,1

Prameny: dw.czs.csu.cz, www.cbs.gov.il, duben 2012

Rozdíly mezi statistikami obou zemí jsou značné, nesoulad se dokonce každý rok zvyšuje. Za roky 2007-2011 jsou rozdíly vyloženě markantní, podobné diskrepance nicméně registrují i další země EU, zejména noví členové. Z toho důvodu vyvolala delegace EK v Izraeli jednání s Ministerstvem obchodu, průmyslu a práce. To potvrdilo, že problémy spočívají na jejich straně.

Na obchodní výměně mezi Státem Izrael a ČR se již více jak 15 let významně podílejí členové [Česko-izraelské smíšené obchodní komory](#), počínaje lednem 2011 působí přímo v Tel Avivu partnerská organizace, [Israeli-Czech Chamber of Commerce and Industry](#).

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Co se týká **komoditní struktury českého exportu**, tradičním lídrem jsou **osobní automobily**. V posledních letech se přitom nejedná pouze o produkci mladoboleslavské Škoda Auto, do Izraele se již vyvážejí i vozy Hyundai vyrobené v Nošovicích a automobily z TPCA Kolín. V roce 2011 se osobní vozy podílely na souhrnných vývozech z více jak 40%.

Ostatní komodity se na celkových CZ vývozech při dominanci osobních vozů podílejí řadově daleko méně, i tak stojí jejich výčet za povšimnutí. Zajímavým exportním artiklem jsou kupř. položky z oblasti elektroniky (zařízení pro automatické zpracování dat, polovodiče, optická záznamová média), výrobky organické chemie (antibiotika, sulfonamidy - výrazný růst vývozu v posledních dvou letech!), optické přístroje, počínaje rokem 2010 i holicí strojky, respektive přípravky pro holení a deodoranty (jež se v letech minulých ve statistikách prakticky vůbec nevyskytovaly!) a v neposlední řadě již rovněž tradiční výrobky ocelářského průmyslu (kolejnice, ocelové profily, tyče a dráty). Naopak, dílčí "ústup ze slávy" v porovnání s minulými lety zaznamenaly sklo a skleněné výrobky či položka 48 - papír, karton.

Přehled nejvýznamnějších zbožových skupin českého vývozu do Izraele (v tis. USD, zdroj: ČSÚ, duben 2012)

Položka	rok 2011	rok 2010	Meziročně	Podíl z celku 2011	Podíl z celku 2010
antibiotika	17 637	8 654	203,80%	2,83%	1,47%
holící přípravky	4 443	4 173	106,47%	0,71%	0,71%
osobní deodoranty	6 605	4 042	163,41%	1,06%	0,69%
papír a papírové výrobky (třída 48)	4 856	4 914	98,82%	0,78%	0,84%
kolejnice	5 818	5 424	107,26%	0,93%	0,92%
holící břitvy, strojky a čepelky	51 789	29 056	178,24%	8,32%	4,95%
zařízení pro zpracování dat (tř. 8471)	72 429	61 593	117,59%	11,63%	10,49%
osobní automobily (tř. 8703)	259 528	299 069	86,78%	41,67%	50,95%

spektrometry, spektografy	4 775	2 776	172,01%	0,77%	0,47%
optické přístroje na kontrolu polovodičových zařízení	5 702	8 788	64,88%	0,92%	1,50%
stavebnicové hračky	2 481	1 576	157,42%	0,40%	0,27%
Celkem	622 811	586 990	106,10%	100,00%	100,00%

Co se týká **izraelského exportu do ČR v roce 2011**, jeho struktura se jen mírně změnila oproti předchozím obdobím. Největší podíl na izraelském exportu již pár let tvoří chemický průmysl v nejširším pojetí. Prim přitom hrají **léky** (19,3% v roce 2011), dovážejí se rovněž **insekticidy, herbicidy** a další přípravky pro zemědělství (6,7%), **chemické prvky pro elektrotechnický průmysl** (7%). V položkách agrárního obchodu dominují čerstvé papriky (6,5 mil. USD v roce 2011). Tradiční vývozní komoditou jsou rovněž obráběcí nástroje (4,6%) a lékařské přístroje.

Přehled nejvýznamnějších zbožových skupin izraelského vývozu do ČR (v tis. USD, zdroj: ČSÚ, duben 2012)

Položka	rok 2011	rok 2010	Meziročně	Podíl z celku 2011	Podíl z celku 2010
čerstvé papriky	6 065	8 095	74,92%	2,10%	3,28%
oxid uhličitý	8 137	3 259	249,68%	2,82%	1,32%
léky	55 640	45 972	121,03%	19,30%	18,62%
kosmetické přípravky	3 380	3 229	104,68%	1,17%	1,31%
insekticidy a herbicidy (tř. 3808)	19 361	12 383	156,35%	6,71%	5,02%
chemické prvky pro elektroniku	20 305	10 629	191,03%	7,04%	4,30%
plasty a plastové výrobky (tř. 39)	13 634	11 410	119,49%	4,73%	4,62%
obráběcí nástroje	13 174	10 718	122,91%	4,57%	4,34%
jednotky pro automatizované zpracování dat	4 219	3 503	120,44%	1,46%	1,42%
tištěné obvody (tř. 8534)	142	21 674	0,66%	0,05%	8,78%
hlasová zařízení	12 951	5 910	219,14%	4,49%	2,39%
lékařské přístroje (tř. 9018)	8 524	7 452	114,39%	2,96%	3,02%
vzduchové pušky a pistole (tř. 9304)	8 442	44 191	86,36%	2,93%	0,02%
Celkem	288 339	246 903	116,78%	100,00%	100,00%

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Následující odvětví jsou ve střednědobém horizontu perspektivní:

- **Automobilový průmysl**

V Izraeli nepůsobí (s výjimkou kusové výroby) výrobci automobilů. Veškerá nabídka na místním trhu je tvořena dovozem. Pro české automobilky (Škoda Auto, ale i pobočka Hyundai v Nošovicích či další výrobci osobních vozů, Tatra a další producenti nákladních vozidel, výrobci motocyklů a mopedů) a výrobce náhradních dílů je tak místní trh standardně a dlouhodobě perspektivním, mírně by mělo napomoci i snížení daně, kterou je prodej vozů v maloobchodní síti zatížen. Nových automobilů se má odhadem během roku 2010 prodat v Izraeli 130 tisíc.

• Ocelářský průmysl

V Izraeli permanentně probíhá celá řada infrastrukturních projektů (rozšiřování a obnova železniční sítě, budování mostů apod.). Jak v infrastruktuře, tak ve stavebnictví bude mít možnost uplatnění česká hutní a ocelářská produkce. Vzhledem k neexistenci významných ocelářských provozů v Izraeli je trh výrazně dovozní.

• Chemický průmysl

Chemický průmysl včetně příbuzných oborů papírenské, plastové a kaučukové výroby je stále perspektivním odvětvím pro české producenty, v minulosti se to již mnohokrát potvrdilo. Ačkoliv v Izraeli existují silní výrobci, nedokáží z místní produkce pokrýt kompletní domácí poptávku. Čeští výrobci mohou tento potenciál využít.

• Hi-tech průmysl

Hi-tech obory mají v Izraeli silnou pozici (na vědu a výzkum se ročně vynakládá takřka 5% HDP, což je vůbec největší podíl na světě), přesto se českým firmám nadále úspěšně daří využívat poptávku izraelských společností po elektrotechnických produktech, procesorech, počítačích a jejich komponentech a optických přístrojích. Pro hi-tech odvětví navíc jednoznačně hovoří i **Dohoda o podpoře aplikovaného výzkumu v průmyslovém sektoru**, která vstoupila v platnost na podzim roku 2009. Na bázi dohody se vlády obou zemí dohodly na podpoře zajímavých, inovativních projektů, které společně předloží české a izraelské firmy. Každému, kdo usiluje o užší spolupráci v hi-tech oborech lze tudíž doporučit, aby se prostřednictvím agentury CzechInvest (která je gestorem projektu na CZ straně) detailně informoval o aktuálním stavu programu.

Dlouhodobě se z pohledu příležitostí pro české exportéry jako perspektivní položky/obory dále jeví:

- dopravní systémy (železnice, systémy MHD) - dodávky komponentů (kolejnic, signalizačního zařízení atd.), dodávky dopravních prostředků (lokomotivy, vagóny, tramvaje, autobusy);
- energetika - elektrárny a zařízení pro generování elektrické energie (turbíny, kotle, chladičové věže), přenosové a rozvodné sítě a jejich komponenty;
- subdodávky komponentů pro obranný průmysl;
- zařízení a technologie pro těžbu, skladování, přepravu a další zpracování zemního plynu, dodávky komponentů (roury, armatury, kompresory);
- vodohospodářské a zavlažovací systémy (vč. subdodávek - např. roury, armatury a zařízení pro čištění a úpravu vody);
- stroje a zařízení pro průmysl - obráběcí stroje apod., přístrojová a laboratorní technika;
- sklo, porcelán a další spotřební zboží;
- minerální vody, pivo, limonády;
- dřevo a výrobky ze dřeva - dřevotřísky, překližky a podobný materiál, nábytek.

Tento přehled vychází ze zkušeností OEÚ získaných zpracováním poptávek místních obchodníků, z rozhovorů s představiteli podnikatelské sféry, průmyslu a státní správy a ze studia veřejných informačních zdrojů. Co se týká investic veřejného sektoru (vyhlášení tendrů), informace lze najít v kapitole 8.6.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Z českých firem je na trhu tradičně nejvýznamněji zastoupena prostřednictvím výhradního prodejce (izraelská firma Champion S.C.O. Car) ŠkodaAuto a.s.. Také některé další společnosti jako např.

výrobci železa a oceli či některé strojírenské firmy a pivovary mají v Izraeli výhradní místní partnery (reprezentanty, distributory). Svou pobočku otevřela v Izraeli v březnu 2009 společnost Y Soft s.r.o. Její špičková tisková řešení pro korporace a státní sféru tak mohou najít uplatnění i na zdejším trhu.

Na izraelský trh se dále aktivně zaměřují společnosti Moravia Steel, Třinecké železářny, Meopta, ŽDB, Barum Continental, Tatra, Sellier a Bellot, Olympus Přerov, Zentiva, Olšanské papírny a další. Pro české firmy je izraelský trh zajímavý, ale uvědomují si, že je to trh počtem zákazníků malý a velmi náročný. Přímá spolupráce s izraelskými společnostmi není zárukou úspěchu, ale je podmínkou takřka nutnou pro dlouhodobé uplatnění v tomto teritoriu.

Co se týká **izraelských výrobních firem exportujících do ČR**, aktivní v uplynulých letech byly především společnosti Netafim (produkující závlahové systémy), Osem (potravinářský průmysl - viz níže), Iscar (výrobce kovoobráběcích nástrojů), Creo (systémy pro velké tiskárny), Multilock (bezpečnostní mechanika), Teva (farmacie - viz níže), high-tech společnosti (Comverse, M Systems Flash Disk, Alvarion, E.C.I Telecom či Ness - vítěz vládního tendru na dodávku centrálního systému, který bude evidovat veškeré informace o nemovitostech) či Radware (telekomunikační zařízení), jedna z dceřinných společností gigantického RAD Group.

Pro rozvoj vzájemných obchodních vztahů jsou rovněž důležité **aktivity izraelských investorů v ČR**. Jde především o stavební a realitní resp. developerské firmy, které investují do výstavby bytových domů, obchodních středisek a kancelářských budov. Mezi investičními firmami v oblasti nemovitostí se zejména v Praze, ale i v Karlových Varech a dalších městech etablovaly nebo trh úzce sledují společnosti Africa Israel Investments, Eliezer Fishman Industrial Building Corporation, Polar Investments, Kardan, Dankner Investments, Moti Ziser`s Europa-Israel, Engel General Developers, Sybil Holding a B.S.R. Europe. Firma HMG, která patří izraelské firmě Jafit, vybudovala na pražském náměstí Republiky luxusní hotel King`s Court, hotel byl slavnostně otevřen v létě loňského roku, výše investice se odhaduje na 1,3 mld. Kč.

Patrně nejviditelnější průmyslové investice na CZ trhu představují aktivity společností **OSEM a Teva Pharmaceuticals**.

Potravinářská společnost **Osem** (v Izraeli reprezentující Nestlé) v jejímž vedení jsou bratři Propperové, kteří mají kořeny i v ČR, postavila v průmyslové zóně u Teplic továrnu na zpracování sóji. Náhrady masných produktů z tohoto podniku jsou určeny pro řadu evropských trhů, především pak pro Německo a Francii. Investice v první fázi dosáhla výše 30 mil. USD a přinesla zaměstnání 200 pracovníkům. Tivall továrnu otevřel v květnu 2007, s jejím fungováním panuje v IL centrále spokojenost a zvažuje se dodatečné rozšíření kapacity továrny.

Významnou společností ve vzájemném obchodu je největší světová generická společnost **Teva**. V březnu 2008 ohlásila společnost investici do další výstavby výrobního závodu v Opavě přesahující v první etapě 1 mld. Kč. Jedná se přitom o vůbec největší investici do farmaceutického průmyslu po roce 1989.

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

V roce 2011 OEÚ ZÚ Tel Aviv poskytl informace a zodpověděl dotazy cca 400 firem, přes 40 společností se na ZÚ obrátilo s požadavkem o zveřejnění poptávky/nabídky.

Poptávky, které přicházejí z ČR na ZÚ Tel Aviv a jež jsou zaměřené na snahu proniknout na místní trh, zpracovává OEÚ, který prostřednictvím svých databází vytipuje možná partnery a kontakty na ně zašle českým zájemcům. V případě zájmu může ZÚ případné IL partnery i přímo oslovit s tím, že další komunikace je už přímá a probíhá mezi samotnými firemními subjekty. V případě zájmu předá OEÚ poptávku Israeli-Czech Chamber of Commerce and Industry, Federaci obchodních komor či Telavivské obchodní komoře, které je bezplatně rozesílají svým členům a mohou tak potenciálně oslovit několik tisíc izraelských společností. Poptávky CZ firem chápeme jako trvalý proces, tj. společnosti, které se na OEÚ obrátí, jsou zavedeny do databáze a OEÚ je jim k službám dlouhodobě.

V oblasti poptávek po českém zboží byl největší zájem (asi 20 % z celku) o české skleněné výrobky a dále o léčiva, chemické produkty a výrobky z plastů resp. ze železa a oceli (každé z uvedeného zboží

poptávalo 4 až 5 místních firem). Co se týká ostatních poptávaných výrobků, jedná se například o střešivo, nábytek, trezory, motocykly, jízdní kola, mléčné výrobky, textil.

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR Izraeli rozvojovou pomoc neposkytuje.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Přesnou bilanci výměny služeb mezi ČR a Státem Izrael ČNB nepublikuje. Obecně lze říci, že co se týká příjmů ze služeb, hlavními položkami je doprava a cestovní ruch, které tvoří její majoritní část. Z výše uvedeného vyplývá i seznam českých firem, které služby do Izraele exportují. Jedná se především o ČSA. Z pohledu našich firem jde o zcela ojedinělou společnost, protože má v Izraeli i svou kancelář s českým vedením. Dalším z hlediska ročních výkonů též podstatným dopravcem a organizátorem služeb v cestovním ruchu je společnost Travel Servis.

Co se týká zájmu českých poskytovatelů služeb o teritorium, za poslední rok se české firmy obrátily na OEÚ minimálně (nabízeny jsou v podstatě pouze služby týkající se trhu s nemovitostmi). Čeští poskytovatelé služeb doposud nesignalizovali žádné překážky a bariéry bránící proniknout na izraelský trh.

Co se týká perspektiv českých firem v oblasti služeb na izraelském trhu, největší naděje skýtají služby výpočetní techniky a informační služby, dále obchod s nemovitostmi (respektive zájem o něj se strany IL investorů), pronájem budov, či zdravotní (zejména lázeňské) služby. V neposlední řadě i cestovní ruch: absolutní počty IL turistů v ČR řadí Izrael do TOP 20, jedná se navíc o klienty bonitní a stálé, jejich počet rostl i v roce 2009, kdy česká incomingová turistika obecně stagnovala a rovněž v roce 2010 růst pokračuje.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Oprávnění zaměstnavatele	Příslušný zaměstnavatel občana ČR (nebo i jiného zahraničního pracovníka) musí být držitelem oprávnění, které vydává odbor pro zahraniční pracovní síly na Ministerstvu průmyslu, obchodu a práce .
Pracovní vízum	Občané ČR musí mít platné pracovní vízum (B/1), které vydává Ministerstvo vnitra. Pracovní vízum je limitováno délkou stanovenou v pracovním povolení, max. se vydává na 1 rok. Prodloužit jej může pouze Ministerstvo vnitra .
Pracovní odvětví	Zahraníční pracovníci získávají pracovní povolení jako specialisté v příslušném odvětví (zpravidla domácí péče, zemědělství, průmysl, veřejné stravování; zvláštní podmínky jsou stanoveny pro stavebnictví). Toto odvětví nesmějí během svého pobytu změnit.
Pracovní smlouva	Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci kopii pracovní smlouvy v jazyku, kterému zaměstnanec rozumí. Smlouva musí obsahovat: identifikaci zaměstnavatele a zaměstnance, popis práce, detaily finančního ohodnocení a srážek ze mzdy, datum nástupu do zaměstnání, pracovní dobu, dobu odpočinku, počet dní dovolené a svátků.

Minimální mzda	Minimální mzda pro plný pracovní úvazek je stanovena na 3.580 NIS. Minimální mzda týdně je stanovena na 20,70 NIS.
Maximální délka pracovní doby	186 hodin měsíčně
Minimální doba odpočinku	36 nepřetržitých hodin týdně, které by měly zahrnovat pátek, sobotu či neděli podle náboženského vyznání zaměstnance.
Minimální doba dovolené	V období prvních 4 let zaměstnání – 14 dní ročně; 5. rok – 16 dní ročně; 6. rok – 18 dní ročně; 7. rok – 21 dní ročně
Náboženské svátky	Zaměstnanci mají nárok na placené volno v době náboženských svátků a sice 9 dní v roce.
Zdravotní pojištění	Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnanci zdravotní pojištění na celou dobu pracovního pobytu. Část těchto nákladů může strhnout zaměstnanci ze mzdy v závislosti na dohodnutém ustanovení v pracovní smlouvě.
Sociální zabezpečení	Národní pojišťovna („Bituach leumi“) hradí zahraničním zaměstnancům pojištění v případě pracovních úrazů.
Ubytování	Zaměstnavatel musí zahraničnímu zaměstnanci zajistit vhodné ubytování. Část nákladů na ubytování může zaměstnanci strhnout ze mzdy. Pokud ubytování nezajistí, měl by zaměstnanci poskytnout příspěvek na bydlení.
Cestovní náhrady	Zaměstnanec má právo na cestovní náhrady ve výši max. 21,14 NIS za den.
Srážky ze mzdy	Zaměstnavatel může zaměstnanci strhnout ze mzdy následující položky: daň z příjmů, sociální (národní) pojištění, část nákladů za bydlení a zdravotní pojištění atd.
Ukončení pracovní poměru	Zaměstnanec musí ukončení pracovního poměru oznámit s předstihem stanoveným dle délky odpracované doby (max. 1 měsíc). Stejně lhůty platí v opačném případě. V případě propuštění ze strany zaměstnavatele náleží zaměstnanci odstupné ve výši 1 měsíčního platu.
Informace a kontakty na příslušné vládní a nevládní organizace	<p>Ministerstvo průmyslu, obchodu a práce: www.moital.gov.il</p> <p>Ministerstvo vnitra: /www.moin.gov.il</p> <p>Kav La`Oved (nevládní organizace pro zahraniční pracovníky): Tel Aviv: Y.L. Peretz St. 17, Tel Aviv. Tel: 03-6883766 Haifa: 18 Herzl St. (Beit Hakranot), Haifa 33121 Tel: 04-8643350, Fax: 04-8644238 Jerusalem: Shlomzion Hamalka St. 18 Tel: 02-6242801 Fax: 02-6232868 Be`er Sheva: 197 Kakal St, Tel: 08-6239619 Fax: 08-6230531 Hotline zahraniční pracovníky Tel: 03-5602530, HaChashmal 33, Tel Aviv Physicians for Human Rights (Israel) - Tel: 03-6873718, 52 Golomb St., Tel- Aviv) Imigrační policie: 08-9189444</p>

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Zájemce o export do Izraele, ať již jde o zboží spotřebního či investičního charakteru, by se měl snažit **najít místního partnera**, který zná dobře místní trh a zvyklosti a v případě spotřebního zboží disponuje vlastní distribuční sítí nebo k ní má přístup. Pro společnosti se zahraniční účastí se nabízí alternativa využití distribučních sítí a obchodních spojení zahraničního partnera. Výstavba vlastní sítě není pro většinu dodavatelů vzhledem k obvykle malým objemům dodávek ekonomicky opodstatněná a reálná. Distribuce a prodej prostřednictvím místního partnera je běžnější než přímé prodeje. Marže se dle druhu zboží pohybují až v desítkách procent.

Místní partner může mít buď postavení **prodejního agenta** (tj. prostředníka, který provádí marketing výrobků dodavatele za provizi obvykle kalkulovanou z dosaženého obrátu) nebo **distributora** (tj. obchodníka nakupujícího zboží za účelem dalšího prodeje vlastním jménem, který zisku dosahuje z prodejní marže).

Stejně jako v ostatních zemích má prodej přes místní partnery výhodu v jejich znalosti místního prostředí a jazyka (např. vyhlášení tenderů bývá často pouze v hebrejštině, stejně jako příslušné tendrové materiály) a v možnosti jejich flexibilního a operativního působení na trhu při relativně nižších nákladech. S ohledem na omezenost trhu by mělo stačit jeho pokrytí jedním místním partnerem. Navíc je zcela běžné, že **místní partneři exkluzivitu důrazně vyžadují**. Snaha izraelského subjektu o získání výhradního zastoupení musí být doprovázena obezřetností, včetně zajištění kvalitní formální a právní stránky příslušných smluv ze strany českého vývozce. Tato oblast totiž není upravena zvláštní právní normou a uplatňuje se zde v plné míře zásada smluvní svobody.

V případě spotřebního zboží a běžných průmyslových výrobků a zařízení je obvyklá spolupráce s místními distributory, kteří disponují relevantními zásobami a kapacitami pro poskytování poprodejního servisu. Spolupráce s agenty pracujícími na provizní bázi je běžnější u investičních průmyslových zařízení a technologií. Poměrně rozšířenou koncepcí je v Izraeli franchising.

Obzvláštní pozornost je při přípravě smluv třeba věnovat podmínkám jejich výpovědi (izraelská legislativa umožňuje omezení resp. časové ohraničení platnosti smluv). Současně lze doporučit i konzultaci se ZÚ a profesními sdruženími resp. obchodními komorami. Základní informace o právních náležitostech smluvních vztahů s místními partnery jsou k dispozici u Česko-izraelské obchodní komory, s konzultací se lze obrátit i na CzechTrade nebo profesní sdružení, příp. ZÚ Tel Aviv. Takto získané informace ovšem mohou sloužit jen k povšečné orientaci v problematice. V žádném případě se ale nedoporučuje vstupovat do obchodních a jiných smluvních vztahů bez pomoci právníka, znalého místní legislativy a právního prostředí. V případě sporu se totiž při absenci speciální právní úpravy bude soud řídit zásadně zněním smlouvy.

Při vypravování zásilek zboží do Izraele je třeba **věnovat zvýšenou pozornost pečlivému vyplnění všech obvyklých dokumentů** (viz kapitola 6.4). Pro české exportéry nadále platí doporučení v maximální možné míře využívat takové dodací a platební podmínky, aby případné potíže při vstupu zboží do Izraele byl nucen řešit izraelský dovozce. Zkušenosti místní importéři mají dobré znalosti s celním a dalším řízením spojeným se vstupem zahraničních produktů na izraelský trh.

Rozhodující hlediska ovlivňující rozhodnutí izraelských obchodníků jsou standardní: cena, kvalita, dodací lhůty, poprodejní servis, image a spolehlivost dodavatele a jeho reference. Váha jednotlivých faktorů se sice přirozeně liší případ od případu, ale obecně platí, že cenový faktor hraje vždy významnou roli. Je třeba říci, že izraelský trh je vysoce konkurenční, a zároveň stále přetrvává tendence poněkud podceňovat kvalitu výrobků z naší části Evropy ve srovnání se západoevropskou resp. americkou konkurencí, přestože s rozvojem vzájemných obchodních vztahů se povědomost o kvalitě české produkce stále rozšiřuje. Ke změně pohledu na ČR jistě přispěl náš vstup do EU, ale jde o dlouhodobý proces.

Při představování firmy jsou proto důležité reference dodavatelů z účasti na mezinárodních projektech (především v západní Evropě a severní Americe) nebo ze spolupráce s renomovanými světovými firmami.

Samozřejmostí je jazyková vybavenost obchodníků. Hebrejštiny se nepředpokládá, většina izraelských partnerů včetně arabských ovládá velmi dobře **angličtinu** (a v opačném případě je jejich mateřským jazykem pravděpodobně ruština), předpokládá se počítačová gramotnost včetně schopnosti výměny obchodních informací prostřednictvím elektronických médií (e-mail, CD). Důležité je dodržování běžných norem obchodního jednání, jako je schopnost navázání osobních vztahů s partnery, **osobní přítomnost** při důležitých jednáních, flexibilita a dynamičnost jednání. Naopak flexibilita není silnou stránkou izraelských protějšků - je třeba se připravit na to, že v mnoha případech je jejich nabídka konečná a je tvrdě prosazována včetně předem stanovených podrobností.

Výše uvedené informace jsou ovšem pouze rámcové, je třeba mít na paměti obrovskou různorodost izraelské společnosti z hlediska oblasti původu (starousedlíci, USA, Evropa, bývalý SSSR, arabské země, Afrika) a aspektů kulturně-společenských, z nichž je třeba uvést především náboženství (přítom ale i židovská komunita je vnitřně velmi diferencovaná). Důležitá je také skutečnost, že mnozí Izraelci získali vysokoškolské vzdělání na amerických univerzitách, či alespoň v USA strávili několik let v zaměstnání, a jsou proto ovlivněni i americkou podnikatelskou kulturou. Všechny tyto faktory ovlivňují přístup a chování různých skupin v rámci izraelské společnosti, podnikatele nevyjímaje.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Pracovní vízum mohou cizinci získat pouze na základě pracovního povolení a vystavuje je zastupitelský úřad Státu Izrael v zahraničí. Pracovní povolení uděluje izraelské Ministerstvo práce a sociálních věcí pouze na základě potřeby konkrétního pracovního místa v zemi. Ministerstvo neudělí pracovní povolení pro profese, které lze v Izraeli obsadit izraelskými státními občany. Pokud se v některém z oborů pracovníků nedostává, musí podnikatel, který o pracovníka usiluje, sám požádat o získání pracovního povolení pro osobu ze zahraničí, o které ví, že dané předpoklady splňuje. V případě udělení pracovního povolení ministerstvem práce je toto zasláno v případě českých občanů na izraelský zastupitelský úřad v Praze, který na jeho základě vystaví tzv. pracovní vízum.

Ministerstvo průmyslu, obchodu a práce se snaží pružně reagovat na situaci na trhu práce v zemi. Za normálních okolností se v Izraeli nedostává manuálních pracovníků a tento problém se dříve řešil zaměstnáváním dělníků z palestinských území. Od druhé intifády však pracovní trh není závislý na těchto zaměstnancích. V roce 2008 bylo z tohoto zdroje využito jen minimum sil. Na druhou stranu Stát Izrael již dříve uzavřel s některými zeměmi (např. Thajsko, Filipíny) smlouvy umožňující nábor zahraničních dělníků pro práci v zemědělství, sociální péči, stavebnictví a podobných oborech. Trh v oblasti nízké kvalifikovaných osob je saturován, což platí i o pracovním trhu kvalifikovaných a vzdělaných zaměstnanců.

Ministerstvo průmyslu, obchodu a práce zpravidla rovněž nepovoluje výpomoc v oblasti pohostinství a ubytovacích služeb. Podnikatelé ve stravování jsou tak motivováni ke zvyšování mzdových nabídek, aby přednostně byli uspokojováni potenciální izraelští žadatelé. V zásadě se pracovní povolení dá získat pro obor stavebnictví, zemědělství a sociálně-zdravotní péče.

Co se týká zaměstnávání místních sil, zahraniční zaměstnavatel se v této oblasti stejně jako izraelský zaměstnavatel řídí izraelským pracovním právem. Zaměstnávání místních sil není nijak omezeno, je však nutno počítat se specifiky jako je uvolňování zaměstnanců (vojenských sil v záloze) na pravidelná cvičení a s vysokým počtem náboženských svátků.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

V zahraničí zapsaná firma, která chce vykonávat obchodní aktivity v Izraeli, se musí registrovat v obchodním rejstříku do jednoho měsíce od okamžiku zahájení činnosti na území Izraele. Přitom musí předložit výpis z domácího obchodního rejstříku, úředně ověřené stanovy přeložené do hebrejštiny a seznam členů představenstva a zástupců v Izraeli (může být jeden), vč. ověřené kopie zplnomocnění izraelského rezidenta jednat jménem dané firmy. Pokud požadované dokumenty nejsou v angličtině,

všechny musejí být doplněny úředně ověřeným hebrejským překladem - striktně podle zákona nemusejí izraelské úřady akceptovat ani anglické verze.

Za účelem podnikání může až dvacet subjektů zřídit tzv. partnerství. Tato forma podnikání se řídí podle zvláštního zákona (Partnerships Ordinance). Ručení jednotlivých partnerů může být neomezené (General Partnership) nebo omezené jimi vloženým kapitálem (Limited Partnership) - alespoň jeden z nich však musí ručit neomezeně.

Společný podnik se obecně nepovažuje za zvláštní formu podnikání, ale za účelové sdružení partnerů za účelem realizace nějaké přesně definované společné aktivity. Může tedy nabývat různých právních forem, jako je jednoduchý smluvní akt, zřízení formálního partnerství nebo společnosti.

Společnosti zřízené podle zvláštního zákona (Companies Ordinance) mohou mít formu společnosti s ručením neomezeným nebo omezeným garancí, nejobvyklejší jsou však společnosti s ručením omezeným podíly, které se dělí na privátní (odpovídající zhruba naší s.r.o.) nebo veřejné (odpovídající naší a.s.). Hovoří-li izraelský podnikatel o privátních firmách, nezahrnuje do nich tedy obecně soukromoprávní akciové společnosti. Formou podnikání obvyklou v zemědělství (kibucy), maloobchodě, silniční dopravě a bytovém hospodářství jsou družstva, která se zřizují podle zvláštního zákona (Cooperative Societies Ordinance).

Zahraničním osobám, které chtějí založit v Izraeli obchodní společnost, se nekladou žádné překážky. Potřebné kroky jsou podobné jako v ČR a zahrnují předložení společenské smlouvy k registraci v podnikovém rejstříku, otevření bankovních účtů a registraci u daňového úřadu.

Vzhledem k odlišnosti izraelského právního prostředí je záhodno řešit problematiku právního rámce podnikání na izraelském trhu prostřednictvím místních právníků. Celá procedura potom může proběhnout za 2 - 3 dny, celkové náklady včetně honorářů právníků a finančním poradcům mohou dosáhnout 1.000 - 1.200 USD. Náklady na vedení účetnictví autorizovanou osobou mohou činit 300 - 3.000 USD měsíčně, zpracování ročního daňového přiznání přijde na 1.300 - 3.000 USD v závislosti na velikosti a obratu firmy.

Izraelské instituce nabízející vyhledání místního obchodního partnera a zpracování průzkumu trhu resp. užitečné webové stránky s databázemi firem:

- www.chamber.org.il Federace izraelských obchodních komor
- www.export.gov.il Izraelský institut exportu a mezinárodní spolupráce
- www.industry.org.il/eng Svaz průmyslu
- www.dunb.co.il Dun & Bradstreet Israel - databáze podniků
- www.standardpoor.co.il Standard & Poor`s - databáze podniků
- www.iaei.org.il Izraelská asociace elektronického průmyslu
- www.iash.org.il Izraelská asociace vývojových firem v oblasti SW
- www.amcham.co.il Americko-izraelská obchodní komora

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Nároky na propagaci jsou srovnatelné se státy EU - tzn. zboží spotřebního charakteru je intenzivně propagováno ve všech druzích médií a na billboardech. V menším měřítku je využíván direct mailing.

Při propagaci je třeba brát zvýšený ohled na místní kulturu, náboženské cítění obyvatel a národnostní složení, resp. charakter jednotlivých cílových skupin - např. přistěhovalce ze zemí bývalého SSSR lze oslovit prostřednictvím médií vycházejících či vysílajících v ruském jazyce, obdobně je tomu u arabské menšiny.

Zboží, které neslouží individuální spotřebě, je zpravidla propagováno především prostřednictvím specializovaných veletrhů a cílených marketingových aktivit jednotlivých firem (prezentační akce, návštěvy referenčních podniků apod.).

Ceny televizní a rozhlasové reklamy odpovídají nákladům na tyto média v EU, dostupnějším a poměrně běžným marketingovým a komunikačním médiem je internet a e-mail. Kromě vlastních internetových stránek je možné reklamy umístit spolu s odkazy na případné vlastní stránky ve většině internetových

verzí místních periodik (v hebrejských i anglických mutacích). Ceny inzerce v hebrejských denících se pohybují mezi okolo 1,5 - 3 tis. USD za 1/2 černobílé strany, resp. 4 - 10 tis. USD za 1/2 barevné strany. Reklamu v denících využívá během svých kampaní i výhradní dovozce automobilů Škoda.

Izraelské deníky

- www.jpost.com Jerusalem Post
- www.haaretz.com Haaretz
- www.ynet.co.il Yediot Achronot
- www.globes.co.il Globes

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

S ohledem na odlišnost izraelské legislativy s kořeny v anglickém zvykovém právu a britských mandátních předpisech je třeba věnovat pečlivou pozornost právní stránce spolupráce s místními subjekty, vč. jasného stanovení postupu řešení reklamací a jiných sporů. Základem je pečlivá příprava kontraktu a péče o detail zejména co se týká smluvních podmínek, obecných obchodních podmínek a rozhodujícího práva a místa, kde se případný spor bude řešit. Mezi ČR (EU) a Izraelem neexistuje dohoda umožňující vymahatelnost plnění rozhodnutí soudních orgánů jedné strany na území strany druhé a podrobná smlouva může ušetřit mnoho starostí. Jako nejvhodnější a izraelskými podnikateli běžně akceptovaný způsob řešení obchodních sporů se jeví arbitráž ve třetí zemi.

V případě porušení závazku izraelským subjektem a neexistence předchozí dohody o způsobu řešení sporů nebo nerespektování vlastních závazků partnerem doporučujeme obrátit se na izraelské orgány - jak je již uvedeno výše rozhodnutí českých soudů nebudou v Izraeli právně vymahatelná. Izraelské zákonodárství přitom umožňuje pouze zastoupení místním právníkem, náklady na experta v obchodním právu dosahují několika set USD za hodinu konzultací v závislosti na erudici daného advokáta. V případě, že by se projednávání sporu jevílo jako příliš zdouhavé a finančně náročné, lze samozřejmě iniciovat nebo akceptovat mimosoudní vyrovnání.

Izrael je země s relativně obtížnější vymahatelností obchodních a finančních závazků ve srovnání s vyspělými zeměmi OECD. Podle dřívějších průzkumů je průměrná délka soudního řízení při vymáhání pohledávek o 41% vyšší než průměr OECD. Také průměrný počet právních procedur vedoucích k úspěchu je téměř o pětinu vyšší.

Informace o izraelském soudním systému:

- www.court.gov.il Soudní systém Státu Izrael

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Nákupy izraelské vlády, jejích úřadů, státních podniků a dalších státních subjektů představují významnou část trhu. Obecně platí, že všechny veřejné projekty musejí být vyhlášeny formou vypsání veřejných tenderů, a to v souladu se závazky Izraele v rámci WTO, resp. Dohody o vládních zakázkách. Výběrová řízení jsou publikována v hromadných sdělovacích prostředcích (zpravidla ve dvou hebrejských denících, jednom arabském deníku nebo týdeníku).

Mezinárodní tendery jsou pak povinně zveřejňovány v anglických denících Jerusalem Post nebo Ha`aretz (anglická verze), popř. na internetových stránkách vyhledávacího (viz dále). Alternativou k otevřeným tenderům jsou tendery na vyzvání - oslovení jsou pak potenciální účastníci, kteří úspěšně prošli tzv. předkvalifikací k příslušnému výběrovému řízení, nebo kteří jsou zařazeni na seznamu kvalifikovaných dodavatelů příslušné firmy nebo instituce.

Vyhlašovatelé tenderů jsou povinni informovat všechny účastníky o jejich výsledcích. Proti výsledku se lze odvolat u izraelského soudu, který ho pak může zrušit nebo jeho naplnění pozastavit do prošetření celé záležitosti. Většina tendrových inzerátů obsahuje klauzuli, že si zadavatel vyhrazuje právo na konečné rozhodnutí bez ohledu na umístění nabídek ve výběrovém řízení, nebo na projednání detailů nabídek s libovolnými účastníky, což objektivitu takovýchto výběrových řízení může relativizovat. Často jsou

vyhlašována nezávazná výběrová řízení, tzv. "výzvy k poskytnutí informací" (Request for Information, RFI), které zadavatele nezavazují apriorně vůbec k ničemu.

Přestože je deklarována otevřenost tenderů pro účast zahraničních subjektů, bývají selektivně aplikována některá omezující opatření. Mezi ně patří povinnost minimálního protiodběru izraelského zboží tzv. buybacks (viz dále), povinná participace domácího subjektu na realizaci projektu nebo povinnost předběžné registrace účastníka tenderu v Izraeli. Podmínkou účasti ve výběrových řízeních může být i předkvalifikace (sub)dodavatelů. U tenderů financovaných z prostředků získaných v rámci pomoci USA jsou možné pouze dodávky zboží z USA. Lze předpokládat, že v důsledku současného vývoje hospodářské situace, budou přes nynější zlepšení zvýhodňováni domácí dodavatelé, ostatně izraelská vláda se tímto záměrem ani netají.

Státní subjekty jsou od r. 1995 ze zákona povinny při přípravě výběrových řízení uplatňovat politiku podpory domácích výrobců (offsety). Všechny mezinárodní kontrakty (pocházející ze státem resp. státní společností vyhlášených tenderů) o objemu vyšším než 100.000 USD musí obsahovat podmínku zvanou "průmyslové Cupertino". Ke splnění této podmínky je třeba, aby zahraniční kontraktor odebral od místních firem zboží nebo služby, investoval v Izraeli nebo realizoval transfer know-how do Izraele - vše v celkovém objemu 35% hodnoty kontraktu získaného v tenderu.

Nevyžaduje se však, aby předmět protiochodu souvisel s předmětem vlastního tenderu, dokonce ani s předmětem činnosti účastníků. Jako protiochod tedy může být uznán i kontrakt mezi třetími stranami. Subjektem, který je odpovědný za provádění politiky protiochodů, je Úřad pro průmyslovou spolupráci (Industrial Cooperation Authority - odkaz na ICA je na webových stránkách Ministerstva průmyslu, obchodu a práce viz níže). Tento úřad o předmětech protiochodu rozhoduje s konečnou platností a vydává i povolení vztahující se na offsety. Na webových stránkách úřadu jsou detailní informace k této problematice uvedeny v angličtině; je velmi důležité, aby se zájemci o účast v izraelských tendrech seznámili s podmínkami ICA ještě před samotným závazným obchodním rozhodnutím týkajícím se veřejných zakázek.

Běžně jsou rovněž požadovány garance naplnění kontraktu (bid bonds nebo performance bonds). Jejich výše a forma mohou být předmětem jednání s výjimkou veřejně publikovaných tenderů, kde jsou podmínky pevně dány. Hodnota bondů se obvykle pohybuje v rozmezí 5 až 15% ceny zakázky.

Kromě zveřejňování značné části tenderů jenom v hebrejských médiích (vč. internetových stránek zadavatelů) je omezujícím faktorem dostatečně pružné účasti českých firem i časté vydávání vlastních tendrových materiálů jen v hebrejských verzích nebo obvyklá akceptace pouze osobně doručených nabídek. Pro české firmy tak znovu narůstá nutnost nalézt seriózního místního obchodního partnera. Ten by měl být klíčovým pro jednání se všemi kompetentními orgány a u významných veřejných zakázek i s ICA.

Od počátku roku 2008 platí změna Zákona o veřejných zakázkách. Podle tohoto zákona je nyní nutné vyhlásit řádné tenderové řízení pouze u zakázek přesahujících finančním objemem 4 mil. šekelů (tedy přibližně 20 mil. Kč).

Tenderové portály resp. nejčastější vyhledávatelé mezinárodních tenderů

- michrazim.lapam.gov.il tendrový portál
- www.israel-electric.co.il Israel Electric Corporation
- www.israports.org.il Israel Ports Authority
- www.israrail.org.il Israel Railways
- www.mof.gov.il Ministerstvo financí Státu Izrael
- www.bezeq.co.il Bezeq - Israel Telecommunications Corp. Ltd
- www.tamas.gov.il Ministerstvo průmyslu, obchodu a práce

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Izrael je ve většině ohledů zemí s běžnými problémy a riziky domácího trhu. Určitá specifika plynou z nábožensko-společenského složení obyvatelstva, rozdílných tradic a norem chování nejen v porovnání s ČR, ale velmi pestrých a rozdílných i v rámci Izraele. Navíc především v případech projektů většího nebo

regionálního rozsahu (např. v oblasti výstavby infrastruktury) je třeba sledovat politicko-bezpečnostní situaci spojenou s dalším vývojem izraelsko-palestinského konfliktu.

Omezením trhu je jeho malá velikost daná počtem obyvatel, omezené zapojení Izraele do regionální obchodně-ekonomické spolupráce a pro české exportéry pak zejména dopravní vzdálenost. Z pohledu ČR, resp. našich tradičních exportních komodit, je významný přesun těžiště ekonomického růstu do oblasti vyspělých technologií, který je spojený s útlumem tradičních odvětví, jako jsou kovovýroba, textilní a oděvní průmysl, obuvnictví, chemická výroba apod.

Důsledkem je sice omezení vývozních příležitostí pro naše dodavatele strojů a technologií pro tyto obory, na druhé straně se zase otevírají nové možnosti pro dodavatele finálních výrobků. Tato možnost je ovšem reálná pouze v těch oborech, ve kterých se tolik neprojevuje cenová konkurence asijské produkce.

Zvláštní kapitolou obchodu se židovským státem jsou zemědělské a potravinářské výrobky a suroviny. Pro jejich dovoz je obecně nutné, aby splňovaly požadavky židovských náboženských předpisů (kašrut), tj. byly košer. Odpovědným orgánem je Hlavní rabinát, certifikáty jiných rabinátů nemusejí být příslušnými orgány a zákaznickými skupinami akceptovány a proto se doporučuje předem ověřit platnost certifikátu vydaného zvoleným rabinem (získání certifikátu je totiž starostí vývozce). České firmy mohou o kašrut požádat jak rabína v ČR, tak mohou kontaktovat i rabináty v okolních zemích. Zboží určené pro prodej v určitých specializovaných prodejnách (zvl. pro ruskojazyčnou resp. arabskou populaci) však nemusí být košer certifikátem opatřeno.

Internetové informace o možnostech získání košer certifikace:

- www.kosher.cz Kontakty, formuláře a postup při žádosti

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Problematika ochrany obchodních značek, patentů, designů a autorských práv je v gesci Ministerstva spravedlnosti. Izrael je signatářem všech rozhodujících mezinárodních smluv v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Patenty jsou registrovány Izraelským patentním úřadem, jejich udělení trvá obvykle 2 až 3 roky a jejich ochrana dalších 20 let. Obchodní značky jsou nejdříve registrovány na 7 let, po nichž může registrace být prodloužena na další 14-leté období. Vzory a designy jsou chráněny 5–15 let, přičemž podmínkou ochrany je, aby byly originální, nové a aby nebyly v Izraeli do podání žádosti o registraci prodávány, vystavovány nebo publikovány. Autorská práva požívají automatické ochrany bez nutnosti registrace po dobu života autora a dalších sedmdesáti let.

Podnikatelské subjekty, které nabízejí značkové zboží resp. zboží chráněné autorským právem, jako jsou umělecká díla, softwarové nebo farmaceutické produkty, by měly počítat s tím, že podnikatelská kultura je v tomto smyslu v Izraeli dosud na nízké úrovni. Izrael přes pokrok dosažený v posledních letech zůstává zemí, která neposkytuje náležitou ochranu nositelům duševního vlastnictví a nepostihuje v uspokojivém rozsahu případy značkového pirátství a nelegálního kopírování výrobků a děl chráněných copyrigtem.

Izrael je proto předmětem soustavného tlaku mezinárodních organizací ve směru prosazování zásad ochrany duševního vlastnictví dle mezinárodně uznávaných norem. V roce 2008 Izrael vystupoval na seznamu americké vlády obsahujícím země, které se prohřešují nejvíce. Terčem kritiky je i nadále porušování práv vztahujících se k léčivům, zvukovým/filmovým záznamům a SW.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

V obchodě s Izraelem lze použít veškeré obvyklé platební podmínky. Nejčastějším způsobem platby je dokumentární akreditiv.

Dle dříve zveřejněných průzkumů je platební morálka izraelských firem o více než 13 % nižší než průměrná hodnota vyspělých zemí. Přes jednoznačné tendence ke zlepšení, je o to důležitější řádné prověření kredibility budoucího obchodního partnera (odběratele); pokud se posléze dlužník k plnění svých závazků nemá, je třeba pečlivě zvážit, zda přikročit k jejich vymáhání právní cestou vzhledem k nákladnosti a zdlouhavosti řízení.

V minulých letech se objevilo několik problematických obchodních případů spojených s neochotou izraelských subjektů uhradit své závazky vůči českým firmám - v některých případech se objevilo i podezření na trestné činy. Přestože šlo o výjimky, doporučuje se problémům předejít důkladným právním posouzením podmínek smluvních vztahů a prověřením partnerů - OEÚ ZÚ Tel Aviv je připraven zájemcům poskytnout kontakty na komerční subjekty nabízející informace o bonitě izraelských firem. Žádný veřejně přístupný zdroj takových informací, dokonce ani obdoba otevřeného obchodního rejstříku, není totiž k dispozici.

V každém případě je třeba počítat s tvrdostí izraelského přístupu k obchodu a se schopností izraelských podnikatelů a jejich právních zástupců využít všech možností daných smluvním vztahem a právním rádem k získání výhod jako jsou různé slevy a penále za nedodržení časových ujednání, očekávané kvality apod.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Prakticky všechny mezinárodní veletrhy a výstavy se konají na výstavišti v Tel Avivu. Za významné veletrhy roku 2010 lze označit:

Medax	26-27/4/2010
RAX Exhibition	8-10/6/2010
ILSI Biomed	14-16/6/2010
Cleantech Exhibition	29-30/06/2010
Security Exhibition	29/6-1/7/2010
Jovella Jewelry Exhibition	6-7/7/2010
Israel Homeland Security	31.10.-3.11./2010
Nano Israel	8. a 9./11/2010

OEÚ může českým výrobcům a poskytovatelům služeb zjistit informace o izraelských firmách vystavujících na níže uvedených veletrzích nebo pomoci dohodnout a zorganizovat obchodní schůzky v případě, že se rozhodnete daný veletrh navštívit osobně.

Na vybrané významné veletrhy přijedou z ČR početné podnikatelské a expertní delegace. Nejbližší akcí, kterou OEÚ připravuje, je katalogová prezentace CZ firem na českém stánku v průběhu veletrhu Cleantech (29. a 30. června 2010). Bližší informace o akci a podmínky účasti naleznete na webové stránce ZÚ (http://www.mzv.cz/telaviv/cz/obchod_a_ekonomika/pripravujeme/index.html).

Veletrhy a výstavnictví

- www.israel-trade-fairs.com Veletržní areál Tel Aviv
- www.stier.co.il Stier - významný organizátor výstav

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Izraelská vláda podporuje příliv zahraničních investic a snaží se o vytvoření co nejpříznivějších podmínek. Více než deset let již prakticky neexistují omezení a izraelská administrativa povoluje v podnikatelské činnosti až 100% zahraniční vlastnictví - výjimky tvoří obranný průmysl (zahraniční podíl není možný vůbec), mezinárodní telekomunikační služby (maximálně 74% zahraniční podíl) a bezdrátové telekomunikační služby (až 80% podíl). Zahraniční investice jsou především v gesci Ministerstva průmyslu, obchodu a práce resp. jeho agentur Israel Investment Authority a Investment Promotion Center, které napomáhají komunikaci mezi investory a izraelskými subjekty. Schvalování zahraničních investičních projektů, které se ucházejí o statut umožňující poskytnutí investičních výhod, provádí Ministerstvo průmyslu a obchodu.

V Izraeli neexistují ani žádná omezení pro nerezidenty týkající se nákupu nemovitostí či cenných papírů. Pro zahraniční investory je neopominutelným pozitivním faktorem skutečnost, že Izrael má uzavřenu řadu dohod o volném obchodu (viz kap. 6.6). Izraelská vláda vytváří obecně výhodné podmínky pro investování, obzvláště do okrajových méně rozvinutých oblastí země. Preferuje přitom investiční projekty (zahraniční i domácí), které jsou proexportní, prorůstové, zaměřené na vývoj nových technologií (high-tech), které vytvářejí nové pracovní příležitosti nebo které jsou situovány v méně rozvinutých částech země. Geografické preference jsou přitom odstupňovány podle tří zón, z nichž prioritní je vládou označovaná oblast A zahrnující Negevskou poušť, oblast Horní Galileje, údolí Jordánu a Jeruzalém (v hlavním městě pouze pro hi-tech projekty). Dále následují regiony v Dolní Galileji a na severní části Negevu (oblast B). Ostatní části země nejsou preferovány např. hustě obydlená oblast okolo Tel Avivu a podél pobřeží Středozemního moře (všechno oblast C). V jednotlivých oblastech jsou i vybrané lokality mající vyšší stupeň priority než okolí.

Na základě individuálního posouzení jednotlivých projektů pak příslušné orgány mohou poskytnout dva typy výhod:

- Grantové programy administrované Ministerstvem průmyslu, obchodu a práce
- Daňové programy spravované jednotlivými daňovými ředitelstvími

Rozsah výhod závisí na velikosti investice (v zásadě se jedná o tři skupiny investic: do 140 mil šekelů, 140 - 500 mil. šekelů a nad 500 mil šekelů). Granty na výstavbu a nákup zařízení mohou dosáhnout 10 - 24% z hodnoty investice, daňové úlevy nebo prázdniny mohou činit 2 - 10 let, další pobídky mohou mít formu úvěrových garancí, zrychlených odpisů nebo exportních úvěrů. Zahraniční investory se vláda snaží přilákat dodatečnými výhodami pro firmy, kde drží alespoň 25% podíl. Uplatňuje se pro ně snížená daň z dividend (15%) a z příjmů právnických osob (10 - 25% dle podílu zahraničního kapitálu).

Celý systém podpor je doplněn rovněž soustavou grantů pro tvorbu nových pracovních míst. Maximální podpora na jedno nově vzniklé pracovní místo činí přibližně 440 USD měsíčně, přičemž je ohraničena maximálním vyplaceným limitem ve výši 26 000 USD na zaměstnance (je tedy poskytována maximálně pět let). K získání této podpory musí investor vytvořit minimálně 25 nových pracovních míst v oblasti A nebo 50 nových pracovních míst v oblasti B.

Zcela speciální pozornost věnuje Izrael nadnárodním společnostem s celosvětovým ročním obratem přesahujícím 3 mld. USD. Pro takovéto významné investory nabízí při minimální investici 130 mil. USD nulovou podnikovou a dividendovou daň po dobu deseti let.

Významným prvkem podporujícím příliv zahraničního kapitálu je rozvinutý kapitálový trh, byť s určitými omezeními (viz 5.4).

Vysokou úroveň odpovídající standardům USA má regulace trhu prostřednictvím Israel Securities Authority (ISA). ISA také účinně prosazuje plnění informačních povinností emitenty. Hlavním domácím a jediným veřejným trhem cenných papírů je v Izraeli Telavivská burza (TASE - Tel Aviv Stock Exchange). Kromě toho je celá řada cenných papírů předních izraelských společností (především nejvýznamnějších holdingů a hi-tech firem) obchodována na burze v New Yorku, resp. na americkém trhu Nasdaq.

Důsledkem je značná citlivost izraelské ekonomiky na výkyvy na amerických kapitálových trzích, která se spolupodepsala na jejím propadu v posledních dvou letech. Od roku 2000 je též možná dvojí kotace cenných papírů izraelských firem jak na americkém, tak na izraelském trhu.

Detailní informace pro investory a potenciální zájemce o investiční pobídky:

- www.investinisrael.gov.il Investiční centrum
- www.ishitech.co.il Izraelský hi-tech a investiční report
- www.matimop.org.il Informace pro investory do R & D

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Za rok 2011 se dle dostupných dat Izraeli podařilo udržet přírůstek zahraničních investic, byl však nižší než v letech předešlých. Investice se soustředily do rozvíjejících se oborů jako jsou biotechnologie, telekomunikace a software.

Své pobočky nebo/a výzkumná pracoviště v posledních dvou letech rozšířily nebo úplně nově vybudovaly mnohé nadnárodní korporace. Přesná teritoriální struktura není izraelskými úřady publikována, nicméně z amerických společností jsou to např.: Microsoft, Pratt & Whitney, AOL Time Warner, Intel, IBM, Boeing Enterprises, Cisco Systems, GE, Lucent, 3Com, Hewlett Packard, Merrill Lynch, Motorola a Sun Microsystems. Z nadnárodních firem s evropskými kořeny se v Izraeli prostřednictvím různých vývojových center usídlily Daimler Chrysler, Volvo, Cable & Wireless, Baan, Volkswagen, Deutsche Telekom, L'Oreal, British Telecom, Danone, Ares Sereno a Unilever. Z asijských mamutích podniků jsou ve Státu Izrael přítomny Sony, Samsung Electronics, Daewoo, Nomura, Nissho Iwai, LG Group, Toyo Ink, Hyundai, Acer Computers, Sumitomo Trading, Fuji, Honda, Toyota, Mazda, Subaru a Hutchison.

Zahraniční investice v Izraeli (v mld. USD)

	2009	2008	2007	2006	2005
Přímé investice	3,8	9,3	10,3	14,10	5,65
Portfoliové investice	2,5	0,5	0,2	8,59	4,05
Investice celkem	6,3	9,8	10,5	22,69	9,70

Pramen: Centrální banka (www.bankisrael.gov.il)

9.3. České investice v teritoriu

Českým investorům izraelský trh nenabízí možnosti, které lze nalézt v jiných zemích (levná pracovní síla, přístup k rozsáhlému trhu resp. ke zdrojům nerostných surovin apod.). Z tohoto důvodu v současnosti neexistují v Izraeli žádné české investice. Je však možné, že v budoucnu dojde i v této oblasti ke změně v závislosti na vývoji světové ekonomiky. Ještě před započítáním hospodářské kontrakce jedna z českých firem, která se soustředí na informační technologie, zvažovala možnosti investice do malého vývojového centra, kde by byly využity izraelské znalosti zajišťování bezpečnosti IT.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Z pohledu kapitálového postavení českých subjektů se jako nejperspektivnější jeví investice do nových firem (tzv. start-ups) v oblasti vývoje software, biotechnologií a ostatních oborů vyspělých (high-tech) technologií. Jedná se o kapitálově méně náročnou a potenciálně dynamickou část ekonomiky. Investice do tradičních odvětví nejsou perspektivní vzhledem k jiným prioritám vlády, která přesunula těžiště hospodářské politiky právě směrem k podpoře high-tech oborů a dále vzhledem k celosvětovému vývoji. Ty jsou ovšem ohroženy složitou situací na světových trzích a stejně tak jsou v útlumu tradiční odvětví.

České firmy, které se zajímají o vládní zakázky na realizaci nových investic v oboru infrastrukturních projektů, by měly v předstihu hledat zdroje financování realizace takových investic. Pravděpodobně nejvhodnější formou budou konsorcia s kapitálově silnými finančními institucemi nebo se zahraničními partnery. Většina příslušných tenderů totiž bývá vyhlášována na bázi BOT (Build, Operate, Transfer), kdy vláda a její orgány pouze stanoví podmínky pro vydání příslušných povolení a licencí, ale realizátor financuje investici ze svých zdrojů, načež jejím provozováním po stanovenou dobu vytvoří zdroje k pokrytí investovaného kapitálu a vygenerování zisku. Poslední fází procesu pak je převod investice na izraelský stát. Finanční náročnost těchto projektů bývá taková, že nejsou pro české společnosti dostupné, ať se již jedná o realizaci velkých dopravních staveb (systémy městské hromadné dopravy v Jeruzalému a Tel Avivu, výstavba železnic a dálnic, rekonstrukce přístavů a letišť), o nové energetické kapacity (elektrárny, těžba zemního plynu a potřebná infrastruktura - plynovody, elektrické přenosové sítě) nebo o projekty v oblasti zásobování vodou (odsolovací kapacity, vodovody, systémy úpravy vod a čištění odpadních vod).

Menší české firmy resp. takové, které z jakýchkoli důvodů nemohou aspirovat na plnohodnotné členství ve vytvářených konsorciích pro velké infrastrukturní projekty, se také mohou ucházet o subdodávky pro konsorcia místních firem či společností ze třetích zemí. Je ale třeba upozornit, že izraelská vláda výslovně dává přednost zapojení izraelských firem jako subdodavatelů, a přirozeně zahraniční firmy zase upřednostňují spolupráci s domácími partnery.

Přestože v Izraeli probíhá privatizace, účast českých subjektů je nepravděpodobná. Důvodem je skutečnost, že se jedná obvykle o privatizaci státních podílů na klíčových velkých společnostech, kde kromě preference domácích investorů (vč. stávajících spoluvlastníků s opčním právem) bude překážkou hlavně nedostatečná kapitálová pozice případných českých investorů. Izraelský stát ve většině případů hledá pro privatizované společnosti finančně silného strategického partnera.

9.5. Rizika investování v teritoriu

Komerční rizika spojená s investicemi v Izraeli jsou srovnatelná s jinými zeměmi se standardním tržním hospodářstvím. Investor musí mít samozřejmě na paměti trvale horkou půdu Blízkého východu. Z názorů expertů a bezpečnostních analytiků nicméně vyplývá, že co se týká bezpečnostního rizika, jeho míra je aktuálně o něco nižší než počátkem druhé intifády (září 2000). Pokud by se český investor rozhodl do Izraele přijít, je vhodné investici pojistit proti nekomerčním rizikům, a to ať už u pojišťoven v ČR nebo u mezinárodních pojišťoven, které se právě na tato rizika soustředí (Coface, Hermes, ECGD apod.).

Komerční rizika jsou do jisté míry spojená s ceosvětovým hospodářským vývojem, který má na menší ekonomiky silný dopad. Izraelské hospodářství nicméně zůstává silné. Je rovněž vhodné počítat s možnou nízkou platební disciplínou odběratelů, která by mohla způsobit vážné potíže finančně méně zdatným dodavatelům. S tím souvisí i snaha izraelských obchodníků maximálně využít smluvních klauzulí týkajících se požadavků na kvalitu a včasnost dodávek a častá masivní penalizace za nedostatky, kterých si ani dodavatel být plně vědom. Řešením je potom často pouze zdoluhavá a nákladná mezinárodní arbitráž s nepředvídatelným výsledkem.

Izrael je stabilní demokracie a rizika ztráty či znehodnocení investic z titulu případné změny politického systému jsou proto minimální. Země je sice tradičně levicově orientovaná, ale praktickým důsledkem pro investiční rozhodování je pouze významný vliv odborového hnutí v zemi a konsekventní vysoká četnost stávek, především motivovaných mzdovými požadavky a odporem proti propouštění zaměstnanců. Ty ale v posledních letech postihují především státní sektor.

Bezpečnostní rizika existují především v rovině osobní bezpečnosti. Nelze je podceňovat a to navzdory tomu, že počet teroristických útoků v posledních dvanácti měsících zůstal na nízké úrovni s výjimkou bezprostředního okolí pásma Gazy, které je pravidelně ostřelováno raketami. Rizika však lze snížit zachováním základních zásad opatrnosti. Nebezpečí útoků proti objektům se zatím týkalo pouze objektů vojenských a míst, kde se shromažďuje větší množství izraelských civilistů (restaurace, zábavní podniky, nákupní střediska) a není pravděpodobné jejich rozšíření na objekty sloužící jiným druhům podnikání.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Po turbulencích konce roku 2008 a roku 2009 si **izraelská ekonomika stojí opětovně velmi dobře** a počínaje první polovinou roku 2010 vykazuje solidní tempo růstu HDP. Předpovědi růstu HDP na roky 2011 a 2012 se blíží ke 4 % HDP.

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Politická rizika

Radikální změny, kterými od počátku roku 2011 prochází řada blízkovýchodních zemí (sousedy Státu Izrael z toho nevyjímaje), vyvolávají u některých komentátorů a analytiků příležitostné obavy z možných negativních dopadů na Izrael, konsekvantně pak i jeho ekonomiku. Zkušenosti posledních let nicméně jasně ukazují, že hospodářský růst je stavem a intenzitou okolních konfliktů či izraelsko-palestinského konfliktu a turbulencemi na Palestinských autonomních územích ovlivňován jen minimálně, lokální konflikty se negativně odrážejí především na příjmech z cestovního ruchu. Existenční hrozbou tak v teoretické rovině zůstává íránský jaderný program a snahy íránského režimu rozšířit svůj vliv v regionu, vývoj této „kauzy“ nicméně není vůbec snadné předpovídat.

Ekonomická rizika

Žádná výraznější nevidíme. Vláda se chová velmi pragmaticky, je stabilní, koalice s největší pravděpodobností vydrží do konce řádného volebního období (jaro 2013). Kabinet bude i nadále pokračovat přísné rozpočtové politice, jejímiž garanty jsou ministerský předseda Netanjahu a ministr financí Steinitz. Lze předpokládat, že bude muset nějakým způsobem reagovat na sociální protesty z léta 2011, patrně se zaměří na přísnější kontrolu společností, které se v některých sektorech těší oligopolnímu či dokonce monopolnímu postavení. Pro makroekonomickou stabilitu je velmi dobrou zprávou i oznámení stávajícího guvernéra Izraelské centrální banky Stanleyho Fischera, že přijme nabídku a zůstane v guvernéřském křesle na dalších pět let. Celosvětově uznávaný a respektovaný Fischer bude nepochybně uklidňujícím prvkem zejména v relaci k finančním trhům a v důsledku bude mít pozitivní vliv na stabilitu izraelského šekelu.

Izraelské zpravodajství, komentáře, analýzy

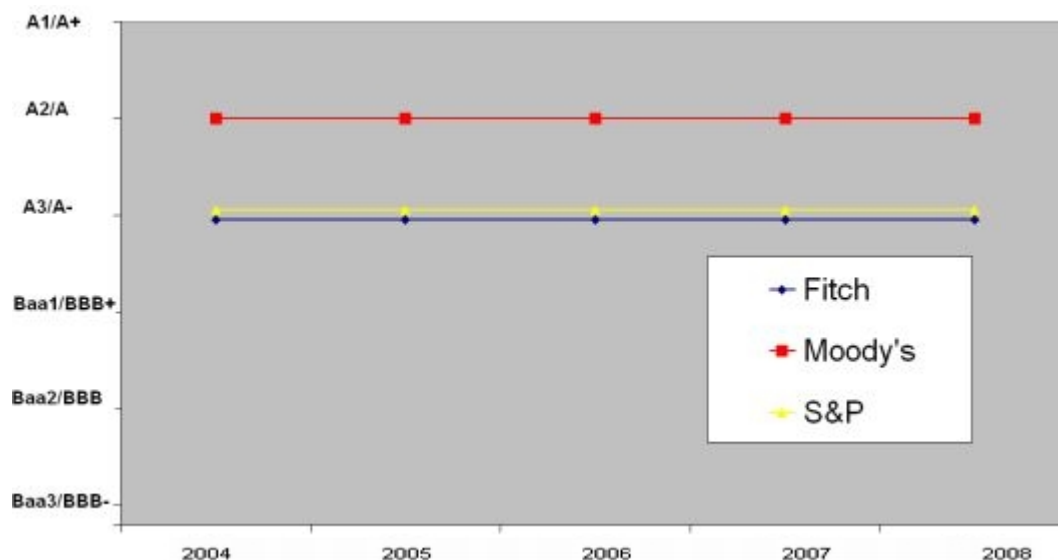
[Israel Insider](#) - svodný portál nabízející výtahy ze všech základních izraelských médií

[The Marker](#) - ekonomické a byznys zpravodajství

Souborové přílohy:

- vývoj ekonomiky - hodnocení kreditu
<http://download.czechtrade.cz/odsi.asp?id=48013> (21kB)

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Počínaje 1. lednem 2010 vstoupila v platnost staronová, nižší sazba DPH, která opětovně činí 16%. Lze očekávat, že vláda připraví další legislativní akty, které by umožnily (byť i jen částečnou) privatizaci zbylých státních podniků.

Zajímavé legislativní změny by měly následovat i v souvislosti se vstupem **Izraele do OECD**. Stávající členové elitního klubu očekávají vládní aktivity v oblastech, jež jsou předmětem kritiky. Vláda by si tak měla posvětit na **legislativu týkající se problematiky IPR, na protikorupční legislativu a na daňovou diskriminaci, jež se týká dovážených alkoholických nápojů**.

Od 1. ledna 2010 je v platnosti **Agrární dohoda**, kterou uzavřely EU a Izrael. Na jejím základě byl výrazně usnadněn obchod zemědělskými komoditami, který je v mnoha položkách již zcela volný, bezcelní. S ohledem a relativní sílu IL zemědělství v porovnání s ČR lze předpokládat, že z dohody by mohly těžit zejména CZ dovozci a spotřebitelé.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Hospodářské vztahy mezi ČR a Izraelem jsou bezproblémové. Rovněž politické vztahy jsou na vynikající úrovni. Izraelská veřejnost oceňuje otevřené projevy podpory politických představitelů ČR a jejich relativně časté návštěvy v této zemi. V rovině politických vztahů jsou tak vytvořeny všechny předpoklady, které firemní sféra potřebuje k rozvoji hospodářské spolupráce, a to jak ve sféře obchodu tak investic.

V roce 2012 tak mohou české firmy **spoléhat na dobrou image, kterou ČR v Izraeli má**, a na efekty plynoucí z našeho členství v EU. Řada Izraelců má vytvořený kladný osobní vztah k ČR díky tomu, že naše země je v posledních letech populární turistickou destinací a většina obchodníků ji zná již z osobní zkušenosti. Na toto všeobecné povědomí by bylo vhodné navázat propagací českého podnikatelského millieu, ať již ve sdělovacích prostředcích nebo hojnější účastí českých subjektů na veletržních akcích v zemi.

V současnosti by se významným předmětem v našich bilaterálních ekonomických vztazích a vůči třetím zemím měl stát **výzkum a vývoj** díky nově podepsané česko-izraelské dohodě o této problematice

(platná od září 2009). Řada izraelských univerzit, výzkumných pracovišť a firem se zúčastňuje společných výzkumných programů v rámci evropských rámcových programů (FP7) a Izraelci jsou otevřeni možnostem zapojení vývojových pracovišť z nových členských zemí. Výhodný může být především přístup k izraelskému know-how. Výzkum a vývoj je oblast, která je silně podporována i v nepříznivých ekonomických časech.

Ještě důležitější je však **spuštění bilaterálního programu MOST/GESHER**, který byl odstartován 1. dubna 2010 a v jehož rámci mohou zajímavé, inovativní česko-izraelské projekty z oblasti aplikovaného výzkumu dostat vládní podporu. Program poběží přinejmenším v příštích třech letech a z CZ strany na něj bude vyčleněno 60 mil. Kč, analogickou částku do programu vloží rovněž izraelská strana. Zájemcům doporučujeme kontaktovat agenturu CzechInvest, jež má program ve své gesci.

K případnému vstupu českých investorů do Izraele - předpokladem je především jejich dostatečná kapitálová síla. Tuto podmínku splňuje jen málo českých subjektů. Až taková situace dozraje, je možné, že i některý český podnik otevře v Izraeli například vývojové centrum využívající místní hlubokou znalost hi-tech, jako to udělala celá řada společností z celého světa.